

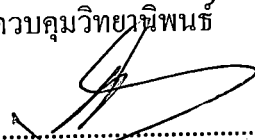
การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตภาคตะวันออกเฉียง

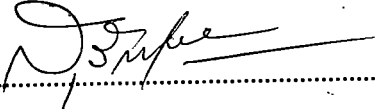
ธวัชชัย สุนทรสวัสดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
กรกฎาคม 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ธวัชชัย สุนทรสวัสดิ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.สมุทพร ชำนาญ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

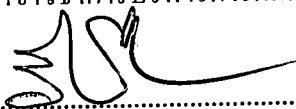

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์เจตวัน มณีวงศ์)

..... กรรมการ
(ดร.สมุทพร ชำนาญ)

..... กรรมการ
(ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ชลิ มาพุทฺธ)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ ...16... เดือน ...ธันวาคม... พ.ศ. 2559

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษา และช่วย
แนะนำแนวทาง และแก้ไขข้อบกพร่องอย่างดียิ่งจาก ดร.สมุทพร ชำนาญ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
และ ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจน
การแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัย
ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์เชาวน์ มณีวงษ์ ประธาน และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.จันทร์ชดี มาพุทท คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความรู้และข้อเสนอแนะแนวทาง
ในการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ดังปรากฏรายชื่อในงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะ
เพื่อการแก้ไขที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ให้ความร่วมมือ
ในการตอบแบบสอบถามการวิจัย

ความดีอันใดที่บังเกิดจากงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นการตอบแทนพระคุณ
บิดาและมารดา (มารดาผู้ล่วงลับในช่วงทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้) คณาจารย์ ผู้มีพระคุณ เพื่อน ทุกคน
ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ ทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจ และ
มีความพากเพียร พยายาม อุตสาห ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ธวัชชัย สุนทรสวัสดิ์

57921014: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา/ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา/ สำนักงาน

ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง

วิจัย สุทรสวัสดิ์: การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง (ADMINISTRATION OF EDUCATION QUALITY DEVELOPING PLANS THAT AFFECTING SCHOOL EFFECTIVENESS UNDER THE OFFICE OF NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION IN THE EASTERN REGION) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: สมุทร ชำนาญ, กศ.ค., สุรัตน์ ไชยชมภู, กศ.ค. 161 หน้า ปี พ.ศ. 2559

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง จำนวน 337 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .39-86 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบนำเข้าตัวแปร (Stepwise multiple regression analysis) ในรูปคะแนนดิบและรูปคะแนนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก
3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับมาก โดยทุกด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
4. สมการพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลได้ร้อยละ 65.70 และสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

รูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .925 + (X_1) .288 + (X_2) .165 + (X_3) .174 + (X_4) .144$$

รูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = (X_1) .340 + (X_2) .202 + (X_3) .222 + (X_4) .151$$

57921014: MAJOR: EDUCATION ADMINISTRATION; M.ED (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: ADMINISTRATION OF EDUCATION QUALITY DEVELOPING PLANS/ SCHOOL EFFECTIVENESS/ THE OFFICE OF NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION IN THE EASTERN REGION

THAWATCHAI SUNTHORNSAWATTDI: ADMINISTRATION OF EDUCATION QUALITY DEVELOPING PLANS THAT AFFECT SCHOOL EFFECTIVENESS UNDER THE OFFICE OF NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION IN THE EASTERN REGION.

ADVISORY COMMITTEE: SAMOOT CHAMNAN, Ed.D., SURAT CHAICHOMPU, Ed.D. 161 P. 2016.

The purpose of this research was to study the administration of education quality development plans that affected school effectiveness under the office of Non-Formal and Informal Education in the Eastern region. The sample used in this study by were 357 administrators and teachers office of Non-Formal and Informal Education office in the eastern region. The research instrument was a five-rating scale questionnaire. The statistical devices were mean, standard deviation, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient, and Stepwise multiple regression analysis

The findings were that.

1. The administration of education quality development plans under the office of Non-Formal and Informal Education in the Eastern region, in general was rate at a high level
2. The school effectiveness under the office of Non-Formal and Informal Education in the Eastern region, in general was also rate at high level
3. The relationship between Administration of education quality development plans and school effectiveness under the office of Non-Formal and Informal Education in the Eastern region, was found to be highly positive, related at significance level of .05
4. The predicting equation of the school effectiveness can predict up to 65.70 percents.

The equation of law score is

$$\hat{Y} = .925 + (X_4) .288 + (X_2) .165 + (X_3) .174 + (X_1) .144$$

The equation of standard score is

$$\hat{Z} = (X_4) .340 + (X_2) .202 + (X_3) .222 + (X_1) .151$$

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
คำถามในการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
สภาพการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับแผน.....	26
แนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา.....	39
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเชิงคุณภาพ ตามวงจรคุณภาพ PDCA.....	51
แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา.....	67
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	87
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	93
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	93
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	94
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	95
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	96

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	98
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	100
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	100
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	101
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	102
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	118
สรุปผลการวิจัย.....	118
อภิปรายผลการวิจัย.....	121
ข้อเสนอแนะ.....	134
บรรณานุกรม.....	136
ภาคผนวก.....	146
ภาคผนวก ก.....	147
ภาคผนวก ข.....	151
ภาคผนวก ค.....	159
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	161

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสำนักงาน กศน.	17
2	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยการแบ่งชั้นภูมิตามตำแหน่ง.....	94
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ อันดับ การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวมและรายด้าน.....	102
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ อันดับ การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการวางแผน โดยรวมและรายข้อ.....	103
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ อันดับ การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการปฏิบัติตามแผน โดยรวมและรายข้อ.....	104
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ อันดับ การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการประเมินแผน โดยรวมและรายข้อ.....	106
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ อันดับ การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน โดยรวมและรายข้อ.....	107
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ อันดับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมและรายด้าน.....	108
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ อันดับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยรวมและรายข้อ.....	109
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ อันดับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านความสำเร็จการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายข้อ.....	110

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ อันดับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง ด้านคุณภาพการบริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายข้อ.....	111
12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ อันดับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง ด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน โดยรวมและรายข้อ.....	113
13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษากับ ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง.....	114
14 ค่า <i>Tolerance</i> และ <i>VIF</i> ของตัวแปรพยากรณ์.....	115
15 อำนาจพยากรณ์ของตัวพยากรณ์ และคัดเลือกตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดจากตัวแปร ทั้ง 4 ตัว ที่ใช้พยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงโดยการวิเคราะห์ ถดถอยพหุแบบนำเข้าตัวแปร (Stepwise multiple regression analysis).....	116
16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนในการพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง.	116
17 ค่าสถิติของตัวพยากรณ์ที่ใช้พยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง.....	117
18 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัย.....	160

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 ระบบงานแผนการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	49
3 วงจรคุณภาพ ตามแนวคิดของ Deming.....	54
4 การประยุกต์ใช้วงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA ในการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษา.....	55
5 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา.....	84

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยต้องเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงด้านระบบเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การเมือง เทคโนโลยีสารสนเทศ สถาปัตยกรรมศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความมั่นคง ทั้งภายในและภายนอกประเทศซึ่งส่งผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาประเทศหลายด้านในอนาคต ปัจจัยเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อองค์การทางการศึกษาทั้งในเชิงบวกและเชิงลบที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก และประเทศไทยมีความพยายามที่จะปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้มีเอกภาพ ในนโยบายและการบริหาร มีประสิทธิภาพในการจัดการและกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้กับ ท้องถิ่นและสถานศึกษา (พวงรัตน์ เกษรแพทย์, 2543, หน้า 27-34) และเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ดังกล่าวประเทศไทยจำเป็นต้องมีแนวทางในการบริหารประเทศในด้านต่าง ๆ ระยะเวลา โดยการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ถือว่าเป็นแผนแม่บทใหญ่ระดับประเทศ ที่มีการกำหนดยุทธศาสตร์และทิศทางการบริหารพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับสภาพบริบทและ ปัญหาของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553, หน้า 1-40) นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เป็นแผนแม่บทใหญ่ในการพัฒนาประเทศแล้ว พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 14 ได้กำหนดให้รัฐบาลในฐานะสถาบันทางการเมืองในการบริหารปกครองประเทศต้องจัดทำแผน บริหารราชการแผ่นดินจัดทำเป็นแผนระยะ 4 ปี โดยนำเอานโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา มาพิจารณาให้สอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐเพื่อสนับสนุนการบริหารประเทศ ของรัฐบาลให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายและมาตรา 16 กำหนดให้ส่วนราชการจัดทำ แผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการนั้น ๆ โดยจัดทำเป็นแผนสี่ปี ซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนบริหาร ราชการแผ่นดิน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2546, หน้า 1-5) สำคัญ ในแผนปฏิบัติราชการ 4 ปีจะแสดงให้เห็นถึงการแปลงประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์หลักที่ ส่วนราชการเข้าไปเกี่ยวข้องไปสู่ภารกิจที่ส่วนราชการต้องดำเนินการโดยส่วนราชการต้องนำเสนอ ประเด็นยุทธศาสตร์เป้าประสงค์กลยุทธ์ที่จะทำให้ภารกิจนั้นบรรลุผลสำเร็จพร้อมทั้งกำหนด เป้าหมายและตัวชี้วัดผลสำเร็จของภารกิจเหล่านั้นรวมถึงผลผลิตโครงการสำคัญที่ส่วนราชการ จะจัดทำเพื่อรองรับงบประมาณสนับสนุนในระยะเวลา 4 ปี รวมทั้งการติดตามประเมินผลให้เป็นตาม กระบวนการบริหารราชการแผ่นดิน (สำนักงบประมาณ, 2552, หน้า 1-4)

ตลอดจนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 หมวดที่ 5 การบริหารและการจัดการศึกษา ได้บัญญัติ ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการศึกษา ของรัฐ มาตรา 31 ว่า กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษา ทุกระดับทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากร เพื่อการศึกษา ส่งเสริมประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬาเพื่อการศึกษา รวมทั้ง ติดตามตรวจสอบประเมินผลการจัดการศึกษาและราชการอื่น ๆ ตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็น อำนาจหน้าที่ของกระทรวงหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 9) จึงได้กำหนดให้มีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2552-2559) ที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬากับการศึกษาทุกระดับที่เสนอต่อสภาการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนา คนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ตลอดจนพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ให้ความสำคัญการนำ แผนสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนข้อเสนอแนะปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 ที่เน้น เป้าหมาย 3 ด้าน คือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การขยายโอกาสทางการศึกษา และส่งเสริม การมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษา ตลอดจนคำนึงถึงความสอดคล้องกับระยะเวลา ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงเห็นควรกำหนดเป้าหมายและระยะเวลาดำเนินงาน บริหารแผนสู่การปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 129-137) เพื่อให้การบริหารการศึกษา เป็นไปอย่างทั่วถึงกลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมครบถ้วนจึงตราพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 โดยกำหนดให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) เป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินการ ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน จัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผน และมาตรฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยส่งเสริม สนับสนุนและดำเนินการพัฒนาคุณภาพ ทางวิชาการ การวิจัย การพัฒนาหลักสูตรและนวัตกรรมทางการศึกษา บุคลากรและระบบข้อมูล สารสนเทศการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2549 ก, หน้า 22-25) กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 (2553, หน้า 26) ข้อ 14(2) สถานศึกษาต้องจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา และกฎกระทรวง กำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ (2555, หน้า 34) ข้อ 4(2) สถานศึกษาต้องจัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี

จากการติดตามประเมินผลการจัดการศึกษานอกระบบด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์การจัดการความรู้และแหล่งเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาร่วมทั้งมีการจัดทำพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 โดยดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้ดำเนินการไปอย่างต่อเนื่องด้วยเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวคิดสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2554-2559) ที่มุ่งเน้นให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553, หน้า 25)

นอกจากนั้น รายงานการประเมินผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามแนวพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นการนำเสนอประเด็นการบริหารของสำนักงาน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย [กศน.], 2556, หน้า 111-112) ดังนี้ ด้านโครงสร้างองค์กร พบว่า ขาดประสิทธิภาพในการบริหารงานต่าง ๆ ซึ่งอำนาจหน้าที่อยู่ที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด (สำนักงาน กศน. จังหวัด) ทั้งหมดการบริหารงานภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ (กศน. อำเภอ) มีเพียงตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอที่มีอำนาจในการบริหารงาน อีกทั้งข้าราชการใน กศน. อำเภอมีจำนวนน้อยมาก ส่งผลให้การบริหารงานเกิดความล่าช้า ด้านความคล่องตัวในการบริหารจัดการ พบว่า การบริหารจัดการเกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ เห็นได้จากการบริหารจัดการภายในองค์กรของ กศน. ตำบล ขึ้นอยู่กับนโยบายระดับอำเภอมอบนโยบายงานมากแต่บุคลากรในการดำเนินงานมีจำนวนน้อย ต้องสร้างทีมงานในระดับตำบลโดยบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการ โดยอาศัยความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านระบบการบริหารงาน พบว่า ระบบการบริหารงานและความคล่องตัวในการบริหารจัดการมีความเหมาะสมระบบบริหารงานธุรการและงานสารบรรณมีความล่าช้า ขาดบุคลากรในการประสานงานเนื่องจากบุคลากรมีจำนวนน้อย ด้านอำนาจหน้าที่ พบว่า อำนาจหน้าที่ส่วนใหญ่อยู่ที่สำนักงาน กศน.จังหวัด ดังนั้น การตัดสินใจของบุคลากรของ กศน. อำเภอ และ กศน. ตำบล ในบางเรื่องยังไม่ได้รับอำนาจอย่างชัดเจนในการตัดสินใจเป็นผลให้การดำเนินงานไม่คล่องตัวเท่าที่ควรและเกิดความล่าช้าในการดำเนินงานด้านกระบวนการบริหารนโยบายและแผน พบว่า การบริหารนโยบายด้านการบริหารงบประมาณบางครั้งไม่เป็นไปตามกิจกรรมที่กำหนด

และการบริหารนโยบาย ด้านอัตรากำลังในการส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรมีจำนวนน้อยเกินไป กล่าวคือ บุคลากรมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบภาระงานและตำแหน่งที่ได้รับไม่มีความมั่นคงในการทำงานเป็นผลให้อัตราการเข้าออกมีเป็นจำนวนมาก ด้านการบริหารงบประมาณและความพร้อมของงบประมาณ พบว่า งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีไม่เพียงพอ งบประมาณส่วนใหญ่อยู่ที่การจัดการศึกษาต่อเนื่อง ส่วนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการจัดสรรน้อย นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดในระเบียบการเบิกจ่ายมากทำให้ไม่สะดวกต่อการบริหารงบประมาณที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ด้านอัตรากำลัง พบว่า อัตรากำลังของบุคลากรมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการให้บริการ ส่งผลต่อความทั่วถึงการให้บริการตลอดจนคุณภาพของการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านความพร้อมของบุคลากร พบว่า ความพร้อมของบุคลากรมีน้อยลง เห็นได้จากอัตรากำลังที่เป็นลูกจ้างประจำ ชั่วคราว มีการปรับเปลี่ยนตำแหน่งบ่อย เนื่องจากความมั่นคงของการทำงาน เป็นเหตุให้บุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาตนเองในการเข้าสู่งานที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ อีกทั้งบุคลากรมีความรู้เฉพาะด้านเฉพาะสาขาที่มีความเชี่ยวชาญมีจำนวนน้อย ข้าราชการในสถานศึกษามีน้อย ส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานไม่ประสบผลสำเร็จ

จึงเห็นได้ว่า จากการประเมินผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยพบปัญหาในการดำเนินงานในด้านการบริหารการศึกษาทุกด้าน เช่น การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป แสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาการบริหารสถานศึกษา (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2556 , หน้า 111-112) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้รายงานสภาพและปัญหาการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาผลปรากฏว่ามีปัญหาการบริหารจัดการ ดังนี้

ด้านการบริหารวิชาการ พบว่า ไม่ค่อยมีการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาไม่ค่อยได้นำผลการนิเทศไปใช้ และการนิเทศไม่ค่อยสม่ำเสมอ ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า พัสดุ ครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า การขาดขวัญกำลังใจ มอบหมายงานไม่ตรงกับความรู้ความสามารถ ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า ระบบข้อมูลสารสนเทศ ขาดความต่อเนื่อง และไม่เป็นปัจจุบัน (ธีระ รุญเจริญ, 2554, หน้า 30-31) สภาพปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นเจ้าหน้าที่แผนงานยังไม่สามารถดำเนินงานบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากปัญหาดังกล่าว พบว่า ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานแผนยังไม่สามารถดำเนินการบริหารงานสถานศึกษาตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามกระบวนการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามวงจรคุณภาพ PDCA ใน 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการวางแผนพัฒนาการศึกษาผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานแผนยังขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการ ขั้นตอน รูปแบบ

การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขาดการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผน ดังกล่าวด้วยนโยบายด้านการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงบ่อย และเนื่องมาจากบุคลากรครู มีการเปลี่ยนแปลงการเข้า-ออก ในการปฏิบัติงานบ่อยทำให้ขาดการต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน ด้านการปฏิบัติตามแผนผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานแผนยังไม่สามารถแปลงยุทธศาสตร์ ในแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาไปสู่ขั้นตอนการปฏิบัติงานในรูปของแผนงาน โครงการ เนื่องจากปัจจัยที่สนับสนุนในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ ระบบการบริหารจัดการ เวลา พื้นที่ดำเนินการ บางส่วนยังไม่มีความพร้อมในการดำเนินการตาม แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านการติดตาม ประเมินผลแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาผู้บริหาร และครูที่ปฏิบัติงานแผนยังขาดการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง เนื่องจากข้อจำกัดด้านความรู้การวัดผลประเมินผลหรือความรู้ด้านวิชาการการ เครื่องมือ ประเมินแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งปัญหาด้านนี้จะเป็นปัญหาอุปสรรคใน เรื่องของการติดตามประเมินผล ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานแผน แทบจะไม่มีให้นำผลการประเมินแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในครั้งต่อไปได้อย่างชัดเจน

การบริหารสถานศึกษาทุกระดับการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาถูกกำหนดไว้เป็น ข้อบทยกกฎหมายที่หน่วยงานส่วนราชการต้องดำเนินการเป็นอันดับแรกในการปฏิบัติราชการเพราะแผน เป็นสิ่งสำคัญที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบแนวทางหรือทิศทางในการดำเนินงานของหน่วยงาน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต สถานศึกษาทุกแห่งในกระทรวงศึกษาธิการต้องจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาเพื่อเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน ชุมชน สังคม ประเทศชาติอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาส่วนมาก จะใช้ตัวแบบวงจรคุณภาพ PDCA เป็นเครื่องมือในการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นวงจรการดำเนินงานที่ต่อเนื่องไม่มีสิ้นสุดให้การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปตาม แผนที่กำหนดทำให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพได้มาตรฐานผู้เรียนได้รับการพัฒนาคุณภาพ ผู้ปกครองชุมชนเกิดความมั่นใจกับสถานศึกษา

จากความสำคัญและปัญหาด้านการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามวงจร การบริหารเชิงคุณภาพ PDCA ดังกล่าว และในฐานะที่ผู้วิจัยรับผิดชอบปฏิบัติงานเกี่ยวกับแผนงาน และงบประมาณของสถานศึกษา ตลอดจนการสำรวจงานวิจัยสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ยังไม่ปรากฏการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาตามวงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA ผู้วิจัยจึงมีความตระหนักและสนใจศึกษา

เกี่ยวกับการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง

คำถามในการวิจัย

1. การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง อยู่ในระดับใด
2. ประสิทธิผลของสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง อยู่ในระดับใด
3. การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง
มีความสัมพันธ์กันหรือไม่
4. การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
เขตภาคตะวันออกเฉียง ได้หรือไม่

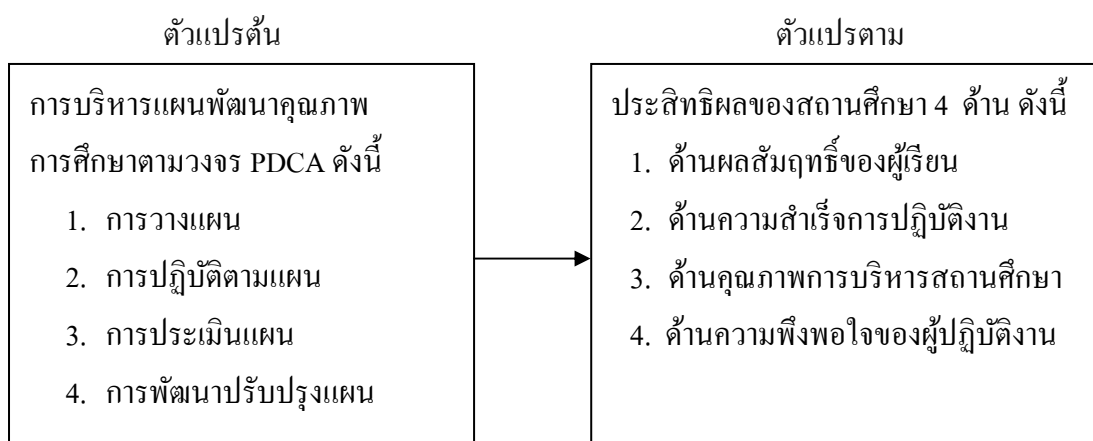
สมมติฐานในการวิจัย

1. การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง
มีความสัมพันธ์กัน

2. การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามารถพยากรณ์ประสิทธิผล
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
เขตภาคตะวันออกเฉียงใต้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า
การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา
ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดของ Deming (1986, p. 88) ว่าด้วยวงจรการบริหารเชิงคุณภาพ
PDCA ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผนการปฏิบัติตามแผนการประเมินแผน และการพัฒนา
ปรับปรุงแผน และได้้นำแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาตามแนวคิด
ของ Hoy and Miskel (2008, pp. 291-322) เป็นตัวแปรตาม ประกอบด้วย ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน
ด้านความสำเร็จปฏิบัติงานด้านคุณภาพการบริหารสถานศึกษา และด้านความพึงพอใจ
ของผู้ปฏิบัติงาน จากแนวคิด ทฤษฎี ดังกล่าวนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยสามารถ
แสดงได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาหรือเจ้าหน้าที่แผนงานสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนางานด้านการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้สนใจสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการทำงานวิชาการของสถานศึกษาได้
3. ผู้บริหารสถานศึกษาหรือเจ้าหน้าที่แผนงานได้รับทราบถึงจุดเด่น จุดด้อย และข้อเสนอแนะจากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อไปได้
4. งานวิจัยครั้งนี้จะเป็นฐานความรู้สำหรับผู้สนใจที่ต้องการศึกษาวิจัยด้านการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้แบ่งเนื้อหาการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพที่ดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลผลิตและผลลัพธ์การดำเนินงานที่มีคุณภาพ โดยแนวคิดที่เรียกว่า การบริหารเชิงคุณภาพ ตามวงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA ตามแนวคิดของ Deming (1986, p. 88) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 การวางแผน
- 1.2 การปฏิบัติตามแผน
- 1.3 การประเมินแผน
- 1.4 การพัฒนาปรับปรุงแผน

2. ประสิทธิผลของสถานศึกษา เป็นผลที่เกิดจากการดำเนินการของสถานศึกษาที่นำไปสู่การบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของสถานศึกษาทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวคิดของ Hoy and Miskel (2008, pp. 291-322) ดังนี้

- 2.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน
- 2.2 ด้านความสำเร็จการปฏิบัติงาน
- 2.3 ด้านคุณภาพการบริหารสถานศึกษา
- 2.4 ด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 73 คน ครู จำนวน 1,066 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,139 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยจัดแบ่งกลุ่มประชากรตามตำแหน่ง คือ ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาและครู กำหนดขนาดตัวอย่างด้วยตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 59 คน ครู จำนวน 278 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 337 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น คือ การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้วงจรการบริหาร เชิงคุณภาพ PDCA มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

- 1.1 การวางแผน
- 1.2 การปฏิบัติตามแผน
- 1.3 การประเมินแผน
- 1.4 การพัฒนาปรับปรุงแผน

2. ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย

- 2.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน
- 2.2 ด้านความสำเร็จการปฏิบัติ
- 2.3 ด้านคุณภาพการบริหารสถานศึกษา
- 2.4 ด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง กรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่มีระยะเวลา 3-5 ปี ที่สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินงานของหน่วยงานต้นสังกัดและสภาพบริบทของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นไปตามขั้นตอนของวงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวางแผนการปฏิบัติตามแผนการประเมินแผน และการพัฒนาปรับปรุงแผน มีรายละเอียด ดังนี้

1. การวางแผน หมายถึง การกำหนดแผนงานโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยมีกระบวนการวิเคราะห์นโยบาย การเตรียมคณะดำเนินงานการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กร การเตรียมข้อมูล การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ แผนงานโครงการ ระยะเวลาดำเนินงาน งบประมาณ เป้าหมายและตัวชี้วัด เพื่อจัดทำเป็นแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. การปฏิบัติตามแผน หมายถึง การนำแผนงานโครงการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีการกำหนดทางเลือกรายการตัดสินใจแล้วไปปฏิบัติโดยมีการกำหนดคณะดำเนินงานการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับคณะดำเนินงาน การสนับสนุนทรัพยากร คน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการ เพื่อสนับสนุนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนด

3. การประเมินแผน หมายถึง การติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนมีการกำหนดระยะเวลาการติดตามประเมินผล ก่อนการดำเนินงาน ระหว่างการดำเนินงาน และหลังการดำเนินงาน โดยเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่เป็นไปตามเป้าหมายและตัวชี้วัด ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4. การพัฒนาปรับปรุงแผน หมายถึง การนำผลจากการติดตาม ตรวจสอบประเมินผล แผนมาวิเคราะห์ ทบทวน ตรวจสอบ ผลการดำเนินงานเพื่อกำหนดแนวทางแก้ไข พัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามข้อเสนอแนะ

ประสิทธิผลของสถานศึกษา หมายถึง ระดับความสำเร็จของสถานศึกษาทั้ง เชิงคุณภาพและปริมาณในการดำเนินงานของสถานศึกษา มี 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ด้านความสำเร็จการบริหารงาน ด้านคุณภาพการปฏิบัติงาน ด้านความพึงพอใจ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน หมายถึง การที่ผู้เรียนมีผลการสอบปลายภาคเรียนและการทดสอบระดับชาติ (N-Net) เป็นไปตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา รวมทั้งมีคุณธรรมจริยธรรม ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดเป็น ที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับหรือสามารถเข้าเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ โดยพิจารณาจากรายงานผู้จบการศึกษา

2. ความสำเร็จการปฏิบัติงาน หมายถึง ผลสำเร็จจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่เกิดจากผลการดำเนินงาน และผลการประเมินตามตัวชี้วัดของ ตามเป้าหมายและตัวชี้วัด ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพของการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและมีการเปรียบเทียบผลสำเร็จของการปฏิบัติงานกับเป้าหมายและตัวชี้วัด การทบทวน ตรวจสอบผลการดำเนินงาน อย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาจากรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา

3. คุณภาพการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารงานของสถานศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดการบริหารงานของสถานศึกษา โดยพิจารณาจากกระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (มาตรฐาน กศน.) ผลการประเมินตนเอง (SAR) ผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษา โดยต้นสังกัด และผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา (กศน.)

4. ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง การที่บุคลากรของสถานศึกษามีความรู้สึที่ดีต่อการปฏิบัติงานหรือภาระงานที่ตนเองรับผิดชอบ ผลตอบแทน บรรยากาศองค์การเพื่อนร่วมงาน ผู้นำหรือผู้บริหารองค์กร ผู้มารับบริการ ตลอดจนขวัญและกำลังใจในการทำงาน
สถานศึกษา หมายถึง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอภายในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 73 แห่ง

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ

ครู หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติงานสอนและรับผิดชอบงานด้านแผนงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีประเด็นนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สภาพการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. แนวคิดเกี่ยวกับแผน
3. แนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเชิงคุณภาพ ตามวงจรคุณภาพ PDCA
5. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายที่กำหนดโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การบริหารงานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยกำหนดให้มีหน่วยงาน สถานศึกษาในสังกัด คือ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด/ กรุงเทพมหานคร และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/ เขต มีสถานะเป็นสถานศึกษาในสังกัด (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2549, หน้า 22-25) สำหรับในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด จำนวน 9 แห่ง มีศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จำนวน 73 แห่ง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีรายละเอียดดังนี้

1. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดจันทบุรี มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 10 แห่ง
2. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรี มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 11 แห่ง

3. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดฉะเชิงเทรา
มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 11 แห่ง

4. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครนายก
มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 4 แห่ง

5. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปราจีนบุรี
มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 7 แห่ง

6. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด
มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 7 แห่ง

7. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยอง
มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 8 แห่ง

8. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสมุทรปราการ
มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 6 แห่ง

9. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระแก้ว
มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 9 แห่ง

นอกจากนั้น ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของ
สถานศึกษา พ.ศ. 2551 กำหนดให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอมีหน้าที่ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 2-3)

1. จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่าย เพื่อการจัดการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย
3. ดำเนินการตามนโยบายพิเศษของรัฐบาลและงานเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ
4. จัด ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาตามโครงการอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริในพื้นที่
5. จัด ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. วิจัยและพัฒนาคุณภาพหลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนรู้ และมาตรฐานการศึกษา
นอกระบบ
7. ดำเนินการเทียบ โอนผลการเรียน การเทียบ โอนความรู้แลประสบการณ์
8. กำกับ ดูแล ตรวจสอบ นิเทศภายใน ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
9. พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

10. ระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดและพัฒนาระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

11. ดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ให้สอดคล้องกับระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด

12. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ พันธกิจ เพื่อเป็นทิศทางหรือเป้าหมายการดำเนินงานในอนาคต ตลอดจนการกำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตัวชี้วัดความสำเร็จ การดำเนินงาน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2558, หน้า 32) มีรายละเอียด ดังนี้

วิสัยทัศน์

คนไทยทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัย เข้าถึงโอกาสทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพทั่วถึงเท่าเทียม เป็นพลเมืองดี มีศักยภาพ และมีความพร้อมในการแข่งขันในระดับสากล

เป้าประสงค์

ประชาชนผู้รับบริการ ทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัย มีความรู้ความสามารถรอบด้านเพียงพอต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขบนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ มีศักยภาพในการผลิตทางเศรษฐกิจ การสร้างสังคมคุณภาพ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และมีความใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

พันธกิจ

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีพันธกิจหลักขององค์กร ดังนี้

1. จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัย มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
2. ส่งเสริม สนับสนุนภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อตอบสนองความต้องการทางการศึกษาของประชาชนอย่างหลากหลาย

3. พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ และภารกิจ ทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติของหน่วยงาน สถานศึกษา รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มาตรา 14 กำหนดให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีอำนาจหน้าที่ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2558, หน้า 42) ดังนี้

1. เป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินงานส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและรับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ
2. จัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผน และมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อคณะกรรมการ
3. ส่งเสริมสนับสนุน และดำเนินการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ การวิจัย การพัฒนาหลักสูตรและนวัตกรรมทางการศึกษา บุคลากรและระบบข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
4. ส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ และการเทียบระดับการศึกษา
5. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และองค์กรอื่นร่วมเป็นภาคีเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
6. จัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์เครือข่ายสารสนเทศและการสื่อสาร สถานีวิจัยเพื่อการศึกษา วิจัยชุมชน ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา หอสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และแหล่งเรียนรู้อื่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่อง
7. ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบ การประเมินผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
8. ปฏิบัติงานอื่นใดตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีภารกิจหลักที่สำคัญสำหรับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจำแนกได้เป็น 3 ภารกิจหลัก (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, ม.ป.ป., หน้า 20-41) ดังนี้

1. การจัดการศึกษานอกระบบ หมายถึง การศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลายรูปแบบ ไม่มีข้อจำกัดเรื่องอายุและสถานที่โดยมุ่งหมายให้เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพมนุษย์ มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน สื่อ การวัดและประเมินผล ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งอาจแบ่งได้ 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ประเภทความรู้พื้นฐานสายสามัญประเภทความรู้และทักษะอาชีพ และประเภทข้อมูลความรู้ทั่วไป

2. การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตที่ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาสโดยศึกษาจากประสบการณ์การทำงาน บุคคล ครอบครัว สื่อมวลชนชุมชน แหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความบันเทิง และการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยมีลักษณะที่สำคัญ คือ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีเวลาเรียนที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุ ไม่มีการลงทะเบียน ไม่มีการสอบ ไม่มีการรับประกาศนียบัตร มีหรือไม่มีสถานศึกษาที่แน่นอน เรียนที่ไหนก็ได้สามารถเรียนได้ตลอดเวลาและเกิดขึ้นในทุกช่วงวัยตลอดชีวิต

3. การศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการและความจำเป็นของบุคคลต่อเนื่องไปจากการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาอุดมศึกษาในรูปของกิจกรรมการเรียนรู้หรือหลักสูตรการเรียนรู้ ประเภทมีหน่วยกิตและไม่มีหน่วยกิตซึ่งมิใช่การศึกษาตามระบบปกติการศึกษาต่อเนื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเรียนรู้เพื่อการแก้ไขปัญหา

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของ สำนักงาน กศน.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2558, หน้า 39-40) ได้ดำเนินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสำนักงาน กศน. ปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสำนักงาน กศน.

จุดแข็ง	เหตุผลประกอบ/ ข้อมูลสนับสนุน
1. ให้บริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อสร้างและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง	1. ผู้รับบริการการศึกษานอกระบบ จำนวน 1,293,025 คน 2. ผู้รับบริการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 12,473,003 คน
2. มีหน่วยงานและสถานศึกษากระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่ทั่วประเทศ ที่สามารถจัดบริการการศึกษาให้กับประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายรวมถึงในพื้นที่ที่ไม่มีหน่วยงานอื่นจัด	จำนวน สำนักงาน กศน. จังหวัด/ กศน. อำเภอ./ กศน. ตำบล/ ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพ/ ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา และห้องสมุดประชาชน
3. ให้บริการการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายได้มาตรฐาน ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่มีมาตรฐาน	1. หลักสูตรการศึกษานอกระบบและการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งภาคปกติ และภาคภาษาอังกฤษ 2. หลักสูตรอาชีพระยะสั้น 3. มีมาตรฐานและตัวบ่งชี้กิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการดำเนินงานอันนำไปสู่ทิศทางคุณภาพ
4. มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อกระตุ้นให้สถานศึกษาพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	1. มีมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 2. มีเครื่องมือประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา
5. มีรูปแบบการให้บริการสื่อวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่หลากหลายสามารถให้บริการที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง	1. จัดกิจกรรมด้านวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนากำลังคน โดยศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา จำนวน 16 แห่ง 2. การให้บริการเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยมีผู้รับบริการจำนวน 5,245,496 คน
6. มีการประสานงานเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	1. มีคำสั่งคณะกรรมการทุกระดับ 2. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

จุดอ่อน	เหตุผลประกอบ/ ข้อมูลสนับสนุน
1. บุคลากรจำนวนมากเป็นอัตราจ้างที่รับค่าตอบแทนต่ำกว่าวุฒิการศึกษา ทำให้ขาดขวัญและกำลังใจและมีการเปลี่ยนงานบ่อย ทำให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง และมีค่าใช้จ่ายเพิ่มจำนวนมากขึ้นในการพัฒนาสมรรถนะของกลุ่มเป้าหมาย	บุคลากรอัตราจ้าง มีจำนวน 2,948 คน
2. องค์กรไม่สถานภาพเป็นนิติบุคคล ทำให้ขาดความคล่องตัวในการบริหารจัดการองค์กร และการให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายจำนวนมาก	ไม่มี พ.ร.บ. ที่มีความชัดเจนในเรื่องของการบริหารจัดการการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. งบประมาณต่อหัวในการจัดการศึกษาสำหรับผู้รับบริการการศึกษานอกระบบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการเรียนการสอน	ค่าใช้จ่ายต่อหัวที่ได้รับในปัจจุบัน 1. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2,300 บาท 2. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 2,300 บาท
โอกาส	เหตุผลประกอบ/ ข้อมูลสนับสนุน
1. ทิศทางการพัฒนาประเทศที่ได้กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพ ประชาชน โดยเฉพาะวัยแรงงาน	1. แผนยุทธศาสตร์ประเทศ 2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 3. แผนยุทธศาสตร์อาเซียน
2. ประชาชนให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต	จำนวนผู้รับบริการการศึกษาต่อเนื่องที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปีงบประมาณ
3. จำนวนกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น	แนวโน้มประชากรประเทศจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

โอกาส	เหตุผลประกอบ/ ข้อมูลสนับสนุน
4. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้สามารถเพิ่มช่องทางการพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรและการให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง	
อุปสรรค	เหตุผลประกอบ/ ข้อมูลสนับสนุน
การพัฒนาประเทศผ่านโครงการขนาดใหญ่ โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐาน ทำให้การขยายตัวของกรอบวงเงินงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นไปอย่างจำกัด	พ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557

ยุทธศาสตร์การดำเนินงานสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บนพื้นฐานของสถานการณ์สถานะความเสี่ยงของสังคมไทยและทิศทางการพัฒนาประเทศและโอกาสของ สำนักงาน กศน. จึงกำหนดยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินงานจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2558, หน้า 32-35) ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ที่สนองนโยบายเร่งด่วน

การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานเพื่อตอบสนองนโยบายเร่งด่วนของหน่วยงานต้นสังกัด และเป็นกรอบการขับเคลื่อนงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในระดับพื้นที่ โดยกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การเร่งปฏิรูปการดำเนินการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้สามารถขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลทุกระดับในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพตามกรอบเงื่อนไขระยะเวลาที่กำหนดไว้โดยดำเนินการ ดังนี้

1.1.1 การทบทวนและปรับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและสถานศึกษาทุกประเภท ทุกระดับ ตลอดจนหน่วยจัดบริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในพื้นที่

ให้ทำหน้าที่ตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ “กศน.ตำบล” เป็นฐาน (สถานี) เติมเต็มความรู้ โดยยึดผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง

1.1.2 การประเมิน ทบทวนและปรับปรุงกิจกรรมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาดูตามอรรถศาสตร์ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และสอดคล้องกับวิถีชีวิต และสภาพปัญหาความเร่งด่วนของแต่ละชุมชน ตลอดจนพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง การพัฒนาชุมชนและสังคมได้อย่างแท้จริง โดยยึดหลักประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความคุ้มค่าในการดำเนินงาน

1.1.3 กำกับและติดตามให้หน่วยงานและสถานศึกษาทุกระดับบริหารจัดการการศึกษานอกระบบและการศึกษาดูตามอรรถศาสตร์ โดยใช้นโยบายและแผน ตลอดจนระบบการกระจายอำนาจเป็นกลไกการดำเนินงานที่สำคัญ โดยมีการสื่อสารสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อให้ นโยบายและแผนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงานผลการดำเนินงานนโยบายสู่การปฏิบัติที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

1.1.4 การกระตุ้น ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษานอกระบบและการศึกษาดูตามอรรถศาสตร์ ของทุกภาคส่วนอย่างกว้างขวาง โดยยึดหลักความคล่องตัวในการทำงาน การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายการศึกษาที่มีคุณภาพ และความต่อเนื่องอย่างยั่งยืนของการเป็นภาคีเครือข่ายซึ่งกันและกัน ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ

1.1.5 การเร่งรัดสร้างความเข้าใจกรรมการ กศน.จังหวัด กรรมการสถานศึกษาและกรรมการ กศน.ตำบล ให้เข้าใจบทบาทหน้าที่และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.6 การเร่งรัดพัฒนาครู กศน.ตำบล ทุกคนให้สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การเร่งรัดดำเนินการปกป้องการศึกษาหรือปกป้องการเรียนรู้ตลอดชีวิตมาใช้เพื่อส่งเสริมการเข้าถึง โอกาสทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาดูตามอรรถศาสตร์ ของประชาชนผู้รับบริการให้เกิดประสิทธิภาพและเป็นธรรมอย่างแท้จริง

1.3 การเร่งรัดปรับปรุงหลักสูตรแกนกลาง และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา/หลักสูตรท้องถิ่น ตลอดจนหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการเรียนการสอน ที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมนำความรู้ และปฏิบัติตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ มีส่วนร่วมในการสร้างความสามัคคี และมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2. ยุทธศาสตร์ที่สนองนโยบายเฉพาะ

การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้กำหนดยุทธศาสตร์ การดำเนินงานเพื่อตอบสนองนโยบายเฉพาะของหน่วยงานต้นสังกัด และเป็นกรอบการขับเคลื่อน งานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในระดับพื้นที่ โดยกำหนดยุทธศาสตร์ การดำเนินงานมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การเร่งรัดการกระจายโอกาสทางการศึกษา ให้สามารถเข้าถึงประชาชนที่อยู่ นอกระบบโรงเรียนอย่างทั่วถึง ทุกกลุ่มอายุ ทุกกลุ่มเป้าหมาย ที่มีลักษณะเฉพาะทางสังคม- ประชากรอย่างเสมอภาค และเป็นธรรมพร้อมทั้งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างเป็นองค์รวมทั้งระบบ โดย

2.1.1 การใช้แผนและการวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินการ ทั้งการออกแบบกิจกรรม การนิเทศ การติดตามผล การปรับปรุง การพัฒนา และการตัดสินใจ ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ และสามารถรายงานสรุปความก้าวหน้าเป็นรายไตรมาส และ รongรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงโครงสร้าง ระบบงานกฎหมาย ระบบการบริหารจัดการ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นระบบ

2.1.2 การนำสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่หลากหลาย และมีคุณภาพ มาใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดการศึกษา และ ขยายโอกาสในการเข้าถึงการจัดบริการการศึกษาและการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายทั้งในประเทศ และต่างประเทศที่หวังผลได้อย่างแท้จริง

2.1.3 การส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา และหน่วยจัดบริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย นาภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาพื้นบ้าน และแหล่งวิทยากรชุมชนทุกประเภทในพื้นที่มาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษาให้เกิด ประสิทธิภาพ และมีการอนุรักษ์ สืบสาน ประยุกต์ใช้ ต่อยอดสร้างสรรค์ และพัฒนา เพื่อความยั่งยืน และความเข้มแข็งของชุมชนและท้องถิ่นตลอดจนการพัฒนาประเทศอย่างเป็นระบบ รวมทั้งพัฒนา กลุ่มเป้าหมายให้มีความคิดวิเคราะห์ มีเหตุผล และมีจิตวิทยาศาสตร์

2.1.4 การปรับรูปแบบกิจกรรมและวิธีการดำเนินการจาก “บ้านหนังสืออัจฉริยะ” ไปสู่ “บ้านหนังสือชุมชน” และขยายการบริการให้กระจายครบทุกหมู่บ้าน/ ชุมชนทั่วประเทศ โดยคำนึงถึงความต้องการทางการศึกษา/ การเรียนรู้ของประชาชนในพื้นที่และบริบทเฉพาะของ หมู่บ้าน/ ชุมชนแต่ละพื้นที่ เพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือ การเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน และการเข้าถึง ข่าวสารข้อมูลและความรู้ของประชาชนอย่างทั่วถึง โดยเชื่อมโยงการทำงานเป็นเครือข่ายกับ กศน. ตำบล/ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในพื้นที่เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.1.5 การพัฒนาศักยภาพและความพร้อมในการจัดบริการการศึกษาเพื่อการรู้หนังสือขั้นพื้นฐาน และการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับกลุ่มเป้าหมายทั้งในและต่างประเทศ พร้อมทั้งแสวงหาความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ

2.1.6 การวางระบบการนิเทศการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มุ่งเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและความคล่องตัวในการจัดบริการการศึกษา ให้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีการเชื่อมโยงข้อมูลและการดำเนินการนิเทศจากระดับนโยบายสู่ระดับภูมิภาคระดับจังหวัด ระดับอำเภอ/ ระดับสถานศึกษา และระดับหน่วยจัดบริการ อย่างเป็นระบบ

2.1.7 การกำหนดแนวทางและดำเนินการในข้อกำหนดการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การศึกษาทางเลือก เป็นการศึกษาอีกประเภทหนึ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการทางการศึกษาและการเรียนรู้ของประชาชนผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยการมีส่วนร่วมในการจัดของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

2.2 การกำหนดให้มีแผนยุทธศาสตร์/ แผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีการเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์/ แผนพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างเป็นระบบ และสนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อให้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นกลไกหนึ่งที่มีพลังในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในบทบาทที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการนิเทศกำกับติดตามและรายงานผลอย่างเคร่งครัด และปรับเปลี่ยนได้อย่างทันที่ตามนโยบายและสถานการณ์

2.3 การเร่งรัด ติดตาม ให้มีการพัฒนาหน่วยงาน สถานศึกษาและหน่วยงานจัดบริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทุกแห่งทั่วประเทศ โดยยึดภารกิจหลักเป็นตัวตั้ง เพื่อให้มีศักยภาพในการนานโยบายรัฐบาลและนโยบายที่เกี่ยวข้องสู่การปฏิบัติจริงอย่างมีประสิทธิภาพทั้งด้านกำลังคนทุกระดับ และทรัพยากรสนับสนุนการดำเนินงานที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว

ตัวชี้วัดความสำเร็จตามยุทธศาสตร์

การดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจะประสบผลสำเร็จหรือบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ จะต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของยุทธศาสตร์การดำเนินงานให้ชัดเจนในแต่ละเรื่อง โดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จตามยุทธศาสตร์แบ่งเป็น 2 กลุ่ม (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2558, หน้า 40-41) ดังนี้

1. กลุ่มการศึกษานอกระบบ

การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินงาน มุ่งที่ผลลัพธ์หรือกลุ่มเป้าหมาย ผู้รับบริการ/ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นสำคัญ มี 10 ตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้

1.1 สักส่วนประชาชนนอกระบบโรงเรียนที่ได้รับการบริการ/ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบแต่ละกลุ่มอายุต่อจำนวนผู้รับบริการ/ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบทั้งหมด และจำแนกรายประเภทกิจกรรม

1.2 สักส่วนประชาชนนอกระบบโรงเรียนที่ได้รับการบริการ/ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบกลุ่มที่มีเงื่อนไขข้อจำกัดในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา/ การเรียนรู้ และกลุ่มที่ไม่มีเงื่อนไขข้อจำกัดในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา/ การเรียนรู้ต่อจำนวนผู้รับบริการ/ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบทั้งหมด และจำแนกรายประเภทกิจกรรม

1.3 สักส่วนประชาชนนอกระบบโรงเรียนที่ได้รับการบริการ/ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบในพื้นที่ชนบท/และพื้นที่เมืองต่อจำนวนผู้รับบริการ/ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบทั้งหมด และจำแนกรายประเภทกิจกรรม

1.4 สักส่วนประชาชนนอกระบบโรงเรียนที่ได้รับการบริการ/ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษาตามอัธยาศัยแต่ละกลุ่มอายุต่อจำนวนผู้รับบริการ/ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษาตามอัธยาศัยทั้งหมด และจำแนกรายประเภทกิจกรรม

1.5 สักส่วนประชาชนนอกระบบโรงเรียนที่ได้รับการบริการ/ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มที่มีเงื่อนไขข้อจำกัดในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา/ การเรียนรู้ และกลุ่มที่ไม่มีเงื่อนไขข้อจำกัดในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา/ การเรียนรู้ต่อจำนวนผู้รับบริการ/ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบทั้งหมด และจำแนกรายประเภทกิจกรรม

1.6 สักส่วนประชาชนนอกระบบโรงเรียนที่ได้รับการบริการ/ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษาตามอัธยาศัยในพื้นที่ชนบท/ และพื้นที่เมืองต่อจำนวนผู้รับบริการ/ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษาตามอัธยาศัยทั้งหมด และจำแนกรายประเภทกิจกรรม

1.7 สักส่วนผู้เรียน/ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบแต่ละหลักสูตร/ กิจกรรมที่จบหลักสูตรแต่ละระดับหรือแต่ละกิจกรรมต่อจำนวนผู้ลงทะเบียนเรียน/ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบแต่ละหลักสูตร หรือแต่ละกิจกรรมทั้งหมด และจำแนกรายหลักสูตรหรือรายกิจกรรม

1.8 ร้อยละของผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคะแนนผลทดสอบแต่ละภาคเรียน ในวิชาคณิตศาสตร์/ วิทยาศาสตร์/ ภาษาอังกฤษ/ ภาษาไทย ร้อยละ 55 ขึ้นไป ของคะแนนเต็ม แต่ละวิชาดังกล่าว

1.9 ร้อยละของผู้จบหลักสูตรการศึกษา/ การฝึกอบรมทางการศึกษานอกระบบ แต่ละหลักสูตรที่สามารถนำความรู้ หรือประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับไปใช้ได้จริงตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น ๆ

1.10 ร้อยละของผู้รับบริการ/ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบ/ การศึกษาตามอัธยาศัยที่ยึดถือค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

2. กลุ่มการศึกษาตามอัธยาศัย

2.1 สัดส่วนประชาชนนอกระบบโรงเรียนที่ได้รับบริการ/ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ทางการศึกษาตามอัธยาศัย แต่ละกลุ่มอายุต่อจำนวนผู้รับบริการ/ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ทางการศึกษาตามอัธยาศัยทั้งหมด และจำแนกรายประเภทกิจกรรม

2.2 สัดส่วนประชาชนนอกระบบโรงเรียนที่ได้รับบริการ/ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ทางการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มที่มีเงื่อนไขข้อจำกัดในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา/ การเรียนรู้ และกลุ่มที่มีเงื่อนไขข้อจำกัดในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา/ การเรียนรู้ต่อจำนวนผู้รับบริการ/ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษาตามอัธยาศัยทั้งหมด และจำแนกรายประเภทกิจกรรม

2.3 สัดส่วนประชาชนนอกระบบโรงเรียนที่ได้รับบริการ/ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ทางการศึกษาตามอัธยาศัยในพื้นที่ชนบท/ และพื้นที่เมืองต่อจำนวนผู้รับบริการการเรียนรู้ ต่อจำนวนผู้รับบริการ/ ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษาตามอัธยาศัยทั้งหมด และจำแนก รายประเภทกิจกรรม

ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ

การดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องอาศัยองค์ความรู้ เทคนิคการดำเนินงานที่หลากหลายในการขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ไปสู่ การปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด โดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยได้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2558, หน้า 41-42) ดังนี้

1. การยึดหลักวิชา หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักปรัชญาคิดเป็น หลักธรรมาภิบาล และผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและ การบริหารทั่วไปทั้งภายในองค์กร ระหว่างองค์กร และการทำงานร่วมกันกับภาคีเครือข่าย

2. การใช้ยุทธศาสตร์/ กลยุทธ์ในการดำเนินงาน ทั้งที่ยึดพื้นที่ ยึดสถานะแวดล้อม ยึดกลุ่มเป้าหมาย ยึดประเด็นปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหรือประเด็นการพัฒนา ยึดความสำเร็จ และยึดนโยบายเป็นฐาน
3. การเน้นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งเครือข่ายเชิงพื้นที่ เครือข่ายเชิงภารกิจและการสร้างความเข้มแข็งของความร่วมมือและความยั่งยืนในการเป็นภาคีเครือข่าย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
4. การใช้ กศน.ตำบล เป็นฐานและสถานีปลายทาง ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้กับประชาชนในพื้นที่ โดยได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพและความพร้อมในการปฏิบัติงาน ตลอดเวลา
5. การใช้กลุ่ม/ โชนเป็นกลไกขับเคลื่อนการบริหารนโยบายในระดับพื้นที่ โดยมี ประธานคณะกรรมการบริหารในระดับกลุ่ม/ โชนทำหน้าที่เสมือนผู้ช่วยเลขาธิการ กศน. โดยมีการกระจายอำนาจ/ มอบอำนาจ เพื่อให้สามารถบริหารนโยบายในระดับพื้นที่ ได้อย่างคล่องตัว และมีประสิทธิภาพ
6. การมีข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มตามจุดเน้น มาใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7. การมีระบบการนิเทศกำกับติดตามและรายงานผล การปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณที่สามารถตรวจสอบความก้าวหน้าในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
8. การมีกลไก/ ระบบที่สามารถเชื่อมโยงการทำงาน กับส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลหรือกระทรวงศึกษาธิการ เช่น ระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และการจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองนโยบายเร่งด่วนหรือนโยบายเฉพาะที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
9. การมีหน่วยงาน/ สถานศึกษารับผิดชอบตัวชี้วัดความสำเร็จ ตามยุทธศาสตร์และจุดเน้นที่ตรงตามภารกิจอย่างชัดเจนที่เชื่อมโยงการกำกับติดตามและรายงานผลตัวชี้วัดทั้งส่วนกลาง ระดับจังหวัด และระดับสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

สรุปได้ว่า สภาพการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด จำนวน 9 แห่ง สถานศึกษา จำนวน 73 แห่ง ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่หลากหลาย ครอบคลุมภารกิจจัดการศึกษา

นอกกระบวนและการศึกษาตามอักษยาศัยที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นขององค์กร ชุมชน กลุ่มเป้าหมาย มีการกำหนดเป้าประสงค์และตัวชี้วัดผลสำเร็จการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ตลอดจนการกำหนดปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กรอย่างชัดเจน

แนวคิดเกี่ยวกับแผน

เมื่อพิจารณาจากภาระหน้าที่ของนักบริหารในองค์กรทุกประเภทเป็นที่ยอมรับกันว่า การวางแผน (Planning) คือ งานอันดับแรกที่มีความสำคัญยิ่งในการทำหน้าที่ของนักบริหาร ทั้งนักวิชาการและนักบริหารส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า ความสำคัญขององค์กรทั้งหลายจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อองค์กรนั้นใช้แผนงานต่าง ๆ เป็นเข็มทิศนำทางหรือเป็นตัวกำหนดแนวทางไปสู่ จุดหมายที่ต้องการ ดังนั้น การวางแผนเป็นรากฐานสำคัญของความสำเร็จในการบริหารงาน (ปกรณ ปริยากร, 2546, หน้า 2) เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพโดยการกำหนดแผนให้เป็นไปตาม ความต้องการในการทำงานของผู้บริหารและสอดคล้องกับปรัชญาแนวคิดตลอดจนวัตถุประสงค์ ขององค์กรเพื่อให้แผนที่กำหนดขึ้นสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง แนวคิดในการวางแผนจำแนกได้ 3 ประเภท คือ 1) การวางแผนโดยยึดความพึงพอใจ 2) การวางแผนโดยยึดการได้ประโยชน์สูงสุด 3) การวางแผนโดยยึดการดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม (สุรัสวดี ราชกุลชัย, 2546, หน้า 94-95)

ความหมายของแผน

มีนักวิชาการและนักบริหารได้ให้นิยามความหมายของแผนไว้หลากหลาย ดังนี้
อนันต์ เกตุวงศ์ (2541, หน้า 4) แผน หมายถึง ข้อกำหนดแนวทางการปฏิบัติเพื่อนำไป ดำเนินการในอนาคต แผนอาจเป็นของบุคคลหรือองค์กรก็ได้ เมื่อมีแผนแล้วผู้ปฏิบัติตามแผนสามารถ ใช้เป็นแนวทางในการทำงาน

วิโรจน์ สารรัตนะ (2542, หน้า 38) แผน หมายถึง วิธีการแนวทางที่จะทำให้การดำเนินงาน ขององค์กรบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

สมาน อัสวภูมิ (2551, หน้า 120) แผน หมายถึง แนวทางในการดำเนินงาน ที่กำหนดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานในอนาคตขององค์กร

วิทยา ด้านธำรงกุล (2546, หน้า 158) แผน หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ประกอบด้วยเป้าหมายและวิธีการเพื่อจะไปถึงเป้าหมายที่กำหนด

อัญชลี โปธิ์ทอง (2549, หน้า 85) แผน หมายถึง สิ่งที่แสดงความตั้งใจล่วงหน้าที่จะดำเนินการภายในระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545, หน้า 113) แผน หมายถึง ข้อความที่แสดงวิธีการที่ตั้งใจจะใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการ

แผน หมายถึง ข้อกำหนดหรือกรอบแนวทางการปฏิบัติงานในอนาคตขององค์กรที่แสดงวิธีการขั้นตอนการปฏิบัติงาน กระบวนการ ระยะเวลา เป้าหมาย วิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กรที่กำหนดไว้ในอนาคต

ความสำคัญของแผน

มีนักวิชาการและนักบริหาร ได้กล่าวถึงความสำคัญของแผนไว้ ดังนี้

อนันต์ เกตุวงศ์ (2541, หน้า 7-9) กล่าวถึงความสำคัญของแผน ดังนี้

1. แผนเป็นหน้าที่อันดับแรกของผู้บริหาร จะต้องทำสิ่งต่อไปนี้ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชา การประสานงานและการควบคุม
 2. แผนเป็นแนวทางปฏิบัติที่สำคัญ ผู้ปฏิบัติตามสามารถศึกษาเรียนรู้วิธีการขั้นตอน และกระบวนการทำงาน ได้จากแผนก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ จะช่วยให้การดำเนินงานมีความเป็นไปได้อย่างมาก
 3. แผนเป็นตัวกำหนดทิศทางและความรู้สึกในเรื่องของความมุ่งหมายสำหรับองค์กร ให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนได้รู้ และยังเป็นกรอบการตัดสินใจให้ผู้ปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี
 4. แผนจะช่วยให้ผู้บริหารและการปฏิบัติงานมองไปในอนาคต และเห็นโอกาสที่จะแสวงประโยชน์หรือกระทำการต่าง ๆ ให้สำเร็จตามความมุ่งหมายได้
 5. แผนช่วยในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้าซึ่งมีเวลาพอที่จะใช้ทั้งหลักทฤษฎี แนวคิด หลักการ ประกอบกับตัวเลข สถิติและข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มาพิจารณาในการตัดสินใจ จึงทำให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม มีเหตุผล และเป็นประโยชน์ตามความต้องการ
 6. แผนเป็นเรื่องของการเตรียมการไว้ล่วงหน้า เมื่อมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามความต้องการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่จะต้องกระทำเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเกิดผลตามเป้าหมายนั้น ๆ
 7. แผนมีส่วนช่วยให้มนุษย์เปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ การวางแผนจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อใช้ในการเตรียมการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ในอนาคต
 8. แผนเป็นตัวนำทางหรือทิศทางของการพัฒนาการปฏิบัติงานและการพัฒนาองค์กร
- จรัส อติวิทยากรณ์ (2554, หน้า 220-221) กล่าวถึง ความสำคัญของแผน ดังนี้
1. แผนเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการปฏิบัติงาน
 2. แผนเป็นตัวกำหนดทิศทาง การดำเนินงานขององค์กร
 3. แผนทำให้ทราบความมุ่งหมายขององค์กรอย่างชัดเจน
 4. แผนช่วยให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานมองไปในอนาคต

5. แผนช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
6. แผนเป็นเรื่องการเตรียมการไว้ล่วงหน้า
7. แผนช่วยให้ทุกคนในองค์กรเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
8. แผนทำให้ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญในหน้าที่
9. แผนช่วยให้การควบคุมทำได้โดยอาศัยการวัดผลสำเร็จตามแผน
10. แผนช่วยในการสื่อความให้ทุกคนทราบถึงทิศทางขององค์กรและตรวจสอบ

ความถูกต้องของนโยบายปัจจุบัน

11. แผนช่วยขยายขอบเขตการคิดของผู้บริหารให้มีความคล่องตัวในการแก้ไขปัญหา
สมิต ๙๙๙๙ (2548, หน้า 15) กล่าวถึง ความสำคัญของแผน ดังนี้
 1. แผนเป็นการคาดคะเนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในการเผชิญกับปัญหา
 2. แผนเป็นการให้แนวทางในการตัดสินใจ
 3. แผนเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจและการปฏิบัติงานแก่ผู้บริหารและพนักงาน

ที่จะนำไปสู่การทำงานที่ถูกต้องและได้ผล

4. แผนเป็นการป้องกันการดำเนินงานซ้ำซ้อนและการสูญเสียทรัพยากร โดยเปล่าประโยชน์
5. แผนช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล
6. แผนเป็นงานที่มีอยู่ในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน
สมาน อัสวภูมิ (2551, หน้า 126) กล่าวถึง ความสำคัญของแผน ดังนี้
 1. แผนทำให้องค์กรมีเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงานอย่างชัดเจน
 2. แผนทำให้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องในองค์กรทราบถึงสภาพและข้อจำกัด

ในการดำเนินงานขององค์กรให้เกิดความระมัดระวังและหาแนวทางป้องกันไว้ล่วงหน้า

3. แผนช่วยให้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องสามารถประสานงานระดมสรรพกำลัง กระตุ้นจิตใจ และเป็นพันธสัญญาในการทำงานร่วมกันของบุคคลในองค์กร

4. แผนทำให้งานขององค์กรเป็นงานของทุกคน ไม่ใช่งานของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปอย่างมีหลักการและเป้าหมาย

5. แผนทำให้เกิดความชัดเจนและจัดความซับซ้อนของงาน คน และทรัพยากร ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และลดความขัดแย้งในองค์กร

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ม.ป.ป., หน้า 5-6) กล่าวถึง ความสำคัญของการวางแผน ดังนี้

1. แผนช่วยลดความสูญเสียจากการดำเนินงานซ้ำองค์กร
2. แผนทำให้การกำหนดขอบเขตในการทำงานที่แน่นอนและมีนโยบายที่ชัดเจน

3. แผนช่วยให้ผู้บริหารเตรียมรับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและความยุ่งยากที่อาจเกิดขึ้น
4. แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารของผู้บริหารเพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ
อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ประหยัดเวลา และทรัพยากร
5. แผนจะช่วยให้เกิดการประสานสัมพันธ์ภายในองค์กรทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความราบรื่นและสามารถตรวจสอบความสำเร็จของเป้าหมาย

แผนมีความสำคัญต่อการบริหารงานขององค์กรแผนจะเป็นตัวกำหนดทิศทางหรือเครื่องมือที่ใช้ในการบริหารงาน การตัดสินใจอย่างมีเหตุผลของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน และรองรับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดอย่างมีคุณภาพ

ประเภทของแผน

มีนักวิชาการและนักบริหาร ได้กล่าวถึง ประเภทของแผนไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้
สมิต สัจฉกร (2548, หน้า 22-23) กล่าวถึง การจำแนกประเภทของแผนงานจะพิจารณาแยกประเภทตามความสำคัญ ตามลักษณะงาน ตามระยะเวลา ตามการใช้และตามลักษณะเฉพาะ ดังการจำแนกประเภทของแผนอาจทำได้หลายแนวทาง ซึ่งมีการจำแนกแผนออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ประเภทของแผนแบ่งตามความสำคัญ ได้แก่
 - 1.1 แผนร่วม (Corporate plan)
 - 1.2 แผนหลัก (Master plan)
 - 1.3 แผนปฏิบัติการ (Operation plan)
 - 1.4 แผนปฏิบัติงาน (Action plan)
2. ประเภทของแผนแบ่งตามลักษณะงาน ได้แก่
 - 2.1 แผนการบริหาร (Administrative plan)
 - 2.2 แผนปฏิบัติการ (Operation plan)
 - 2.3 แผนกลยุทธ์ (Strategic plan)
3. ประเภทของแผนแบ่งตามระยะเวลา ได้แก่
 - 3.1 แผนระยะยาว (Long-range plan)
 - 3.2 แผนระยะปานกลาง (Medium-range plan)
 - 3.3 แผนระยะสั้น (Short-range plan)
4. ประเภทของแผนแบ่งตามการใช้ ได้แก่
 - 4.1 แผนใช้ประจำ (Standing plan)

4.2 แผนใช้เฉพาะครั้ง (Single-use plan)

5. ประเภทของแผนจำแนกตามลักษณะเฉพาะ ได้แก่

5.1 แผนกำหนดความต้องการเฉพาะ (Specific plan)

5.2 แผนกำหนดทิศทางการทำงาน (Directional plan)

สกนธ์ ชุมทิพ (ม.ป.ป., หน้า 12-13) ได้กล่าวว่า การวางแผนมีหลายประเภท ดังนี้

1. จำแนกตามรูปแบบ มี 2 รูปแบบ ได้แก่

1.1 แผนแบบไม่เป็นทางการ

1.2 แผนแบบเป็นทางการ

2. จำแนกตามระดับการบริหารองค์การ ได้แก่

2.1 ผู้บริหารระดับสูง เป็นบุคคลที่ทำหน้าที่กำหนดแผนกลยุทธ์

2.2 ผู้บริหารระดับกลาง เป็นผู้แปลงแผนกลยุทธ์ให้เป็นแผนบริหาร

2.3 ผู้บริหารระดับต้น เป็นผู้แปลงแผนบริหารให้เป็นแผนปฏิบัติการ

3. จำแนกตามขอบเขตพื้นที่ปฏิบัติ ได้แก่

3.1 แผนระดับชาติ ได้แก่ แผนบริหารราชการแผ่นดิน

3.2 แผนระดับภาค ได้แก่ แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.3 แผนระดับจังหวัด ได้แก่ แผนพัฒนาจังหวัด

4. จำแนกตามระบบบริหารราชการ ได้แก่

4.1 แผนระดับชาติ ได้แก่ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ

4.2 แผนระดับกระทรวง/ กรม ได้แก่ แผนปฏิบัติราชการกระทรวงศึกษาธิการ

4.3 แผนระดับจังหวัด/ อำเภอ ได้แก่ แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด

4.4 แผนระดับท้องถิ่น ได้แก่ แผนพัฒนาการศึกษาชุมชน

5. จำแนกตามระยะเวลา ได้แก่

5.1 แผนระยะสั้น ได้แก่ แผนปฏิบัติราชการประจำปี

5.2 แผนระยะปานกลาง ได้แก่ แผนบริหารราชการแผ่นดิน

5.3 แผนระยะยาว ได้แก่ แผนการศึกษาชาติ

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น (ม.ป.ป., หน้า 8-9) กล่าวว่า การวางแผนสามารถจำแนกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ ดังนี้

1. จำแนกตามระดับการจัดการ

1.1 การวางแผนกลยุทธ์ เป็นการวางแผนในลักษณะการพิจารณาภาพรวม

1.2 การวางแผนบริหาร เป็นการวางแผนเพื่อกำหนดกรอบและทิศทางไว้สำหรับแผนปฏิบัติการ

1.3 การวางแผนปฏิบัติการ เป็นแผนที่ผู้บริหารระดับต้นนำแผนบริหารไปดำเนินการในภาคปฏิบัติ

2. จำแนกตามลักษณะการปฏิบัติงาน

2.1 การวางแผนดำเนินงาน เป็นการวางแผนที่มีลักษณะเป็นแผนถาวรบ่งบอกถึงแนวความคิดหลักการหรือแนวปฏิบัติในการทำกิจกรรมที่เกิดขึ้นบ่อย

2.2 การวางแผนใช้เฉพาะครั้ง เป็นการวางแผนเพื่อปรับและเสริมการวางแผนการดำเนินงานประจำที่ไม่อาจตอบสนองความเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ

3. จำแนกตามระยะเวลา

3.1 การวางแผนระยะยาว เป็นการดำเนินงานวางแผนที่กำหนดระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป

3.2 การวางแผนระยะปานกลาง เป็นการวางแผนที่มีระยะเวลาระหว่าง 3-5 ปี

3.3 การวางแผนระยะสั้น เป็นแผนที่มีระยะเวลาดำเนินงานระหว่าง 1-3 ปี การวางแผนระยะสั้นเป็นการกำหนดกิจกรรมช่วงสั้น ๆ

ประเภทของแผนมีหลายประเภทโดยสามารถพิจารณาแยกประเภทของแผนได้ตามความสำคัญ ตามลักษณะงาน ตามระยะเวลา ตามการใช้และตามลักษณะเฉพาะ ตามพื้นที่การปฏิบัติงาน ทั้งนี้การจำแนกประเภทแผนขึ้นอยู่กับระดับการปฏิบัติงานของแต่ละคนว่าปฏิบัติงานในระดับลักษณะใด แล้วจึงเลือกใช้แผนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการปฏิบัติงานของตนเอง

องค์ประกอบของแผน

มีนักวิชาการและนักบริหาร ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของแผนไว้ ดังนี้ สมิต สัชฌุกร (2548, หน้า 39-40) กล่าวถึง องค์ประกอบของแผน ดังนี้

1. หลักการและเหตุผล
2. วัตถุประสงค์
3. เป้าหมาย
4. ผลที่คาดว่าจะได้รับ
5. การคาดการณ์
6. วิธีปฏิบัติ
7. นโยบายการปฏิบัติงาน
8. การมอบอำนาจหน้าที่

9. งบประมาณ

10. โปรแกรมการดำเนินงาน

จรัส อติวิทยากรณ์ (2554, หน้า 230-231) กล่าวถึง องค์ประกอบของการวางแผน ดังนี้

1. พันธกิจ เป็นสิ่งที่สื่อถึงภารกิจหลักขององค์กร
2. จุดมุ่งหมาย ผลลัพธ์ปลายทางที่องค์กรต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต
3. วัตถุประสงค์ เป็นผลผลิตที่ต้องการให้เกิดขึ้นตามที่กำหนดพันธกิจไว้ วัตถุประสงค์

จึงต้องกำหนดให้ชัดเจน วัดได้ ปฏิบัติได้

4. นโยบาย ข้อความหรือสิ่งที่องค์กรระบุไว้ว่าจะปฏิบัติหรือกระทำเพื่อให้บรรลุ

วัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายที่กำหนด

5. กลวิธี/ มาตรการ แนวทางปฏิบัติที่องค์กรยึดถือเป็นกรอบสำหรับการคัดเลือกงาน/ งาน/

โครงการต่าง ๆ ที่จะดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์

6. แผนงาน เป็นการจัดรวมกลุ่มของงาน หรือ โครงการ ที่สอดคล้องกัน

สมาน อัสวภูมิ (2551, หน้า 127-128) กล่าวถึง องค์ประกอบของการวางแผน ดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของแผน
2. วิธีการ เป็นการแสดงถึงการนำข้อมูลมาวิเคราะห์แล้วกำหนดทางเลือกเพื่อนำไป

สู่จุดหมายที่กำหนดไว้

3. ทรัพยากร เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงประเภท ปริมาณ และคุณภาพของทรัพยากร

4. การควบคุม เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงการตรวจสอบและการประเมินผลการดำเนินงาน

ตามแผน

กิริติ ยศยิ่งยง (2549, หน้า 67-68) กล่าวถึง องค์ประกอบของการวางแผน ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายขององค์กรให้ชัดเจน
2. กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร
3. วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน
4. วิเคราะห์หาโอกาสภัยและคุกคามจากสภาพแวดล้อมภายนอก
5. เปรียบเทียบจุดแข็ง จุดอ่อน กับ โอกาสภัยและคุกคาม
6. จะต้องดำเนินทิศทางกลยุทธ์ในระยะยาว
7. จะต้องเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบภายใน
8. ประเมินแผนกลยุทธ์

บรรจบ บุญจันทร์ (2556, หน้า 160-161) กล่าวถึง องค์ประกอบของการวางแผน ดังนี้

1. องค์ประกอบเชิงกระบวนการ ประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ 4 ส่วน ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ การจัดทำแผน การนำแผนไปปฏิบัติ การประเมินแผน
2. องค์ประกอบเชิงโครงสร้าง ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ภาระงาน หรือพันธกิจ วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ นโยบาย แนวปฏิบัติ ระเบียบ แผนงาน และงบประมาณ

องค์ประกอบที่สำคัญของแผน ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ วิธีการ หรือ กลวิธีการนำแผนไปสู่ปฏิบัติ มีแผนงาน/ โครงการ ทรัพยากร งบประมาณ การควบคุมหรือการติดตาม ประเมินผลตามแผนให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

กระบวนการวางแผน

มีนักวิชาการและนักบริหาร ได้กล่าวถึงกระบวนการวางแผนที่แตกต่างหลากหลายไว้ ดังนี้ พสุ เตชะรินทร์ (2551, หน้า 12-14) กล่าวถึง กระบวนการในการวางแผนยุทธศาสตร์ ประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ถึงปัจจัยและสถานะต่าง ๆ ขององค์กร
2. การกำหนดทิศทางขององค์กร เป็นการกำหนดทิศทางขององค์กรที่ต้องการมุ่งไปสู่ ผลลัพธ์ระดับสูงที่องค์กรต้องการที่จะบรรลุ
3. กำหนดยุทธศาสตร์ การนำข้อมูลหรือความรู้ที่ได้จากการกำหนดทิศทางขององค์กร และการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกและภายในองค์กรมาจัดทำเป็นยุทธศาสตร์ในระดับและรูปแบบต่าง ๆ
4. การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ การนำยุทธศาสตร์ที่ได้วางแผนไว้และคัดเลือกมา ดำเนินการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

วิทยา ดำนธรังกุล (2546, หน้า 132-133) กล่าวถึง กระบวนการวางแผน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงาน
2. การประเมินตนเองเพื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมาย
3. การกำหนดสมมติฐานเกี่ยวกับเงื่อนไขในอนาคต
4. การระบุและวิเคราะห์ทางเลือกที่ดีที่สุด
5. การนำแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ
6. การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผน

เสนาะ ดิยาว (2546, หน้า 88-89) กล่าวถึง กระบวนการวางแผน ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานการณ์ ได้แก่ การหาข้อมูล การแปลความหมายของข้อมูล และการสรุปข้อมูลสำหรับการนำมาใช้ในการกำหนดเป็นแผน

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนการดำเนินงาน
3. การประเมินวัตถุประสงค์ของแผน การหาคุณค่าของวัตถุประสงค์ แต่ละอย่าง และแผนแต่ละแผน ทั้งผลดี และผลเสีย
4. การเลือกวัตถุประสงค์และแผน การตัดสินใจเลือกจะต้องกำหนดมาตรการว่าจะใช้วิธีใดเลือกระหว่างแผนที่ดีที่สุดหรือแผนที่เหมาะสมที่สุดทั้งนี้แล้วแต่ข้อมูลที่มี
5. การนำไปใช้ เลือกแผนที่ดีไปใช้ และต้องเข้าใจอย่างชัดเจนและต้องมีทรัพยากรอย่างเพียงพอและการมีส่วนร่วมของทุกคน
6. การตรวจสอบและควบคุม เพื่อให้รู้ว่าต้องมีการแก้ไขอะไรบ้าง หรือต้องมีการปรับเปลี่ยนอย่างไร ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

สมิต สัชฌุกร (2548, หน้า 33-35) กล่าวถึง กระบวนการวางแผนแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมการ การตรวจสอบปัจจัยภายนอก และภายใน โดยศึกษาเป็นหมาย และนโยบายขององค์กรเพื่อกำหนดกรอบและแนวทางปฏิบัติงาน

2. การสร้างแผน การกำหนดแผนที่ต้องการขึ้นมาให้ชัดเจน
 3. การปฏิบัติตามแผน การนำแผนที่สร้างขึ้น ไปสู่การปฏิบัติ
 4. การประเมินผลแผน การประเมินผลการปฏิบัติงานว่าบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
- สกนธ์ ชุมทัฬห (ม.ป.ป., หน้า 4-5) กล่าวถึง กระบวนการวางแผนแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการวางแผนหรือขั้นตอนการคิดกรอบแนวทางการปฏิบัติงาน
2. ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติหรือขั้นตอนการทำตามแผน
3. ขั้นการติดตามประเมินผลหรือขั้นตอนการเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน

สัมฤทธิ์ ชศสมศักดิ์ (2545, หน้า 51-56) กล่าวถึง กระบวนการวางแผน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการกำหนดแผน
 - 1.1 การตระหนักถึงความจำเป็นในการวางแผน
 - 1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการวางแผน
 - 1.3 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและการคาดการณ์ในอนาคต
 - 1.4 การแสวงหาทางเลือกและเลือกทางที่ดีที่สุด
 - 1.5 พัฒนาแผนการดำเนินงาน
2. ขั้นปฏิบัติตามแผน
 - 2.1 การจัดตั้งองค์กรที่รับผิดชอบนำแผนไปปฏิบัติ
 - 2.2 การอบรมให้บุคลากรเกี่ยวกับการนำแผนไปปฏิบัติ
 - 2.3 การจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นต่อการนำแผนไปปฏิบัติ

- 2.4 ความมุ่งมั่นของบุคลากรที่จะนำแผนไปปฏิบัติ
3. ชั้นประเมินผล
- 3.1 การตรวจสอบระดับความสำเร็จ
- 3.2 การตรวจสอบความเหมาะสมของวัตถุประสงค์
- 3.3 การตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม
- 3.4 การตรวจสอบสมรรถนะขององค์การในการนำแผนไปปฏิบัติ
- 3.5 การประเมินผลการนำแผนไปปฏิบัติ
- 3.6 การปรับปรุงแผนให้เหมาะสมจากผลการประเมิน

กระบวนการวางแผน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์การวางแผน การเตรียมข้อมูล การวิเคราะห์สภาพองค์กร การกำหนดกรอบงาน หรือยุทธศาสตร์การดำเนินงาน การกำหนดทางเลือก และเลือกทางเลือก กำนำแผนไปสู่การปฏิบัติงาน ตลอดจนการติดตามประเมินผล เป็นกระบวนการที่สำคัญสำหรับการวางแผน

ลักษณะของแผนที่ดี

มีนักวิชาการและนักบริหาร ได้กล่าวถึงลักษณะของแผนที่ดีไว้ ดังนี้

สุรัสวดี ราชกุลชัย (2546, หน้า 164) กล่าวถึง ลักษณะของแผนที่ดี ดังนี้

1. มีนโยบายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เข้าใจง่าย
2. สอดคล้องกันทุกระดับของแผน
3. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในปริมาณ และเวลาที่กำหนด
4. ยืดหยุ่น และปรับตัวได้ตามสถานการณ์
5. ต้องได้รับการยอมรับ และมีส่วนร่วมจากทุกคนที่เกี่ยวข้อง
6. กำหนดบทบาท และขั้นตอนงานชัดเจน
7. มีการใช้ระบบทรัพยากรข้อมูลเป็นพื้นฐานการตัดสินใจ
8. มีความเป็นไปได้ และมีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน

สุวัฒน์ ศิรินิรันดร์ และภavana สายชู (2553, หน้า 83) กล่าวถึง ลักษณะของแผนที่ดี ดังนี้

1. มีความสอดคล้องกับนโยบาย และวัตถุประสงค์ขององค์กร
2. มีส่วนสนับสนุนต่อทิศทาง และเป้าหมายขององค์กร
3. สามารถนำไปปฏิบัติได้ และวัดผลความสำเร็จได้จริง

จรัส อติวิทยากรณ์ (2554, หน้า 221) กล่าวถึง ลักษณะของแผนที่ดีไว้ ดังนี้

1. ต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับความต้องการของการจัดทำแผนงาน และโครงการ
2. ต้องสามารถแสดงแนวคิด เหตุผลที่สามารถนำไปจัดแผนงาน และโครงการ

3. ต้องมีความชัดเจน และสื่อความหมายได้
4. ต้องมีความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จในระดับสูง
5. ต้องสามารถที่จะสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้
6. ต้องสามารถวัด และประเมินผลได้

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น (ม.ป.ป., หน้า 7-8) กล่าวถึง ลักษณะของแผนที่ดี ดังนี้

1. แผนควรมีลักษณะที่เฉพาะมากกว่าจะลักษณะกว้าง และทั่ว ๆ ไป
2. แผนควรจำแนกความแตกต่างระหว่างสิ่งที่รู้ และสิ่งที่ยังไม่รู้ให้ชัดเจน
3. แผนควรมีการเชื่อมโยงอย่างเป็นเหตุเป็นผล และสามารถนำไปปฏิบัติได้
4. แผนจะต้องมีลักษณะยืดหยุ่น และสามารถปรับพัฒนาได้
5. แผนจะต้องได้รับการยอมรับจากกระบวนการที่เกี่ยวข้อง

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2545, หน้า 5-6) กล่าวถึง ลักษณะของแผนที่ดี ดังนี้

1. มีความยืดหยุ่น เพื่อปรับแต่งให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
2. มีความครอบคลุม เป็นภาพของการบูรณาการกิจกรรม/ งานที่เกิดจากแนวคิดของบุคคล

ที่เกี่ยวข้องหลาย ๆ ฝ่าย

3. มีความชัดเจน ควรเป็นแผนที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าจะทำอะไร เมื่อไร ที่ไหน อย่างไร ใครเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ

4. มีการกำหนดระยะเวลาของแผน ควรกำหนดวันเริ่มต้นและวันสิ้นสุดของแผนไว้

อย่างชัดเจน

5. มีรูปแบบ คือ การจัดทำแผนโดยผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ที่มีขั้นตอนเป็นระบบตามขั้นตอน

ของการวางแผน

6. มีเหตุมีผล แผนที่จัดทำควรกำหนดขึ้นอย่างมีเหตุมีผล และเน้นไปในแนวทางที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

7. มีการมุ่งสู่อนาคต เป็นการวางแผนเรื่องเกี่ยวกับอนาคต

8. มีความสอดคล้อง แผนที่ทำขึ้นควรอยู่ในกรอบของวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

ที่กำหนดไว้

ลักษณะของแผนที่ดีกล่าวคือ แผนที่ดีต้องมีความชัดเจน ครอบคลุมภารกิจงาน สอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร ความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ได้ มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง สามารถวัดและประเมินผล ได้จริง

ประโยชน์ของแผน

มีนักวิชาการและนักบริหาร ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนไว้ ดังนี้

สุรัสวดี ราชกุลชัย (2546, หน้า 164-165) กล่าวถึง ประโยชน์ของแผน ดังนี้

1. สามารถกำหนดแนวทางการทำงานอย่างเป็นระบบ
2. สร้างความมั่นใจให้กับผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงาน
3. สร้างความสะดวก และง่ายในการบริหาร
4. สามารถกำหนดความรับผิดชอบ
5. สามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ

สมาน อัสวภูมิ (2551, หน้า 126) กล่าวถึง ประโยชน์ของแผน ดังนี้

1. ทำให้องค์กรมีเป้าหมาย และทิศทางในการดำเนินงาน
2. ทำให้ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องในองค์กรทราบถึงสภาพในการดำเนินงาน
3. ช่วยให้ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องในการประสานงาน ระดมสรรพกำลัง กระตุ้นจิตใจ

และเป็นพันธสัญญาในการทำงานร่วมกัน

4. ทำให้งานขององค์กรเป็นงานของทุกคน
5. ทำให้เกิดความชัดเจน และจัดความซ้ำซ้อนของงาน คน และทรัพยากร

สกนธ์ ชุมทัฬห (ม.ป.ป., หน้า 11) กล่าวถึง ประโยชน์ของแผน ดังนี้

1. ช่วยให้การเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต มีความมั่นคง และเกิดความแน่นอน

ชัดเจน

2. มีส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางการปฏิบัติงานขององค์กร
3. เป็นแนวทางที่ก่อให้เกิดการทำงานที่ประหยัดทรัพยากรทุกด้าน
4. ช่วยให้การดำเนินงานเป็นระบบ
5. ช่วยให้การดำเนินงานสะดวก ง่ายต่อการควบคุม ง่ายต่อการปฏิบัติ และป้องกันมิให้เกิด

ปัญหาในอนาคต

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น (ม.ป.ป., หน้า 3-4) กล่าวถึง ประโยชน์ของการวางแผน ดังนี้

1. ช่วยให้องค์กรบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด
2. ก่อเกิดการประหยัดแก่องค์กร
3. ลดความไม่แน่นอน
4. เป็นเกณฑ์ในการควบคุม
5. ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรม และการสร้างสรรค์

6. เป็นเครื่องมือฝึก และพัฒนาแรงจูงใจที่สำหรับผู้บริหารในอนาคต
7. ทำให้องค์กรมีการแข่งขันมากกว่าองค์กรที่ไม่มีการวางแผน
8. ทำให้เกิดการประสานงานที่ดี

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545, หน้า 113-114) กล่าวถึง ประโยชน์ของแผน ดังนี้

1. การประสานงานที่ดีขึ้น แผนจะเป็นเป็นการเตรียมพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประสานงานของคณะกรรมการที่ปฏิบัติงาน
2. มุ่งการคิดไปข้างหน้า โดยพิจารณาความจำเป็น และศักยภาพที่เป็น โอกาสหรืออุปสรรคของทรัพยากร ซึ่งองค์การต้องเผชิญในอนาคต
3. การมีส่วนร่วมกับสภาพแวดล้อมการทำงาน แผนจะประสบความสำเร็จต้องมีส่วนร่วมของสมาชิกกับสมาชิกขององค์การอย่างกว้างขวาง
4. ระบบการควบคุมที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น แผนสามารถนำมาประเมินผลได้ และมีความก้าวหน้าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของการปฏิบัติงานที่สามารถตรวจสอบได้

ประโยชน์ของแผน คือ เป็นสิ่งที่กำหนดกรอบทิศทาง การดำเนินงานขององค์กร เกิดความชัดเจนในปฏิบัติงาน มีทิศทางปฏิบัติ สามารถประสานงานกันได้ภายในองค์กร ควบคุมการทำงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ลดความซ้ำซ้อนของงาน และป้องกันปัญหาหากการปฏิบัติงานได้

อุปสรรคของแผนงาน

มีนักวิชาการและนักบริหารได้กล่าวถึงอุปสรรคของแผนไว้ ดังนี้

องค์การ โดยส่วนใหญ่ไม่ประสบผลสำเร็จในการบริหารงาน ล้วนแล้วแต่ประสบปัญหา ทั้งที่เกิดจากภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อองค์การ องค์การที่ไม่สามารถปรับตัว หรือแก้ไขปัญหานั้นให้ลุล่วงไปได้ ส่วนใหญ่เนื่องจากการวางแผนไม่เป็น หรือประสบกับปัญหา อุปสรรค การวางแผน ซึ่งอุปสรรคต่าง ๆ สามารถสรุปได้ ดังนี้ (ตุลา มหาพสุชานนท์, 2547, หน้า 128-129)

1. ขาดความรู้ทางวิชาการในการวางแผน ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการวางแผนที่ดี สามารถพัฒนาไปในทิศทางที่องค์การต้องการได้
2. ขาดข้อมูลและข่าวสารที่จะใช้ประกอบการวางแผน เนื่องจากการรับรู้ที่มีขีดจำกัด ของบุคคลทำให้การวางแผน และการตัดสินใจไม่รอบด้านเพียงพอ
3. การวางแผนด้วยความเคยชิน โดยไม่ใช้หลักวิชา ผู้บริหารมักนิยมใช้ความเคยชิน หรือ ประสบการณ์ในอดีตมากำหนดการดำเนินงานในอนาคต โดยไม่ใช้ข้อมูลหรือหลักวิชาทางการ
4. วัตถุประสงค์ และนโยบายไม่แน่นอน รวมทั้งการวางแผนไม่สอดคล้องกัน เกิดจากการกำหนดวัตถุประสงค์หรือนโยบายของผู้บริหารระดับสูงที่ไม่แน่นอน เปลี่ยนไปเปลี่ยนมาทำให้ ไม่สามารถวางแผนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายได้

ปัญหาอุปสรรคของแผน เกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจของบุคลากรในองค์กรขาดข้อมูลที่สำคัญในการวางแผน ขาดการประสานงานที่ชัดเจนในกระบวนการบริหารแผน

จากการศึกษาเอกสารแนวคิดเกี่ยวกับแผน สรุปได้ว่า แผนเป็นข้อกำหนดหรือกรอบแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานที่กำหนดไว้เพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมในอนาคต มีความสำคัญต่อการบริหารงานหรือทิศทางการดำเนินงานของหน่วยงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งแผนมีหลากหลายประเภททั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของการทำงาน ระยะเวลาการดำเนินงาน และแผนที่ดีต้องมีความสอดคล้องกับนโยบาย ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ ความต้องการ สภาพปัญหา มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ นำไปปฏิบัติ และสามารถวัดผลประเมินผลได้จริง

แนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ความหมายของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้หลากหลายทัศนะ ดังนี้

เสวนินิตย์ ชัยมุสิก (2545, หน้า 4) กล่าวถึงความหมายของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ กิจกรรมหรืองานในการกำหนดวัตถุประสงค์นโยบายและวิธีการที่ดีที่สุดในล่วงหน้าเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

อัญชลี โพธิ์ทอง (2549, หน้า 85) กล่าวถึงความหมายของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ สิ่งที่แสดงถึงความตั้งใจล่วงหน้าที่จะดำเนินการภายในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ที่วางไว้

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ม.ป.ป., หน้า 3) กล่าวถึงความหมายของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ แนวปฏิบัติที่กำหนดไว้ล่วงหน้าเกี่ยวข้องกับการกระทำในอนาคตและความต้องการของบุคคลและองค์กร

พวงรัตน์ เกสรแพทย์ (2543, หน้า 70) กล่าวถึงความหมายของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ แผนการดำเนินงานทุกด้านของโรงเรียน

แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง แผนงานกิจกรรมหรืองานที่กำหนดเป็นแนวปฏิบัติไว้ล่วงหน้าเพื่อดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในอนาคตของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ความสำคัญของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ ดังนี้ อัญชลี โพธิ์ทอง (2549, หน้า 86-87) กล่าวถึงความสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาที่ดี ดังนี้

1. การวางแผนการศึกษาจะเป็นระบบหรือกลไกที่จะช่วยให้การคิดค้น ค้นคว้า อย่างมีเหตุผลในการเลือกทิศทางที่จะพัฒนาการศึกษา เป็นระบบที่คำนึงถึงความเป็นไปได้ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามทิศทางที่มุ่งหวัง

2. ประเทศที่กำลังพัฒนา การวางแผนการศึกษายังมีความจำเป็นมากขึ้นตามลำดับ เพราะจะช่วยค้นหาทางเลือกที่มีหลักเกณฑ์ในการพัฒนาการศึกษาที่จะก่อให้เกิดผลดีที่สุด โดยใช้ทรัพยากร น้อยที่สุด โดยมีความจำเป็นในเรื่องระยะเวลา

3. การวางแผนพัฒนาการศึกษายังช่วยเสริมสร้างให้มีการพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของประเทศเป็นส่วนรวม

พวงรัตน์ เกษรแพทย์ (2543, หน้า 74) กล่าวถึง ความสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาที่ดี ดังนี้

1. เป็นหลักสำคัญที่สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเพื่อให้การดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งเป็นไปตามที่ต้องการ

2. เป็นแผนระยะสั้นของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. เป็นเอกสารที่สำคัญที่ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

4. เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษาภายในระยะเวลา 3 ปี

5. เป็นข้อตกลงในการพัฒนาการศึกษา ให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สนองต่อการพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ม.ป.ป., หน้า 11-12) กล่าวถึง แผนพัฒนาการจัดการศึกษาควรมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. องค์ประกอบต่าง ๆ ในแผนการจัดการศึกษาต้องมีความชัดเจนสอดคล้องร่วมกันอย่างสมเหตุสมผล และเป็นระบบ

2. ระบบสนับสนุนภายในซึ่งผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเห็นชอบกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และให้ความสนับสนุนและร่วมมืออย่างจริงจังในการนำไปปฏิบัติ

3. เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และตัวบ่งชี้ ในแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต้องเป็นสิ่งที่สังเกตได้ และวัดได้ในเชิงปริมาณ

4. ยุทธศาสตร์ และเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ตลอดจนการบริหารจัดการ ต้องตั้งอยู่บนรากฐานของทฤษฎี หลักวิชา ที่ถูกต้อง และต้องมีผลการวิจัยเชิงประจักษ์สนับสนุนประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5. แผนพัฒนาการจัดการศึกษาต้องกำหนดรูปแบบและวิธีการพัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ เพื่อความสามารถในการปฏิบัติภารกิจตามแผนอย่างได้ผลดี

6. แผนพัฒนาการจัดการศึกษา ต้องระบุแหล่งวิทยากรภายนอกที่จะให้ความร่วมมือช่วยเหลือและสนับสนุนทางวิชาการ

ความสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษา คือ เป็นแผนที่ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา ชุมชนท้องถิ่น และทิศทางการพัฒนาของประเทศเพื่อเป็นกรอบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

หลักการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

มีนักวิชาการและนักการศึกษากล่าวถึงหลักการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไว้ ดังนี้ วิโรจน์ สารรัตนะ (2542, หน้า 41-42) กล่าวถึง หลักการพื้นฐานเพื่อความเข้าใจการวางแผนพัฒนาการศึกษา ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม ทั้งจากสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกองค์กร
2. วงจรชีวิตขององค์กร การจำแนกพัฒนาการขององค์กรแต่ละยุคอาจทำนายปรากฏการณ์บางอย่างขององค์กรนั้นได้
3. กระบวนการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลง และนวัตกรรมมักเกิดจากองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งหรือหลาย ๆ ด้าน
4. การพัฒนาองค์กร เป็นความพยายามให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผน มุ่งเน้นการพัฒนาองค์กร โดยรวมหรือหน่วยงานย่อย ๆ รวมกัน

สำนักพัฒนา และส่งเสริมการบริหารท้องถิ่น (ม.ป.ป., หน้า 5-6) กล่าวถึง หลักการพื้นฐานจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ดังนี้

1. ต้องสนับสนุนเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กร
2. เป็นงานอันดับแรกของการบริหารจัดการ
3. เป็นหน้าที่ของผู้บริหารทุกคนต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา
4. ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของการวางแผนพัฒนาการศึกษา

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2540, หน้า 82) กล่าวถึง หลักการสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียน (ระยะ 5 ปี) มีหลักการ โดยทั่วไป ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายการศึกษานอกโรงเรียนระยะ 5 ปี เพื่อแสดงเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานในช่วง 5 ปี

2. แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนระยะ 5 ปี จะแสดงวัตถุประสงค์ของแผนนโยบาย เป้าหมายทั้งเชิงปริมาณ คุณภาพ โดยภายในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยในรายละเอียดจะระบุแผนงาน งาน โครงการ ซึ่งนำไปปฏิบัติได้ทั้งในภาพรวมระยะเวลา 5 ปี และรายปี

3. การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ การนำเอารายละเอียดของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ โดยจำแนกเป็นแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษารายปี เพื่อที่จะนำไปจัดทำค่าของงบประมาณ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ปฏิบัติตามแผน รายงานผลการดำเนินงานรายปี เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนในปีต่อไป

4. การประเมินผลแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนระยะ 5 ปี จะมีการประเมินผล 2 ระยะ คือ ระยะครึ่งแผนเพื่อนำไปปรับปรุงแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียนระยะ 5 ปี ในช่วงหลัง และการประเมินในระยะสิ้นสุดแผนเพื่อนำผลของการประเมินนั้นไปเป็นข้อมูลสำหรับการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนต่อไป

หลักการพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา คือ สถานศึกษาต้องมีความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์กรทั้งภายในและภายนอกองค์กร พัฒนาการขององค์กร ตลอดจน นโยบาย งบประมาณ เป้าหมายวัตถุประสงค์ บทบาทหน้าที่ขององค์กร

การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ในการเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาแสดงให้เห็นภาพการวิเคราะห์ว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องทำอะไรบ้าง ขอให้การวิเคราะห์นั้นนำไปสู่การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ตรงจุดอย่างแท้จริง ที่ครอบคลุมทั้งครู ผู้เรียน ผู้บริหาร หลักสูตร คือ การวัดผลประเมินผล ความพร้อมของ โรงเรียน และเครือข่ายการพัฒนา ที่ต้องวิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมองให้รอบด้านว่าอะไร คือ จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรคที่แท้จริงของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่จะนำไปจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2554, หน้า 138-152) มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

อัญชลี โพธิ์ทอง (2549, หน้า 95-97) กล่าวถึง ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ดังนี้

1. ขึ้นเตรียมการวางแผน การจัดหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่วางแผนจัดรูปโครงการสร้าง และกลไกต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการวางแผน

2. ขึ้นดำเนินการวางแผน การวิเคราะห์วินิจฉัยข้อมูล การกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย และค่าใช้จ่าย การทดสอบความเป็นไปได้

3. ขึ้นกำหนดหรือจัดทำแผน การระบุหลักการสำคัญแนวนโยบาย ทางเลือก เพื่อเสนอให้ผู้บริหารตัดสินใจ

4. ขั้นจัดทำรายละเอียดของแผน การทำให้แผนเกิดผลในทางปฏิบัติต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมที่จะดำเนินการทั้งหมด

5. ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ การนำแผนพัฒนาการศึกษาไปใช้

6. ขั้นการติดตามประเมินผล ปรับแผน และจัดทำแผนใหม่

พวงรัตน์ เกษรแพทย์ (2543, หน้า 74-78) กล่าวถึง ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับโรงเรียน ดังนี้

1. จัดทำข้อมูลด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับสถานศึกษา

2. กำหนดจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา

3. จัดทำแผนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา

3.1 จัดตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา

3.2 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้านต่าง ๆ ทั้งระดับชาติ จังหวัดและท้องถิ่น

3.3 กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ

3.4 นำเป้าหมายการพัฒนาการศึกษามากำหนดแนวทางในการพัฒนาการศึกษา

3.5 นำเสนอเป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา

3.6 นำแผนพัฒนาการศึกษาเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. กำหนดบทบาทผู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษา

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2545, หน้า 26) กล่าวถึง การจัดทำแผนยุทธศาสตร์สถานศึกษา ควรดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. สสำรวจสภาพของสถานศึกษา เพื่อกำหนดจุดอ่อน จุดแข็ง หรือสิ่งที่เป็นมาตรฐาน หรือสิ่งที่ไม่ได้มาตรฐานของสถานศึกษา

2. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย เป็นการกำหนดความมุ่งหวัง ทิศทาง และความสำเร็จในอนาคต

3. กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน การกำหนดมาตรการในการดำเนินงาน อย่างเป็นระบบ

4. กำหนดภาพกิจของสถานศึกษา เป็นการกำหนดงาน โครงการ กิจกรรม ให้สอดคล้องกับภารกิจ และสภาพปัญหา หรือสิ่งที่ต้องพัฒนา

สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย (2554, หน้า 15-16) กล่าวถึง ขั้นตอนการจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนเพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล ดังนี้

1. จัดตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล

2. ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้ความรู้แก่บุคลากร และผู้เกี่ยวข้อง

3. รวบรวมข้อมูลพื้นฐาน จัดทำข้อมูลสารสนเทศโรงเรียน
4. ศึกษาสภาพขององค์กร และจัดทำภาพรวมของโรงเรียน
5. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนทั้งภายใน และภายนอก
6. ประเมินสถานภาพของโรงเรียนจากความรุนแรงของผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม
7. จัดวางทิศทางของโรงเรียน โดยกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม เป้าประสงค์
8. กำหนดกลยุทธ์ โดยสร้างกลยุทธ์ทางเลือกของโรงเรียน
9. ตรวจสอบทบทวน และปรับปรุงแผนกลยุทธ์
10. เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์แผน

บรรจบ บุญจันทร์ (2556, หน้า 174-175) กล่าวถึง การวางแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียน มีขั้นตอน ดังนี้

1. ทบทวนภารกิจของโรงเรียน เพื่อทราบว่าโรงเรียนมีขอบข่ายภารกิจงานอะไรบ้าง
2. วิเคราะห์สถานภาพปัจจุบัน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของหน่วยงาน วิเคราะห์ความคาดหวัง หรือความต้องการผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
3. กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ตัวชี้วัด วิสัยทัศน์ คือ การมองภาพอนาคตของผู้นำและสมาชิกในหน่วยงาน และการกำหนดจุดประสงค์ปลายทางที่ชัดเจน ทำลาย มิพลัง ความเป็นไปได้
4. กำหนดกลยุทธ์สู่ความสำเร็จ เป็นยุทธวิธีหรือวิธีการที่จะทำให้เกิดผลตามเป้าหมาย และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจที่กำหนดไว้
5. จัดทำแผนปฏิบัติการ และ โครงการ การนำกลยุทธ์มากำหนดเป็นแผนงาน โครงการ และงบประมาณที่ต้องใช้ในการดำเนินงานแต่ละปีมีตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจน สอดคล้อง
6. ดำเนินงานตามแผน เป็นการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยมีกิจกรรม ขั้นตอน การดำเนินงาน และผู้รับผิดชอบตามที่กำหนด
7. ประเมินผลและรายงาน เพื่อให้ทราบว่า โรงเรียนได้มีการนำแผนไปปฏิบัติหรือไม่ มากน้อยเพียงใด มีอุปสรรค และปัญหาอะไรที่ต้องปรับปรุงแก้ไข บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีผลต่อคุณภาพผู้เรียนอย่างไรบ้าง

กล้า ทองขาว (ม.ป.ป., หน้า 58-67) กล่าวถึง การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ระดับสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1. การจัดทำแผนการศึกษา ระดับสถานศึกษา การจัดทำแผนการศึกษา ระดับสถานศึกษา ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีกลไกการจัดทำ ลักษณะและวิธีการจัดทำ และการอนุมัติแผน ดังนี้

1.1 กลไกที่รับผิดชอบในการจัดทำแผน

1.2 ลักษณะและวิธีการจัดทำแผน

1.2.1 สถานศึกษาจัดทำแผนการศึกษา 5 ปี ตามกรอบนโยบายของท้องถิ่น

1.2.2 แผนการศึกษา 5 ปี ส่วนใหญ่ เป็นธรรมเนียมของสถานศึกษาประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ กำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา กำหนดยุทธศาสตร์รองรับเป้าหมาย แสดงจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา กำหนดยุทธศาสตร์ที่จะนำไปปฏิบัติ แสดงกิจกรรมที่จะนำไปปฏิบัติ กำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้อง กำหนดงบประมาณ

1.2.3 ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน

1.2.4 ใช้ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย

1.3 การอนุมัติแผนสถานศึกษา ต้องได้รับความเห็นชอบ และอนุมัติจากคณะกรรมการสถานศึกษา

2. การนำแผนการศึกษาไปปฏิบัติระดับสถานศึกษา

2.1 ต้องแปลงแผนพัฒนาการศึกษาเป็นแผนปีการศึกษา ออกมาเป็นโครงการอย่างละเอียดเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณ

2.2 กิจกรรมของแผนการศึกษา ดำเนินไปตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายต่าง ๆ คือ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน

2.3 กิจกรรมนำแผนไปสู่การปฏิบัติ

3. การส่งเสริมสนับสนุน และการเสริมแรงผู้ปฏิบัติระดับสถานศึกษา

3.1 การสนับสนุนการนำแผนไปปฏิบัติระดับสถานศึกษา โดยคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน

3.2 การสนับสนุนด้านวิชาการ มีคณะกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนงาน

3.3 สนับสนุนทางด้านงบประมาณ

3.4 สนับสนุนการจัดกิจกรรมวันวิชาการ

3.5 สนับสนุนแผนการจัดการศึกษา

3.6 การให้รางวัลผู้ปฏิบัติงานที่มีผลงานดีเด่น

3.7 ผู้ปฏิบัติงานแผน ปฏิบัติงานสอน ผู้บริหารจะได้รับการเสริมแรง

4. การกำกับตรวจสอบ และกาประเมินผลแผนระดับสถานศึกษา

โดยการใช้ระบบประกันคุณภาพ ใช้กรอบมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประกันคุณภาพ มาพัฒนาปรับปรุงมาตรฐานตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินให้สอดคล้องกับธรรมชาติและภารกิจของสถานศึกษา

5. การพัฒนาปรับปรุงแผนการศึกษาระดับสถานศึกษา มีลักษณะ ดังนี้

5.1 นำผลจากการประชุมใหญ่ไปพัฒนาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานแผนการศึกษาของสถานศึกษา

5.2 นำผลการสะท้อนกลับจากการตรวจสอบ และประเมินผล ไปปรับปรุงจุดอ่อน เพื่อเพิ่มจุดแข็ง

5.3 นำประสบการณ์ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในงานนิทรรศการทางวิชาการ ไปปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานแผนของสถานศึกษา

5.4 ใช้ข้อเสนอแนะจากการตรวจเยี่ยมสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ไปปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานแผนของสถานศึกษา

5.5 ใช้เป็นข้อมูลปรับปรุงแผนการศึกษาของสถานศึกษาในรอบใหม่

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ม.ป.ป., หน้า 13-16) กล่าวถึง กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้

1. การเตรียมพร้อม จัดตั้งคณะทำงาน ทำความเข้าใจ ประสานความร่วมมือทางวิชาการ การวางแผน
 2. การประเมินความต้องการความจำเป็นของสถานศึกษา ศึกษาแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับประเทศ กระทรวง ระดับต้นสังกัด และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการวางแผน
 3. วิเคราะห์ปัญหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขตามประเด็นสำคัญการพัฒนาการทบทวน ประเด็นการพัฒนา ตัดสินใจเลือกประเด็นที่จะดำเนินการ
 4. กำหนดข้อมูลสารสนเทศที่จะเขียนในแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษา วิเคราะห์ความสอดคล้องกับแนวทางของสถานศึกษาทำได้
 5. กำหนดแผนปฏิบัติการรายปี การกำหนดแผนปฏิบัติการรายปี และตรวจสอบ ความเชื่อมโยงเป้าหมายกับแผนปฏิบัติการ
 6. เขียนแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา นำข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เขียนในหัวข้อที่เป็นส่วนประกอบของการประสานแผน
 7. ตรวจสอบความถูกต้อง สอดคล้อง และปรับปรุงแก้ไข ให้คณะกรรมการสถานศึกษา ตรวจสอบ ความถูกต้อง สอดคล้อง และผู้รับผิดชอบในแต่ละส่วนพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง
 8. การนำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ สร้างการยอมรับ มอบหมาย การปฏิบัติงาน สร้างความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติงาน
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2558, หน้า 7-9) กล่าวถึง การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา มีขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา ผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา
 2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางการพัฒนา ตลอดจนจุดมุ่งหมายการพัฒนาการศึกษา
 3. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ ของสถานศึกษาที่จะดำเนินงานให้บรรลุตามประเด็นการพัฒนา
 4. การจัดทำร่างแผนของยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษา การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนา จุดมุ่งหมาย และการกำหนดตัวชี้วัดและรายละเอียดตัวชี้วัดความสำเร็จ
 5. เสนอร่างแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาต่อผู้มีอำนาจเห็นชอบ
 6. ประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2540, หน้า 91-97) การจัดทำแผนพัฒนาการคุณภาพการศึกษา นอกโรงเรียน ถือว่าเป็นเรื่องใหญ่ และสำคัญมีผู้เกี่ยวข้อง และได้รับผลกระทบหลายฝ่ายการจัดทำแผน จึงต้องมีการเตรียมการอย่างดี จึงจะทำให้บรรลุผลสำเร็จได้ ซึ่งมีขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษานอกโรงเรียน ระยะ 5 ปี ดังนี้

1. การเตรียมการ โดยทั่วไปจะมีการเตรียมการที่สำคัญที่ควรดำเนินการ 3 เรื่อง คือ 1) การเตรียมองค์กร จัดตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานเพื่อจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) การวางแผนการดำเนินงานการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การกำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 3) การเตรียมข้อมูลที่จำเป็นเบื้องต้น เพื่อประกอบการจัดทำแผน
2. การวิเคราะห์สภาพและปัญหา ต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจนในเรื่องสภาพ และปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาทั้งในอดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต เพื่อเป็น พื้นฐานในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย และมาตรการในการพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน โดยมีประเด็นสำคัญในการวิเคราะห์ คือ แนวทาง และหลักการดำเนินงาน
3. การกำหนดแผน พื้นฐานในการกำหนดแผน ได้แก่ ผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต (กำหนดวัตถุประสงค์) การจะเกิดผลดังกล่าวต้องมีการวางกรอบการดำเนินงาน (กำหนดนโยบาย) จะใช้วิธีการดำเนินงานอย่างไร (มาตรการหรือยุทธศาสตร์การพัฒนา) จะดำเนินการมากน้อยเพียงใด (การกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน) จะต้องใช้ทรัพยากรดำเนินงานเท่าใด (การกำหนดกำลังคน วัสดุ อุปกรณ์ และงบประมาณ) สรุป การกำหนดแผนมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ นโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย มาตรการ แผนงาน งาน/ โครงการ ที่แสดงให้เห็นถึงกรอบความคิดของแผนที่ชัดเจน
4. การจัดทำรายละเอียดของแผน ประกอบด้วย 1) การจัดทำแผนงาน โครงการตามกรอบ นโยบายและมาตรการ 2) การประสานแผน เป็นการตรวจสอบและทบทวนงาน/ โครงการของหน่วยงาน

เพื่อดูความสอดคล้อง ประสานสัมพันธ์ และความซ้ำซ้อนกัน พิจารณาผลกระทบของโครงการ พิจารณาความเกี่ยวเนื่องของแต่ละงาน/โครงการ เพื่อจัดวางความสอดคล้องของเวลาและลำดับความต่อเนื่อง การดำเนินงาน 3) จัดทำแผนที่การศึกษา การกำหนดคัลักษณะของ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนก่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ มุ่งให้เกิดผล การกระจายการให้บริการทางการศึกษา การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น การส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการศึกษา

5. การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ จะดำเนินการได้ 2 แนวทาง คือ 1) การขออนุมัติแผน เป็นการกำหนดอำนาจหน้าที่ ให้เกิดการยอมรับ โดยได้รับการรับรองจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้รับอนุมัติจากผู้บริหารตามลำดับ 2) การชี้แจงกับผู้ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเห็นแนวทางในการดำเนินงานตามแผนอย่างชัดเจนสามารถรับไปดำเนินงานให้บรรลุผลตามที่กำหนดไว้ในแผนได้

6. ขึ้นติดตามและประเมินผล ควรมีการกำหนดระบบการติดตามและประเมินผล เป็น 3 ระบบ คือ 1) ระบบติดตามกำกับดูแล เพื่อดูความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามแผน กระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติอย่างจริงจัง 2) ระบบการรายงาน ผู้ปฏิบัติงานรายงานผลการดำเนินงานในแต่ละช่วงให้ทราบถึงผลการดำเนินงานในแง่มุมต่าง ๆ 3) ระบบการประเมินผล การประเมินผลสำเร็จของการดำเนินงานตามแผน และเพื่อปรับปรุงพัฒนาแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียน แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ การประเมินระยะครึ่งแผน เพื่อปรับปรุงยุทธศาสตร์ แนวทางการดำเนินงานให้เหมาะสม และการประเมินระยะสิ้นสุดการดำเนินงาน เพื่อรวบรวมผลการดำเนินงาน และประสบการณ์ และแนวทางการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียน ต่อไป

กล่าวได้ว่า การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการวิเคราะห์การดำเนินงาน การวางแผนการจัดการศึกษาเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การตัดสินใจอย่างมีเหตุผลที่จะเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาการศึกษาให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ภายใต้ข้อจำกัดเกี่ยวกับทรัพยากรที่มี และที่จะใช้ นอกจากนั้นการวางแผนการศึกษายังช่วยระบุถึงกิจกรรมที่ต้องดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด วิธีการดำเนินงาน สถานที่สำหรับดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบดำเนินงาน ตลอดจนทรัพยากรที่จะใช้ดำเนินงานเป็นขั้นตอนการวางแผน จากนั้นนำแผนไปสู่ขั้นตอนการปฏิบัติ ตลอดจนการติดตามประเมินผลแผนเพื่อพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาดำเนินการเป็นวง PDCA แสดงได้ดังภาพจากกรณีตัวอย่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวคิดของ กล้า ทองขาว (ม.ป.ป.) ดังนี้

ภาพที่ 2 ระบบงานแผนการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กล้า ทองขาว, ม.ป.ป., หน้า 67)

ระบบงานแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีการประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดทำแผนการศึกษาระยะ 5 ปี ตามวงจร PDCA โดยมีการพัฒนาปรับปรุงเพิ่มขึ้นตอนที่ 3 คือ การส่งเสริมสนับสนุน และการเสริมแรง แสดงให้เห็นการนำแนวคิดตามวงจร PDCA มาประยุกต์ใช้การวางแผนการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง

องค์ประกอบของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ ดังนี้

วิโรจน์ สารรัตนะ (2542, หน้า 57) กล่าวถึง องค์ประกอบของการวางแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาที่สำคัญ ดังนี้

1. ภารกิจ เป็นข้อประกาศอย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับภารกิจดำเนินงานขององค์กร
2. จุดหมาย เป็นเป้าหมายแห่งอนาคต หรือผลลัพธ์สุดท้ายที่องค์กรต้องการให้บรรลุ
3. แผน วิถีทางที่จะก่อให้เกิดการกระทำ เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์กับองค์กร

สกนธ์ ชุมทัฬห (ม.ป.ป., หน้า 96) กล่าวถึง องค์ประกอบของแผนพัฒนาการศึกษาว่าประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

1. บทนำ กล่าวถึงหลักการ และเหตุผลความจำเป็นที่ต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา
2. ความเป็นมา กล่าวถึง บทบาท อำนาจหน้าที่ขององค์กรที่จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา
3. การประเมินสภาพแวดล้อม ในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง นโยบายแล้วทำการสรุปผลการประเมินสภาพแวดล้อม

4. การวิเคราะห์ประเมินองค์กรด้าน โครงสร้าง บุคลากร งบประมาณ ระเบียบ และทำการสรุปการประเมินองค์กร (จุดอ่อน-จุดแข็ง)

5. ภาพทิศทางในอนาคต ประกอบด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ กลยุทธ์การดำเนินงานแต่ละด้าน รวมทั้งมาตรการ และเป้าหมาย

6. ข้อเสนอแนะ

สุรัฐ ศิลปะอนันต์ (2545, หน้า 215-216) กล่าวถึง องค์ประกอบของแผนยุทธศาสตร์โรงเรียน มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. ความมุ่งหมาย เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งหมายที่จะแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ที่ต้องพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น

2. กิจกรรมหรือยุทธศาสตร์ สิ่งที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้บรรลุถึงความมุ่งหมายของโรงเรียน

3. ผู้รับผิดชอบ ที่ต้องดำเนินงานตามกิจกรรม หรือยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

4. ทรัพยากร และวัสดุ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามกิจกรรมหรือยุทธศาสตร์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียน ชุมชน

5. ยุทธศาสตร์การวัดผลระหว่างการดำเนินงาน การกำหนดระยะเวลาการวัดผล จุดที่จะวัดประเมินความก้าวหน้าการดำเนินงาน

6. ยุทธศาสตร์การวัดสรุปผล เพื่อตัดสินใจการดำเนินงานบรรลุผลตามความมุ่งหมาย

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ม.ป.ป., หน้า 9) กล่าวถึง องค์ประกอบของแผนคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้

1. ภาพรวมของสถานศึกษา
2. เป้าหมายของสถานศึกษา
3. สถานการณ์และมาตรฐานของสถานศึกษา
4. ยุทธศาสตร์แผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
5. แผนงบประมาณการเงิน
6. บทบาทหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง
7. การติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษา

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2540, หน้า 95) กล่าวถึง การกำหนดแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียนนั้นมียุทธศาสตร์ประกอบหลัก ๆ ดังนี้ นโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนงาน/ โครงการ เป็นการแสดงกรอบความคิดที่ชัดเจน และเป็นแนวทางพอที่จะไปกำหนดรายละเอียดของแผนได้

ดังนั้น องค์ประกอบของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ต้องมีข้อมูลสถานศึกษาสภาพบริบทแวดล้อม ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา เป้าหมายการจัดการศึกษาหรือความมุ่งหมายกิจกรรมหรือยุทธศาสตร์ ผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้อง โครงสร้าง เนื้อหาสาระ วิธีการเรียนการสอน และนวัตกรรม แผนการใช้จ่ายงบประมาณ ในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารแนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา สรุปได้ว่าแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นแผนที่กำหนดกิจกรรมพัฒนาการศึกษาที่ต้องการเกิดขึ้นในอนาคต ระยะเวลา 3-5 ปี มีความสำคัญต่อสถานศึกษาในฐานะเป็นแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของสถานศึกษา นโยบาย งบประมาณ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ บทบาทหน้าที่ และมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด โดยมีกระบวนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กร การจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ระยะเวลาดำเนินงาน วิธีการดำเนินงาน สถานที่ดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ กลุ่มเป้าหมาย ค่าเป้าหมาย งบประมาณ เพื่อเป็นองค์ประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเชิงคุณภาพ ตามวงจรคุณภาพ PDCA

ความเป็นมาของวงจรคุณภาพ PDCA

วงจรคุณภาพนี้ ได้รับอิทธิพลมาจากระเบียบวิธีขั้นสูงที่คิดค้นโดย Walter shewhart จาก Bell labs ในทศวรรษ 1930 และถูกนำมาปรับใช้โดย Edwards deming (วิทยา สุหฤตดำรง, ไรย์วินท์ บุญสวัสดิ์ และอัทธ์ สุนทรโรหิต, 2554, หน้า 23) โดย Deming เป็นผู้มีพระคุณอย่างยิ่งที่ทำให้ชาวญี่ปุ่นเจริญก้าวหน้าหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (วรภัทร ภูเจริญ และ โสภณา หิรัญ-บุรณะ, 2543, หน้า 8)

ประวัติของ Deming ว่าเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในหลักการบริหารที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) หรือ วงจรเดมมิ่ง ซึ่งเป็นชื่อที่ใช้แทนกันกับการจัดการคุณภาพ เพราะเขาเป็นคนผลักดันให้ผู้บริหารญี่ปุ่นยอมรับแนวคิดในการจัดการคุณภาพ และเป็นคนแรกที่มีมองว่าการจัดการคุณภาพเป็นกิจกรรมขององค์กรทั้งหมด ไม่ใช่แค่งานตรวจคุณภาพตามที่กำหนดหรือเป็นงานของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการประกันคุณภาพ และเป็นคนแรกที่ระบุว่าคุณภาพเป็นความรับผิดชอบทางการบริหารของผู้บริหาร

Deming เกิดที่เมืองซูส์ (Sioux) รัฐไอโอวา เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม ปี พ.ศ. 2443 เขาจบปริญญาตรีฟิสิกส์ จากมหาวิทยาลัยไวโอมิง ได้ปริญญาเอกฟิสิกส์คณิตศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเยล เมื่อปี พ.ศ. 2471 ในระหว่างปี พ.ศ. 2471-2482 เขาทำงานอยู่กระทรวงเกษตรของสหรัฐอเมริกา ต่อมาปี พ.ศ. 2482-2488 ทำงานอยู่ที่สำนักสำมะโนประชากรอเมริกัน และโรงงานอุตสาหกรรมอาวุธของสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี พ.ศ. 2489 จนกระทั่งถึงเสียชีวิตเมื่อปี พ.ศ. 2536 เดมมิ่งเป็นศาสตราจารย์ทางสถิติอยู่ที่มหาวิทยาลัยนิวยอร์ก

ช่วงต้นปี พ.ศ. 2483 เดมมิ่งได้พบกับ Schewhart นักสถิติที่ห้องทดลองของบริษัทเบลล์ เทเลโฟน ในนิวยอร์ก ต่อมาได้รับความคิดเรื่องการควบคุมทางสถิติและความแปรปรวนเชิงสุ่มของกระบวนการทำงาน (Random variation of a work process) มาจากชีวฮาร์ด ในภายหลังเดมมิ่งเริ่มตั้งตัวเป็นผู้บรรยายเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพในการผลิต เดมมิ่งออกไปบรรยายเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพในโรงงานทั่วสหรัฐอเมริกา แต่ในเวลานั้นผู้บริหารในสหรัฐอเมริกาให้ความสนใจเดมมิ่งไม่มาก

Deming ไปญี่ปุ่นเมื่อ พ.ศ. 2490 สืบเนื่องมาจากหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นายพลแม็ก อาร์เธอร์ (MacArthur) ผู้บัญชาการกองกำลังทหารสหรัฐอเมริกาที่ยึดครองญี่ปุ่นอยู่ ได้ไล่ผู้บริหารระดับสูงและระดับกลางของบริษัทใหญ่ ๆ ของญี่ปุ่นออก โทษฐานที่คนเหล่านั้นเข้าไปพัวพันกับสงครามเสร็จแล้วก็หนุนคนรุ่นใหม่ขึ้นมาบริหารแทน นายพลแม็ก อาร์เธอร์ ได้ขอความช่วยเหลือทางวิชาการมายังสหรัฐอเมริกา เริ่มจากการขอให้สหรัฐอเมริกาช่วยส่งคนไปทำสำมะโนประชากรที่ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาจึงได้ส่งเดมมิ่งไป ตอนนั้นเดมมิ่งเริ่มประสบความสำเร็จมาบ้างแล้วจากการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling methods) และเทคนิคการควบคุมทางสถิติ เพื่อเพิ่มผลผลิตอุตสาหกรรมในสหรัฐอเมริกา เดมมิ่งจึงนำเทคนิคการควบคุมทางสถิติมาเผยแพร่ที่ญี่ปุ่น

ในเวลา 3 ปีต่อมา สหภาพนักวิทยาศาสตร์ และวิศวกรญี่ปุ่นได้เข้ามาให้ความสนับสนุนเดมมิ่งในการเผยแพร่ความคิดเรื่องคุณภาพ และการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต จนกระทั่ง Deming สามารถตั้งกลุ่มผู้บริหารหลัก เพื่อกระจายความคิดออกไปสู่ผู้บริหารอื่น ๆ ใน พ.ศ. 2493

มีผู้บริหารมาเข้าร่วมถึง 400 กว่าคน ผู้บริหารที่อยู่ในกลุ่มนี้ล้วนแต่เป็นผู้นำในบริษัทสำคัญ ๆ เช่น โซนี่ นิสสัน มิซูบิชิและโตโยต้า สาเหตุที่ทำให้เดมมิ่งประสบความสำเร็จก็เนื่องมาจากคนญี่ปุ่นได้สนใจการควบคุมคุณภาพด้วยวิธีการทางสถิติมาก่อน แต่ยังขาดทฤษฎี ทฤษฎีการควบคุมทางสถิติของเดมมิ่งทำให้คนญี่ปุ่นเข้าใจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานได้ คนญี่ปุ่นจึงยอมรับแนวทางของเดมมิ่ง นับว่าเดมมิ่งได้มีส่วนช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ต่อมาในภายหลังญี่ปุ่นจึงตั้งรางวัลเดมมิ่ง (Deming prize or deming award) ให้กับบริษัทที่มีผลงานดีเด่นในด้านคุณภาพมาตั้งแต่ พ.ศ. 2494 จนกระทั่งปี พ.ศ. 2523 โทโรทัสน์เอ็นบีซีจึงนำเอาผลงานของเดมมิ่งกลับไปเผยแพร่ในสหรัฐอเมริกา ยกย่องให้เดมมิ่งเป็น “บิดาแห่งคลื่นลูกที่สามของการปฏิวัติอุตสาหกรรม (Father of the third wave of the industrial revolution)” ชื่อเสียงของ Deming จึงเป็นที่รู้จักกันทั่วสหรัฐอเมริกา และทั่วโลก ในสหรัฐอเมริกามีการตั้งกลุ่มศึกษา และดำเนินตามทฤษฎีของเดมมิ่งเป็นจำนวนมาก นอกเหนือจากนั้นยังมีกลุ่มทำนองเดียวกันในอังกฤษ เนเธอร์แลนด์ และนิวซีแลนด์ หลังเดมมิ่งเกษียณอายุก็ได้ไปบรรยายในระดับปริญญาโท และเอกที่มหาวิทยาลัยหลายแห่ง และได้รับแต่งตั้งให้เป็นศาสตราจารย์เกียรติคุณของมหาวิทยาลัยนิวยอร์ก เมื่อปี พ.ศ. 2518 Deming ได้เขียนหนังสือ บทความ และจัดสัมมนาเรื่องคุณภาพเอาไว้เป็นจำนวนมาก

Deming เสนอว่า คุณภาพจะช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต และความสามารถในการแข่งขัน มองคุณภาพในแง่ของคุณภาพการออกแบบ การลงมือทำ การขยายและการให้บริการ คุณภาพจะทำให้ห้องเครื่องอยู่รอดระยะยาว (เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2550, หน้า 90-91) โดยวงจรคุณภาพ ประกอบด้วย P (Plan) คือ การวางแผน D (Do) คือ การลงมือทำตามแผน C (Check) คือ การประเมิน ตรวจสอบ วิเคราะห์ A (Action) คือ การตัดสินใจว่าจะทำอย่างไรต่อไป จะปรับปรุง พัฒนาแก้ไขป้องกัน (วรภัทร ภูเจริญ และโสภณา หิรัญบุรณะ, 2543, หน้า 8)

หลักการของวงจรคุณภาพ PDCA

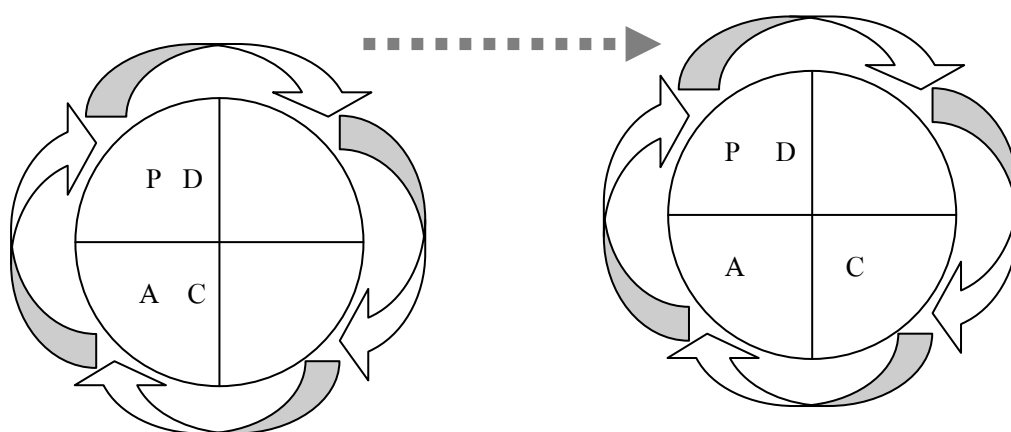
วงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA เป็นหลักการบริหารที่สำคัญสำหรับการบริหารองค์กรเพื่อคุณภาพ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ (สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2544, หน้า 177)

1. ขั้นตอนของการวางแผน (Plan) คือ การคิดค้นหาทางเลือกล่วงหน้าที่ดีที่สุดในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด ให้ได้ผลคุ้มค่าที่สุด โดยการดำเนินงานตามขั้นอย่างเป็นระบบแบบแผน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
2. ขั้นตอนปฏิบัติ (Do) เป็นการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ตามขั้นตอนกับการประสานงานกับฝ่ายบริหาร และฝ่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง

3. ขั้นตรวจสอบหรือประเมินผล (Check) การติดตามตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ตามที่กำหนดเปรียบเทียบกับเป้าหมาย และเพื่อรายงานความคืบหน้าผลการปฏิบัติ ประมวลข้อคิดเห็น และข้อผิดพลาดต่าง ๆ และสรุปเพื่อดำเนินการแก้ไขปรับปรุง

4. การแก้ไขปรับปรุง (Action) เป็นการนำผลมาวิเคราะห์ พิจารณาหาต้นตอสาเหตุ ข้อบกพร่อง การระดมสมองเพื่อแก้ไขปัญหา

สามารถสรุปขั้นตอนการทำงานตามแนวคิดการบริหารเชิงคุณภาพตาม PDCA ของ Deming ทั้ง 4 ขั้นตอน ที่ต้องปฏิบัติต่อเนื่องไปไม่สิ้นสุด ดังภาพประกอบต่อไปนี้

P = กำหนดแผน

D = ทำตามแผนที่กำหนด

C = ตรวจสอบผลกับแผน

A = หากไม่บรรลุแผนให้หาสาเหตุ

และวางแผนแก้ไขใหม่

A = หากบรรลุแผนให้รักษามาตรฐานไว้

P = วางแผนใหม่ ตั้งเป้าหมายให้สูงขึ้น

D = ทำตามแผนที่กำหนด

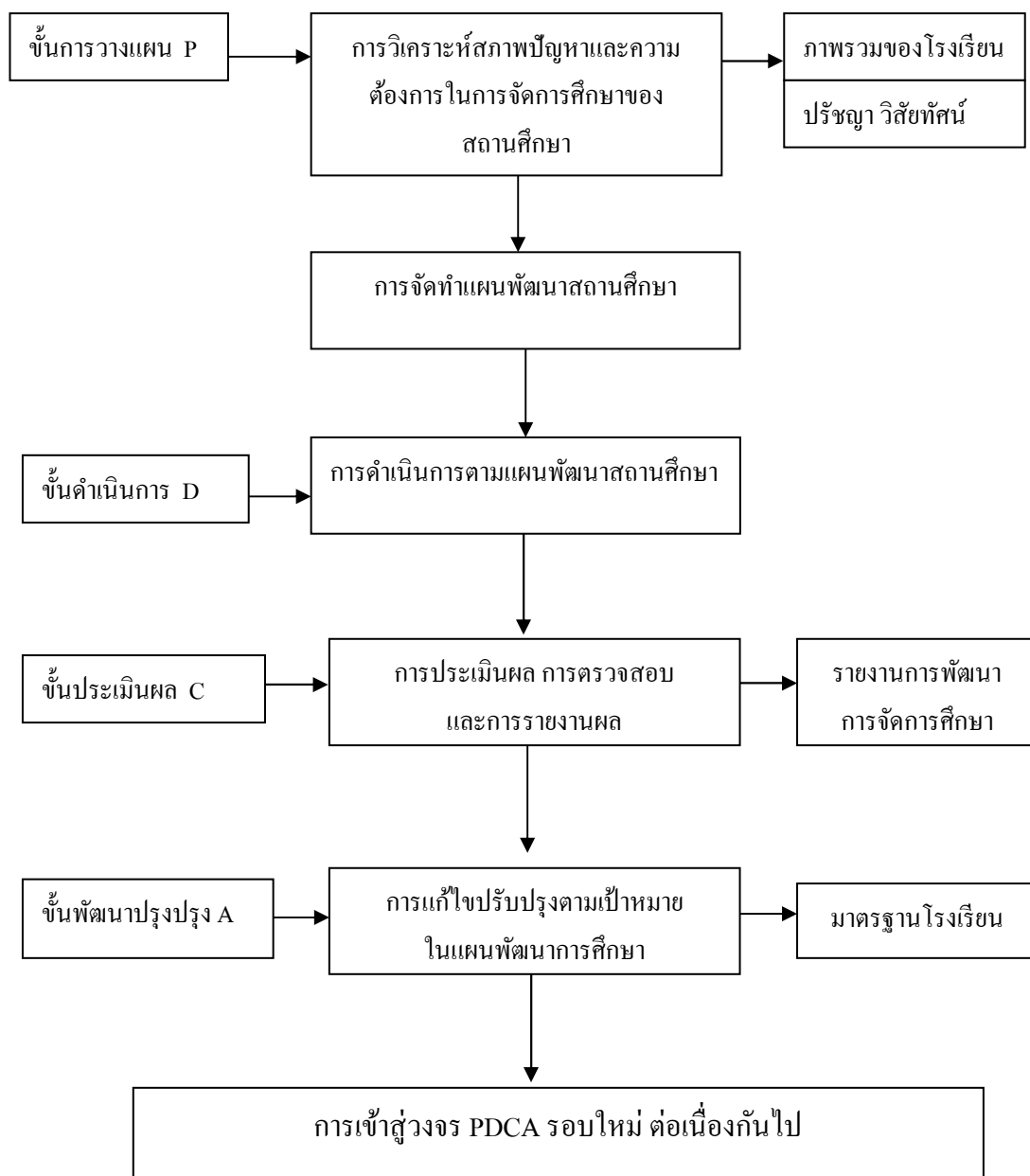
C = ตรวจสอบผลกับแผน

A = หากไม่บรรลุแผน ให้วางแผนแก้ไขใหม่

ภาพที่ 3 วงจรคุณภาพ ตามแนวคิดของ Deming (สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2544, หน้า 5)

การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามวงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น การบริหารสถานศึกษาโดยใช้วงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA ให้ได้ผลดีนั้นจำเป็นต้องทำตามวงจร PDCA ในทุกส่วนขององค์กร เพื่อให้การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเป็นไปตามวงจรคุณภาพ PDCA สามารถแสดงการประยุกต์ใช้วงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA ดังนี้

ภาพที่ 4 การประยุกต์ใช้วงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA ในการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา (สมศักดิ์ ลงเที่ยง, 2544, หน้า 180)

การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้ระบบการบริหารเชิงคุณภาพตามวงจร PDCA มีองค์ประกอบ 4 ขั้นตอน PDCA ตามแนวคิดของ Deming (1986, p. 88) ดังนี้

การวางแผน (Plan)

เป็นการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการ นโยบาย และยุทธศาสตร์ ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และเป็นการเตรียมการอย่างรอบรอบในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากร งาน เงิน คน การบริหาร ภายในหน่วยงานให้มีแนวทางในการดำเนินงานอย่างชัดเจน และมีความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน เพราะแผนจะเป็นเครื่องมือหรืออาวุธที่สำคัญสำหรับผู้บริหาร โดยเฉพาะแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่ถือว่าเป็นแผนยุทธศาสตร์หลักที่กำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษา ในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคำที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ (Vision) คือ ภาพในอนาคตที่เป็นไปได้ของสถานศึกษา บรรยายถึงสภาพและการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ต้องการให้เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่าง ๆ
2. ภารกิจ (Mission) คือ ภารกิจงานหรือ พันธกิจ เป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพไปสู่วิสัยทัศน์ที่กำหนดโดยระบุเป้าหมายวิธีการและผลที่คาดหวังไว้อย่างชัดเจน
3. ปรัชญา (Philosophy) คือ อุดมการณ์หรือจุดหมายสูงสุดในการจัดการศึกษา หรือการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายรายละเอียดการดำเนินงานของสถานศึกษา
4. นโยบาย (Policy) เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์
5. วัตถุประสงค์ (Objective) เป็นสิ่งที่แสดงถึงความสำเร็จของงานหรือสิ่งที่ต้องการทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์
6. เป้าหมาย (Target) คือ จุดเฉพาะที่แสดงความสำเร็จของการดำเนินงานในห้วงเวลาหนึ่ง ๆ เป้าหมายจะแสดงถึงจำนวนเชิงปริมาณ หรือแสดงลักษณะในเชิงคุณภาพซึ่งจะถูกกำกับด้วยเวลา
7. มาตรการ (Measure) หรือยุทธศาสตร์ (Strategy) คือ แนวทางวิธีการต่าง ๆ ที่จะต้องวางแผนเพื่อนำการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ การกำหนดมาตรการปกติแล้วจะปรับแก้ส่วนที่เป็นจุดอ่อนและเสริมส่วนที่เป็นจุดแข็ง
8. แผน (Plan) คือ แนวทางหรือกรอบวิธีการที่กำหนดไว้
9. แผนงาน (Program) คือ กลุ่มของงานหรือ โครงการเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง

10. งาน (Task) คือ กลุ่มของกิจกรรมที่ดำเนินงานต่อ

11. โครงการ (Project) คือ กลุ่มของกิจกรรมเพื่อดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายเฉพาะของแผนงาน

12. กิจกรรม (Activity) คือ การประกอบภารกิจเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของงานหรือโครงการ กิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมประกอบเป็นหนึ่งงานหรือหนึ่งโครงการ งาน/โครงการต่าง ๆ รวมกันเป็นหนึ่งแผนงาน แผนงานหลาย ๆ แผนงานรวมกันเป็นหนึ่งแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สำหรับการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีนักวิชาการ และนักการศึกษาได้อธิบายขั้นตอนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้แตกต่างหลากหลายวิธีการ ดังนี้

อัญชลี โพธิ์ทอง (2549, หน้า 95-96) กล่าวถึง ขั้นตอนการดำเนินการวางแผนการศึกษา ดังนี้

1. การวิเคราะห์วินิจฉัย คือ การวิเคราะห์วินิจฉัยสภาพปัญหาของการจัดกิจกรรมการจัดการศึกษาโดยรวมทั้งความสัมพันธ์กับปัจจัยอื่น ๆ ภายนอก ช่วยให้เห็นความสำเร็จ ความบกพร่อง หรือความล้มเหลวในการจัดการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ หลังจากทีวินิจฉัยสภาพปัญหา และประเมินความต้องการในอนาคตแล้ว จึงกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมายในการพัฒนาการศึกษาตามช่วงเวลาที่กำหนด

3. การทดสอบความเป็นไปได้ เป็นการตรวจสอบให้แน่ใจอีกครั้งว่าเป้าหมายที่วางไว้นั้นเป็นไปได้และมีความแน่นอน

สมพิศ ไห้งาม (2552, หน้า 109-113) กล่าวถึง การวางแผนตามนโยบายการศึกษา ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ เป็นจุดมุ่งหมายที่ต้องการไปให้ถึงเป้าหมายที่พึงประสงค์ขององค์กรหรือหน่วยงานสถานศึกษา

2. การวิเคราะห์สถานการณ์ คำนึงถึงสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่มีผลกระทบต่อองค์กร อาทิ การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) เพื่อทราบถึงสถานภาพองค์กรว่าเป็นอย่างไร

3. การพิจารณาและกำหนดสมมติฐาน การกำหนดขอบเขต และการตกลงใช้ข้อสมมติในการวางแผนภายใต้เงื่อนไขที่สำคัญ อาทิ นโยบาย และแผนที่องค์กรหรือหน่วยงานที่อยู่สมมติฐานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของแผน

4. การกำหนดทางเลือก เป็นการค้นหา ตรวจสอบ และกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติงานอย่างสมเหตุสมผล และเป็นการกำหนดทางเลือกที่ดีที่สุดเพื่อค้นหา และกำหนดทางเลือกที่มีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด

5. การประเมินทางเลือก การประเมินผลของแต่ละทางเลือกที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการวางแผน หากวัตถุประสงค์ของแผนมีความชัดเจนแน่นอนการประเมินทางเลือกก็จะดำเนินการได้ง่าย

6. การเลือกทางเลือก การพิจารณาทางเลือกที่ดี และเหมาะสมที่สุดเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นของผู้บริหาร เนื่องจากต้องคำนึงทรัพยากรทางการบริหารที่ต้องใช้และได้มาว่าคุ้มค่ากันหรือไม่เพียงใด

7. การลงมือปฏิบัติ และสร้างแผนสนับสนุน การลงมือปฏิบัติเป็นตัวที่ทำให้ทราบว่าแผนงานจะประสบความสำเร็จ หรือบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด ด้วยการใช้แผนที่เลือกแล้วไปปฏิบัติ

8. การทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณ เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการวางแผนและเป็นตัวแทนของการได้มาหรือใช้ไปของทรัพยากรทางการบริหารที่สำคัญ อาทิ ทรัพยากรมนุษย์ วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ เป็นแนวทางที่มีความสำคัญต่อกระบวนการวางแผน

พวงรัตน์ เกษรแพทย์ (2543, หน้า 73) กล่าวถึง การวางแผนพัฒนาการศึกษา ดังนี้

1. การจัดตั้งคณะกรรมการวางแผนพัฒนาการศึกษา
2. การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้านต่าง ๆ ทั้งข้อมูลระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น สำหรับนำมาใช้ประกอบการพิจารณาวางแผนพัฒนาการศึกษา
3. การกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษา ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
4. การนำเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษามากำหนดเป้าหมาย แนวทางในการพัฒนาในแต่ละด้าน อาทิ ด้านบุคลากร อาคารสถานที่ กระบวนการเรียนการสอน สื่อ/อุปกรณ์ และการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง

5. การนำเสนอเป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณา และปรับปรุงจัดทำเป็นแผนพัฒนาการศึกษา

6. การนำแผนพัฒนาการศึกษา เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ เพื่อประสานกำหนดบทบาทการสนับสนุนระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ผู้ปกครอง และประชาสัมพันธ์ และประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

สกนธ์ ชุมทัต (ม.ป.ป., หน้า 24) กล่าวถึง การวางแผนพัฒนาการศึกษา มีขั้นตอนการวางแผน ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร ทั้งภายในและภายนอก หรือการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ขององค์กร
2. การกำหนดสถานภาพขององค์กร เป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับภารกิจหลักขององค์กร ซึ่งได้มาจากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ขององค์กร
3. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ เป็นการกำหนดความต้องการจะเป็นไปในอนาคตขององค์กร ต้องเป็นไปได้ ทำง่าย ข้อความง่าย วัดได้
4. การกำหนดภารกิจหลัก เป็นการระบุลักษณะเฉพาะขององค์กร ไม่กว้างหรือแคบ และไม่กำกวม ซึ่งก็คือ ภาระหน้าที่ขององค์กร
5. การกำหนดวัตถุประสงค์หลัก เป็นการแปลงภารกิจให้แคบลง และทำขึ้นเพื่ออะไร โดยจะต้องยึดหยุ่น วัดได้ ทำง่าย และเหมาะสม
6. การกำหนดกลยุทธ์ เป็นการกำหนดแนวคิด วิธีการที่แยบคาย เพื่อใช้เป็นกรอบชี้นำที่สอดคล้องกับโครงสร้างและวัตถุประสงค์
7. การกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน เป็นการถ่ายทอดความคิดลงสู่ขั้นตอนการปฏิบัติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และมาตรการ โดยคำนึงถึงเงื่อนไขเวลา ปริมาณ คุณภาพ และสถานที่

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2540, หน้า 91-95) กล่าวถึง การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกโรงเรียน ระยะ 3-5 ปี มีขั้นตอนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. การเตรียมองค์กร การจัดตั้งคณะกรรมการ และคณะทำงาน เพื่อช่วยเหลือวางแผน
2. การวางแผนการดำเนินงาน การกำหนดแผนงานการทำงานในแต่ละขั้นตอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
3. การเตรียมข้อมูลที่จำเป็นในเบื้องต้น เพื่อประกอบการวางแผน
4. การวิเคราะห์สภาพและปัญหาการศึกษาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต
5. การจัดทำรายละเอียด ของแผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน

การวางแผน กล่าวคือ กระบวนการวิเคราะห์นโยบาย การเตรียมองค์กร การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กร การเตรียมข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัจจุบัน นโยบายการดำเนินงาน และปัญหาของสถานศึกษา วิสัยทัศน์ ภารกิจ และปรัชญาของสถานศึกษา วัตถุประสงค์ เป้าหมาย (เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) มาตรการหรือยุทธศาสตร์การดำเนินงาน แผนงาน งาน โครงการ ระยะเวลาดำเนินงาน งบประมาณ และกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดความสำเร็จเพื่อกำหนดทิศทางดำเนินงานและจัดทำเป็นแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

การปฏิบัติตามแผน (Do)

เป็นการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หรือการบริหารแผน แผนงาน โครงการตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามภารกิจงานที่แตกต่างกันไป ซึ่งผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ทรัพยากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติตามแผนงาน รวมทั้งการกำกับติดตามให้บุคลากรที่รับผิดชอบไปปฏิบัติงาน โดยราบรื่น มีประสิทธิภาพ หากจำเป็นต้องมีผู้ช่วยเหลือในการนิเทศ แนะนำ เพื่อการดำเนินงานประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น ซึ่งผู้บริหารต้องคอยดูแลและพร้อมให้การสนับสนุนการนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้อธิบายขั้นตอนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

สกนชัย ชุมทัพ (ม.ป.ป., หน้า 5) กล่าวถึง ขั้นตอนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ว่าการนำแผนไปปฏิบัติประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ ดังนี้ การจัดตั้งองค์กรขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบในการนำแผนไปสู่ขั้นตอนการปฏิบัติอาจใช้รูปแบบของการจัดให้มีเครือข่ายการปฏิบัติงานหรือการจัดตั้งขึ้นในรูปแบบของคณะกรรมการ หรือคณะทำงานก็ได้ และจะต้องฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ ถึงวัตถุประสงค์ของแผนอย่างชัดเจนลึกซึ้งรวมทั้งหน่วยเหนือหรือต้นสังกัดจะต้องมีการสนับสนุน ทรัพยากร ให้กับหน่วยงาน คณะกรรมการ คณะทำงานที่นำแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างเพียงพอ เหมาะสม โดยเฉพาะทรัพยากรพื้นฐานที่จำเป็น ได้แก่ คน เงิน และวัสดุ อุปกรณ์

อัญชลี โปธิทอง (2549, หน้า 97) กล่าวถึง ขั้นตอนของการนำแผนไปปฏิบัติ คือ การนำแผนพัฒนาการศึกษาไปใช้ เริ่มเมื่อนำโครงการต่าง ๆ ไปปฏิบัติจุดนี้เป็นจุดที่ประสมประสาน การวางแผนเข้ากับการจัดการศึกษา เพราะการนำแผนพัฒนาการศึกษาไปปฏิบัติต้องทำเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี หรือการจัดทำงบประมาณประจำปี กล่าวคือ การกำหนดทรัพยากร คน เงิน และวัสดุ อุปกรณ์ จะได้รับการจัดสรรให้แต่ละโครงการตามแผนเพื่อดำเนินการ ถ้างบประมาณเป็นไปตามเสนอ การปฏิบัติตามแผนจะเป็นไปได้ง่าย การปฏิบัติตามแผนที่แท้จริงก็คือ การลงมือทำงานตามโครงการ

สนธิรัก เทพเรณู อรพินธ์ สอนสลับ และประสิทธิ์ สาหรัยสุวรรณ, (2548, หน้า 77) กล่าวถึง การปฏิบัติตามแผน คือ เป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากการวางแผน กล่าวคือ ผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้รับผิดชอบจะต้องดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ให้เป็นไปตามลักษณะของแผนงาน/ โครงการ ช่วงเวลา และความรับผิดชอบของแต่ละส่วน โดยผู้บริหารจะต้องนิเทศ แนะนำ กำกับ ติดตาม หากพบปัญหาอุปสรรคต้องให้คำแนะนำช่วยเหลือให้งานทั้งปวงเป็นไปตามที่กำหนดไว้

พวงรัตน์ เกษรแพทย์ (2543, หน้า 81-82) กล่าวถึง ขั้นตอนการดำเนินงานตามแผน โดยต้องควบคุมดูแลให้ผู้รับผิดชอบโครงการดำเนินการปฏิบัติไปตามโครงการที่เขียน การควบคุม จะทำให้การปฏิบัติของสถานศึกษามุ่งบรรลุตามเป้าหมายต้องปฏิบัติ ดังนี้

1. การมอบหมายให้ฝ่ายแผนงานรับผิดชอบ ให้ดำเนินการล่วงหน้าก่อนวันปฏิบัติ ตามโครงการอย่างน้อย 1 สัปดาห์ เพื่อกระตุ้นให้การปฏิบัติอย่างจริงจัง
2. การหาโอกาสพบปะกับผู้รับผิดชอบโครงการ เพื่อสอบถามปัญหา และความต้องการ ให้ผู้บริหารช่วยเหลือเป็นการแสดงออกถึงการเอาใจใส่ และการเสริมแรงแก่ผู้ปฏิบัติงาน
3. การสนับสนุนช่วยเหลือผู้ปฏิบัติโครงการตลอดเวลา
4. การให้ผู้รับผิดชอบปฏิบัติให้ครบทุกโครงการ โดยหลีกเลี่ยงการอนุมัติให้ทำโครงการ ที่ฝ่ายปฏิบัติคิดขึ้นมาใหม่
5. การหลีกเลี่ยงการอนุมัติเปลี่ยนแปลงในเรื่องของเป้าหมาย งบประมาณ ระยะเวลา การปฏิบัติงาน
6. การหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงโครงการ จากโครงการเก่าที่ได้รับการอนุมัติแล้ว ไปทำเป็นโครงการใหม่

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2540, หน้า 96) กล่าวว่า หลังจากการวางแผนการพัฒนา คุณภาพการศึกษานอกโรงเรียนระยะ 3-5 ปี เสร็จเรียบร้อยแล้วมีขั้นตอนการนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

1. การขออนุมัติแผน เป็นการกำหนดอำนาจหน้าที่ของแผนเพื่อให้เกิดการยอมรับ ได้รับการรับรองจากหน่วยงานต่าง ๆ การได้รับอนุมัติจากผู้บริหารตามลำดับขั้นตอนของแผน
2. การชี้แจงกับผู้ปฏิบัติ เป็นกระบวนการชี้แจงเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และเห็นแนวทาง ในการดำเนินงานตามแผนอย่างชัดเจน สามารถรับไปดำเนินการให้บรรลุผลตามที่กำหนดไว้ในแผนได้

การปฏิบัติตามแผน กล่าวคือ เป็นกระบวนการดำเนินการที่ต่อเนื่องมาจากการวางแผน ที่ได้มีการกำหนดทางเลือกลงจากการตัดสินใจของคณะกรรมการวางแผนแล้วโดยจะต้อง มีการกำหนดตัวบุคคลหรือคณะที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับ ผู้รับผิดชอบ และที่สำคัญผู้บริหารต้องสนับสนุนทรัพยากรทั้ง คน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการ ให้กับผู้รับผิดชอบเพื่อสนับสนุนการนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้การนำไปสู่ การปฏิบัติบรรลุตามเป้าหมายทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่กำหนดไว้

การประเมินแผน (Check)

เป็นขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการบริหารเชิงคุณภาพเพื่อติดตามประเมินผลการนำ แผนไปพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายที่กำหนดไว้ กระบวนการตรวจสอบ ประเมินผล สามารถช่วยเหลือ แนะนำ หาทางออกในการนำแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ แล้วประสบกับปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน ก็สามารถหาทางออก

ปรับปรุงวิธีการดำเนินงานตามแผนให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพ และสถานการณ์ของการปฏิบัติงานที่เป็นอยู่ได้ มีนักวิชาการและนักการศึกษากล่าวถึงขั้นตอนการประเมินตามแผนไว้ ดังนี้

สกนย์ ชุมทัพ (ม.ป.ป., หน้า 5-6) กล่าวถึง การประเมินผลตามแผน ว่าเป็นการดำเนินการโดยการตรวจสอบระดับความสำเร็จ ตรวจสอบความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ ตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ตรวจสอบสมรรถนะองค์กรในการนำแผนไปสู่ขั้นตอนการปฏิบัติ ประเมินผลการนำแผนไปปฏิบัติ โดยทั่วไปมักจัดตั้งเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงานประกอบด้วยบุคคล หรือองค์กรจากภายนอกร่วมกับผู้ปฏิบัติงาน เพื่อดำเนินการติดตามประเมินผลให้เกิดความเป็นธรรม และโปร่งใส โดยการศึกษาเปรียบเทียบกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ในแผน และเพื่อจะนำไปปรับปรุงแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

อัญชลี โพธิ์ทอง (2549, หน้า 97) กล่าวถึง ขั้นตอนการประเมินผลตามแผน คือ เมื่อนำแผนไปสู่การปฏิบัติแล้ว จะต้องเริ่มดำเนินการติดตาม ควบคุม และกำกับดำเนินงานเพื่อตรวจสอบว่ามีการปฏิบัติจริงหรือไม่ ในการติดตาม และกำกับการดำเนินงาน อาจดูจากรายงานจากการตรวจเยี่ยม การนิเทศ ในด้านการประเมินผล โดยกำหนดให้มีการประเมินเป็นช่วงระยะ การประเมินอาจจะเป็นการประเมินผลโครงการ โดยการประเมินผลระหว่างดำเนินงานเพื่อปรับปรุงโครงการ และประเมินผลสรุปหรือผลรวมเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ นอกจากจะมีการประเมินโครงการตามแผนแล้ว อาจจะมีการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษาโดยรวม โดยแยกเป็นการประเมินผลรายปี ประเมินระยะครึ่งแผน และประเมินเมื่อสิ้นสุดแผน ซึ่งการประเมินผลแผนจะชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่อง ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานตามแผน เป็นข้อมูลที่น่ามาใช้ในการปรับปรุงแผนเมื่อแผนได้ดำเนินการไปแล้ว

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2545, หน้า 86-88) กล่าวถึง ลักษณะการติดตามประเมินแผนงาน/โครงการจำแนกได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การประเมินก่อนดำเนินงานโครงการ (Pre-evaluation) แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1 การศึกษาความเป็นไปได้ก่อนการทำโครงการ ได้แก่ การประเมินปัจจัยแวดล้อม กำลังคน การเงินงบประมาณ การจัดการและเทคโนโลยี ที่จะต้องใช้ในการดำเนินงานโครงการตามแผน

1.2 การประเมินร่างโครงการ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เค้าโครงร่างของโครงการว่าเชื่อถือได้ และปฏิบัติได้จริงเพียงใด โดยศึกษาความสอดคล้องและความเหมาะสมระหว่างหลักการเหตุผล จุดประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินการ งบประมาณ ระยะเวลา และผลที่คาดว่าจะได้รับ และผลกระทบที่จะเกิดขึ้น หรือกล่าวได้ว่าเป็นการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมระหว่างผลผลิต กระบวนการ และตัวป้อน

2. การประเมินผลขณะดำเนินงาน (On-going-evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการหรือการประเมินเพื่อปรับปรุง จะครอบคลุมกิจกรรม 2 ประเภท ได้แก่ การติดตาม หรือการกำกับติดตาม และการประเมินสรุปในแต่ละช่วงของงาน เรียกว่าการประเมินครึ่งโครงการ

3. การประเมินหลังการดำเนินงาน (Post-evaluation) เป็นการประเมินสรุปผลหลังการดำเนินงานหรือโครงการสิ้นสุดลงแล้วเพื่อดูว่าโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และเกิดผลตามที่คาดหวังเพียงใดมีผลกระทบเกิดขึ้นอะไรบ้าง ซึ่งการติดตามประเมินผลตามแผน มีเทคนิคและเครื่องมือการติดตามและประเมินผลที่หลากหลาย ดังนี้

3.1 การประชุมปรึกษาหารือ

3.2 การสังเกต โดยใช้แบบบันทึกการสังเกต

3.3 การสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์

3.4 การบันทึกและรายงาน โดยใช้แบบรายงาน

3.5 การทดสอบ โดยใช้แบบทดสอบ

3.6 การจัดอันดับคุณภาพ โดยใช้แบบจัดอันดับ

3.7 การสอบถามและสำรวจข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามและแบบสำรวจ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2540, หน้า 97) หลังจากที่ได้นำเสนอไปสู่ขั้นตอนการปฏิบัติ ผู้บริหารควรกำหนดระบบการติดตามและประเมินผล เป็น 3 ระบบ ดังนี้

1. ระบบติดตามกำกับดูแล (Monitoring system) เป็นการติดตามเพื่อความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามแผนเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติอย่างจริงจัง

2. ระบบการรายงาน (Reporting system) เป็นระบบที่ผู้ปฏิบัติงานตามแผนจะรายงานผลการดำเนินงานในแต่ละช่วงเวลาให้ทราบถึงผลการดำเนินงานในแง่มุมต่าง ๆ

3. ระบบการประเมินผล (Evaluation system) เป็นระบบการประเมินผลสำเร็จของแผนเพื่อการพัฒนาปรับปรุงแผน มักจะแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

3.1 การประเมินระยะครึ่งแผน มักเป็นการประเมินในช่วงปีที่ 3 ของแผน เพื่อปรับปรุงยุทธศาสตร์ แนวทางต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงไป

3.2 การประเมินระยะสิ้นสุดแผน เป็นการประเมินเพื่อรวบรวมผลการดำเนินงานเป็นประสบการณ์ และแนวทางในการวางแผนระยะ 5 ปี ต่อไป

กระบวนการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีขั้นตอนและรูปแบบการดำเนินงาน ดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการตรวจสอบและประเมินแผน

1.1 การกำหนดสภาพความสำเร็จของงาน คือ สิ่งที่ผู้ตรวจสอบคาดหวังว่างานจะสำเร็จมากน้อยเพียงใด ณ การตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จะต้องดูจากวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานของโครงการนั้น ๆ ว่าตลอดการดำเนินงานโครงการเกิดผลอย่างไร

1.2 การตรวจวัดผลการดำเนินงาน เป็นการตรวจวัดผลการดำเนินงานตามความเป็นจริงว่าสำเร็จมากน้อยแค่ไหน การตรวจสอบวัดผลการดำเนินงานอาจใช้วิธีการต่าง ๆ แล้วแต่ผู้ตรวจจะกำหนด โดยมีเครื่องมือในการตรวจ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ หรืออาจใช้เครื่องมือที่ซับซ้อนขึ้นไปอีก เช่น แบบทดสอบ แบบสอบถาม เป็นต้น ซึ่งการวัดที่ดีจะต้องได้ผลตรงตามความเป็นจริง ไม่ผิดพลาด ไม่ลำเอียง เพื่อให้การตรวจผลการดำเนินงานเป็นไปตามความเป็นจริง

1.3 การประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นการตีค่าการดำเนินงานที่ได้จากการเปรียบเทียบความคาดหวังในความสำเร็จของการดำเนินงานตามขั้นตอนที่ 1 กับความเป็นจริงที่งานสำเร็จ ตามขั้นตอนที่ 2 เมื่อเทียบกันแล้วได้ผลอย่างไรก็สามารถประเมินค่าผลการดำเนินงานตามผลการประเมินที่เป็นจริง

1.4 การเสนอแนะ เป็นการแสดงความเห็นของผู้ตรวจสอบ โดยใช้ผลจากการประเมินในขั้น ตอนที่ 3 โดยเสนอแนะทั้งด้านดีและด้านที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข พร้อมเสนอแนะวิธีการปรับปรุงแก้การดำเนินงาน รวมทั้งการหาสาเหตุผลปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากผลการดำเนินงานตามสภาพจริงด้วย เพราะจะได้หาแนวทางการแก้ไขปรับปรุงได้ตรงประเด็น

2. รูปแบบการดำเนินงานตรวจสอบและประเมินแผน

2.1 การจัดทำแผนการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามแผน คือ การจัดทำแผนการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน โครงการของสถานศึกษาที่ดำเนินการอยู่ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีกำหนดรายละเอียดโครงการใดที่ต้องติดตามตรวจสอบ จะตรวจสอบเมื่อใด และจะติดตามตรวจสอบในประเด็นอะไรบ้าง แผนการติดตามตรวจสอบที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและบุคลากรภายในสถานศึกษาจะรู้ว่าจะมีการตรวจสอบแผนงาน โครงการอะไรบ้าง ตรวจสอบเมื่อใด และจะตรวจสอบอะไรบ้างในโครงการนั้น และเป็นข้อมูลเพื่อการประสานงานภายในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

2.2 การกำหนดตัวบุคคลในการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผน คือ ผู้ที่มีอำนาจมอบหมายโดยปกติจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในงานที่จะติดตามตรวจสอบ หรือผู้ที่ทำหน้าที่พิเศษ แนะนำ หรือเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลรับผิดชอบในการดำเนินงานโครงการนั้น ๆ โดยผู้บังคับบัญชามอบหมายให้บุคคลใดคนหนึ่งหรือคณะบุคคลทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.3 การเตรียมเครื่องมือในการติดตามตรวจสอบแผน คือ เครื่องมือติดตามตรวจสอบที่สถานศึกษาอาจทำเป็นแบบที่สามารถใช้ในการติดตามตรวจสอบได้ทุกโครงการ ยกเว้นบางโครงการอาจจะต้องใช้เครื่องมือในการติดตามตรวจสอบที่แตกต่างออกไปในการใช้แบบติดตามตรวจสอบนี้ ผู้มีหน้าที่ติดตามต้องกรอกข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับรายละเอียดโครงการ เช่น ชื่อโครงการ แผนงาน ผู้ติดตามตรวจสอบ วัน เดือน ปี ตรวจสอบ หลังจากนั้น ก็บันทึกรายละเอียดตามแบบเครื่องมือการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนตามประเด็น ดังนี้ สภาพความสำเร็จของงานตามโครงการ สภาพการดำเนินงานตามจริง การประเมินผล การปฏิบัติงาน และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน

2.4 การนำผลการติดตามตรวจสอบไปใช้ เมื่อนำผลการติดตามตรวจสอบเสนอผู้บริหารแล้วจะเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญเพื่อใช้ในการบริหารและการตัดสินใจในการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการของสถานศึกษาในครั้งต่อไปได้เป็นอย่างดีว่า แผนงานโครงการที่ต้องปรับปรุงแก้ไข หรือหยุดการดำเนินงานในบางโครงการของสถานศึกษา

การประเมินผลตามแผน กล่าวคือ เป็นการติดตาม ตรวจสอบ เพื่อประเมินผล การดำเนินงานตามแผน โดยมีการกำหนดระยะเวลาการติดตามประเมินผลเป็นช่วงระยะ ก่อนการดำเนินงาน ระหว่างดำเนินงาน และหลังการดำเนินงาน เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานว่า บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่โดยการเปรียบเทียบระหว่างผลกับเป้าหมายที่กำหนด ตลอดจนเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงแผนการดำเนินงานต่อไป

การพัฒนาปรับปรุงแผน (Action)

การพัฒนาปรับปรุงแผนงานสถานศึกษา เป็นผลมาจากการตรวจสอบและประเมินผล การดำเนินงานตามแผน เพราะในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจะทำให้ทราบว่า การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มากน้อยเพียงใด พร้อมทั้ง สภาพปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงานซึ่งจากการประเมินการดังกล่าวจะเป็นข้อมูลสารสนเทศ สำหรับผู้บริหารและผู้ดำเนินงานเพื่อใช้ในการพัฒนาปรับปรุงแผนงาน โครงการ กิจกรรม ในครั้งต่อไปให้ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งขั้นตอนจะพบว่า ส่วนมากสถานศึกษายังไม่สามารถนำผลการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หรือแผนงาน โครงการ ได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนมีนักวิชาการ และนักการศึกษาได้อธิบายการพัฒนาปรับปรุงแผน ดังนี้

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2544, หน้า 8) กล่าวถึง การแก้ไขพัฒนาปรับปรุงแผนงาน ดังนี้ หลังจากการติดตามตรวจสอบแผนแล้ว พบว่า เกิดข้อบกพร่องขึ้นทำให้งานที่ได้ไม่ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดหรือผลงานไม่ได้ตามมาตรฐานให้ปฏิบัติการแก้ไขปรับปรุงตามลักษณะปัญหา

ที่ค้นพบ คือ

1. ถ้าผลงานเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายต้องแก้ไขที่ต้นเหตุ
2. ถ้าพบความผิดปกติใด ๆ ให้สืบค้นหาสาเหตุแล้วทำการแก้ไขป้องกันเพื่อมิให้เกิด

ความผิดพลาดซ้ำอีก โดยการเน้นย้ำนโยบาย ปรับปรุงระบบหรือวิธีการทำงาน ประชุมหารือเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน

สนธิรัก เทพรณู, อรพินธ์ สอนสลับ และประสิทธิ์ สาหรัยสุวรรณ (2548, หน้า 77) กล่าวถึงการพัฒนาปรับปรุง ทบทวนคุณภาพการดำเนินงานตามแผน คือ เป็นกระบวนการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานของสถานศึกษาโดยสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดดำเนินการร่วมกัน เพื่อปรับปรุงแผนงานที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา เป็นการนำผลจากการประเมินมาปรับปรุงเพื่อพัฒนางาน กล่าวคือ ถ้าผลการปฏิบัติงานในช่วงที่ผ่านมายังไม่เป็นไปตามเป้าหมายจะต้องแสวงหาวิธีการดำเนินงานให้เหมาะสมกว่าเดิม แต่ถ้าผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายแล้วในการดำเนินงานต่อไปก็จะได้เปลี่ยนเป้าหมายให้สูงขึ้น จะได้เป็นการท้าทายการทำงานของบุคลากรและเป็นหลักประกันว่าการดำเนินงานในองค์กรมีแต่การพัฒนาขึ้นไม่หยุดอยู่กับที่

การพัฒนาปรับปรุงแผนงาน กล่าวคือ เป็นวิเคราะห์ ทบทวน ตรวจสอบผลการดำเนินงานที่ได้จากการติดตามตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานตามแผนว่าเป็นอย่างไร เพื่อหาแนวทางแก้ไข พัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กรตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งเชิงกระบวนการวางแผนและเนื้อหาของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามวงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA สรุปได้ว่า เป็นแนวคิดการบริหารเชิงคุณภาพที่ถูกนำมาปรับใช้ในหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะในสถานศึกษานำมาใช้ในการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นจำนวนมาก วงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA ประกอบด้วย

1) การวางแผน (P) คือ กระบวนการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ต้องการดำเนินงานในอนาคต 2) การปฏิบัติตามแผน (D) คือ การนำกิจกรรมการดำเนินงานที่กำหนดทางลือกลงไปปฏิบัติให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด 3) การประเมินผลตามแผน (C) คือ การติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนเพื่อทราบผลการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายหรือไม่ พร้อมทั้งสภาพปัญหาอุปสรรคในการนำแผนไปปฏิบัติเพื่อหาแนวทางการแก้ไข 4) การพัฒนาปรับปรุงแผนต่อไป (A) คือ การนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการติดตามประเมินผลที่ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ ทบทวน ตรวจสอบ มาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงแผนการดำเนินงานให้มีคุณภาพต่อไป ซึ่งการใช้วงจรเชิงคุณภาพ PDCA เป็นวงจรการดำเนินการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาแบบต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา

แนวคิดทฤษฎีประสิทธิผลถือเป็นเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการปฏิบัติงานขององค์กรตามวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานขององค์กร และได้รับการยอมรับจากสมาชิกในองค์กรต่อตัวชี้วัดประสิทธิผลด้วย ซึ่งส่งผลเกี่ยวข้องไปถึงผลการปฏิบัติงานให้สำเร็จด้วย

ความหมายของประสิทธิผล

มีนักวิชาการได้ให้นิยามความหมายของประสิทธิผล (Effectiveness) ไว้หลากหลายทัศนะแตกต่างกัน ดังนี้

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณ (2556, หน้า 145-146) ประสิทธิผล หมายถึง การทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือผลผลิตเทียบกับวัตถุประสงค์ (Output/ objective)

การดี อนันต์นาวี (2553, หน้า 204) ประสิทธิผล หมายถึง การที่องค์กรได้ดำเนินการใด ๆ โดยการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ จนเกิดผลสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายต่าง ๆ ที่องค์กรตั้งไว้

ธ สุนทรายุทธ (2551, หน้า 458-459) ประสิทธิผล หมายถึง การทำงานที่สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และถือว่าได้รับประโยชน์สูงสุด

นิตยา เงินประเสริฐศรี (2541, หน้า 17) ประสิทธิผล หมายถึง การกำหนดขอบเขตหรือขนาดที่เป้าหมายของกิจการบรรลุผลสำเร็จ

วรารัตน์ เขียวไพรี (2542, หน้า 51) ประสิทธิผล หมายถึง มีการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายขององค์กร

มงคลชัย สมอุดร (2552, หน้า 103) ประสิทธิผล หมายถึง ตัวชี้วัดระดับความสำเร็จของการปฏิบัติงานเมื่อเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้

เบญจมาภรณ์ อิศรเดช (2549, หน้า 251) ประสิทธิผล หมายถึง การนำทรัพยากรในการดำเนินการมาทำให้เกิดผลผลิตในช่วงระยะเวลาที่กำหนด

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553, หน้า 246) ประสิทธิผล หมายถึง การดำเนินงานที่ได้ผลสำเร็จ สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนด

Hoy and Miskel (2008, p. 275) ประสิทธิผล หมายถึง การบรรลุเป้าหมายการดำเนินงานและความสามารถในการจัดการทรัพยากรการดำเนินงานมาใช้ในระบบองค์กร

Mott (1972, p. 188) ประสิทธิผล หมายถึง ความสามารถในการผลิต ความสามารถในการปรับตัว และความสามารถในการยืดหยุ่น

Glickman (1990, p. 155) ประสิทธิผล หมายถึง สถานศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ทดสอบ

Reid, David, and Peter (1988, p. 5) ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนที่จะบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสม

Gordon, Mondy, Sharplin, and Preruaux (1990, p. 14) ประสิทธิภาพ หมายถึง ชัดความสามารถขององค์กรที่จะดำเนินการผลิตเพื่อก่อให้เกิดผลผลิตตามเป้าหมายต่าง ๆ ที่องค์กรกำหนดขึ้น

จากการศึกษาความหมายของประสิทธิภาพกล่าวได้ว่าประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการหรือใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่ได้กำหนดไว้ในเชิงคุณภาพ และปริมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จของการบริหารงาน คุณภาพการปฏิบัติงาน และความพึงพอใจ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง

ความสำคัญของประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพมีความสำคัญต่อการบริหารงานในองค์กรทุกรูปแบบเป็นอย่างยิ่ง ทั้งในเชิงการบริหารและการปฏิบัติงานในองค์กร กล่าวได้ว่าประสิทธิภาพเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินงานหรือการบริหารงานขององค์กรหรือบรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรได้กำหนดไว้หรือไม่ ดังนั้น ประสิทธิภาพจึงมีความสำคัญต่อองค์กร โดยมีนักวิชาการได้อธิบายความสำคัญของประสิทธิภาพไว้ ดังนี้

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2549, หน้า 38) กล่าวถึง ความสำคัญของประสิทธิภาพการทำงานว่าเป็นเป้าหมายที่สำคัญสูงสุดของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์หรือเป็นการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ ดังนั้น ประสิทธิภาพจากการดำเนินงานจึงเป็นความสามารถที่จะดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยประสิทธิภาพการดำเนินงานจึงหมายความรวมถึงประสิทธิภาพของหัวหน้า ผู้บริหารและประสิทธิภาพของหน่วยงานหรือองค์กรด้วย

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2556, หน้า 145) กล่าวถึง ความสำคัญของประสิทธิภาพขององค์กรสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพถือเป็นค่านิยมที่สำคัญขององค์กรแบบสิ่งมีชีวิต โดยองค์กรแบบสิ่งมีชีวิตหันมาเน้นเรื่องผลลัพธ์หรือผลที่เกิดขึ้น โดยเทียบกับวัตถุประสงค์เพื่อให้อิสระกับผู้ปฏิบัติงานด้วย และประสิทธิภาพมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นเมื่อทฤษฎีโครงสร้างตามสถานการณ์มองว่าโครงสร้างองค์กรมีความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมจะนำไปสู่ประสิทธิภาพองค์กร

2. ประสิทธิภาพเป็นมาตรฐานภายนอกซึ่งใช้กับผลผลิตหรือกิจกรรมขององค์กร ประสิทธิภาพประเมินโดยผู้ประเมินขององค์กรซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถในการตอบสนอง ความพึงพอใจตามเกณฑ์การประเมินของผู้ประเมินเป็นการประเมินภายในเกี่ยวกับปริมาณ ทรัพยากรที่ในกระบวนการที่ทำผลผลิตหรือกิจกรรมนั้น

จันทรานี สงวนนาม (2553, หน้า 188-189) กล่าวถึง ความสำคัญของประสิทธิภาพ สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงข้อมูลด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ อันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

2. เป็นองค์ประกอบต่อความสำเร็จขององค์กรและเป็นสิ่งที่ไม่คงที่เสมอไป

3. เป็นเกณฑ์ที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของสถานศึกษา

ช่วงโชติ พันธุเวช (2555, หน้า 248) กล่าวถึง ความสำคัญของผลลัพธ์หรือประสิทธิภาพ ขององค์กร คือ เป็นผลลัพธ์การดำเนินงานที่สำคัญขององค์กรที่เพิ่ม โอกาสการเรียนรู้ให้ผู้เรียน มากขึ้นหรือการบรรลุประสิทธิภาพขององค์กร ประกอบด้วย

1. สิ่ง que แสดงถึงตัวบ่งชี้และการวัดผลที่สำคัญของผลการดำเนินงานขององค์กรรวมถึง ชัดความสามารถขององค์กร

2. สิ่ง que แสดงถึงตัวบ่งชี้และการวัดผลที่สำคัญของผลผลิต ผลลัพธ์ รอบเวลาการทำงาน ขององค์กร

3. สิ่ง que แสดงถึงตัวบ่งชี้และการวัดจากผลการดำเนินงานขององค์กรในความสำเร็จ ทางยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงานขององค์กร

การดี อนันต์นาวี (2553, หน้า 204-205) กล่าวถึง ความสำคัญของประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ช่วยตรวจสอบวัตถุประสงค์การจัดตั้งองค์กร เพราะการจัดตั้งย่อมมีการกำหนด วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรไว้อย่างชัดเจน เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามความต้องการ หรือไม่

2. ประเมินผลการดำเนินงานกับแผนงานที่กำหนด การดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม ย่อมต้องมีการวางแผนงาน กำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ การจัดสรรทรัพยากร การใช้อำนาจ หน้าที่การบริหารการปฏิบัติงาน ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานต่อองค์กร

3. ประเมินผลสำเร็จกับวัตถุประสงค์ เปรียบเทียบผลงานที่ดำเนินงานได้ตามแผนงาน กับวัตถุประสงค์ขององค์กรที่คาดหวัง ถ้าผลของงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และความคาดหวัง ขององค์กร แสดงว่าองค์กรมีประสิทธิภาพ โดยประสิทธิภาพอาจจะพิจารณาได้ 2 ระดับ คือ

3.1 ประสิทธิภาพระดับบุคคล คือ ลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานใด ๆ หรือปฏิบัติกิจกรรมใด ๆ แล้วประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ทำให้เกิดผลโดยตรงและครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ ผลที่เกิดขึ้นมีลักษณะคุณภาพ เช่น ความถูกต้อง ความคุ้มค่า ความเหมาะสม ตรงกับความคาดหวังและความต้องการขององค์กร สังคม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการปฏิบัติงาน

3.2 ประสิทธิภาพระดับองค์กร คือ การเน้นไปที่ผลรวมขององค์กรที่มีประสิทธิผลประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

3.2.1 การผลิต

3.2.2 ประสิทธิภาพ

3.2.3 ความพึงพอใจ

3.2.4 การปรับเปลี่ยน

3.2.5 การพัฒนา

ความสำคัญของประสิทธิผล กล่าวคือ ประสิทธิภาพมีความสำคัญต่อองค์กร และบุคคล เพราะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จการดำเนินงานตั้งแต่ระดับบุคคลไปจนถึงระดับองค์กร โดยมี การกำหนดตัวชี้วัด เกณฑ์การวัดความสำเร็จหรือประสิทธิผลขององค์กร การจะตัดสินใจว่าองค์กรประสบความสำเร็จในการดำเนินงานหรือล้มเหลวหรือไม่เมื่อเทียบกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ การดำเนินงานขององค์กร โดยการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมายที่กำหนด

แนวทางวิธีการประเมินประสิทธิผล

การประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาได้มีรูปแบบหรือวิธีการประเมินที่หลากหลายรูปทั้งขึ้นอยู่กับลักษณะการประเมินประสิทธิผล ซึ่งมีนักวิชาการและนักการศึกษาได้เสนอแนวทางหรือวิธีการประเมินประสิทธิผลองค์กรไว้หลากหลายวิธี ดังนี้

มงคลชัย สมอุดร (2552, หน้า 105-106) กล่าวถึง วิธีการประเมินผลประสิทธิผลองค์กร ดังนี้

1. วิธีการวัดผลสำเร็จตามเป้าหมาย แนวทางนี้เชื่อว่า ประสิทธิภาพขององค์กรสามารถวัดได้จากความสามารถในการทำงานจนบรรลุเป้าหมาย ดังนั้น การวัดผลสำเร็จที่ได้ตามเป้าหมาย จึงเป็นหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้วัดประสิทธิผลขององค์กร

2. วิธีการบริหารประสิทธิผลเชิงระบบ แนวทางนี้เชื่อว่าการพิจารณาประสิทธิผลขององค์กรต้องพิจารณาทั้งระบบ กล่าวคือ ความสามารถขององค์กรในการแสวงหาทรัพยากร การแปรสภาพเป็นผลผลิต ใช้เกณฑ์ความสามารถในการแสวงหาปัจจัยนำเข้า

3. วิธีการบริหารประสิทธิผลโดยอาศัยกลยุทธ์ แนวทางนี้ตระหนักถึงความสำคัญของการพึ่งพาอาศัย พิจารณาจากสภาพแวดล้อมเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอยู่รอดขององค์กร ซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานขององค์กร

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2544, หน้า 63) กล่าวถึง วิธีการวัดประสิทธิผล 2 วิธีการ ดังนี้

1. การวัดประสิทธิผลเชิงต้นทุน เป็นการวัดความคุ้มค่าของการลงทุนหรือทรัพยากรที่ใช้ในการลงทุนกับผลลัพธ์หรือประสิทธิผลที่เกิดขึ้น

2. การวัดประสิทธิผล เป็นการวัดระหว่างผลลัพธ์หรือประสิทธิผลกับเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2546, หน้า 216-217) กล่าวถึง วิธีการประเมินประสิทธิผลของโรงเรียน 2 แนวทาง ดังนี้

1. การประเมินประสิทธิผลตามเป้าหมายขององค์กร การดำเนินงานที่บรรลุตามเป้าหมายขององค์กร มี 2 กลุ่ม คือ 1) เป้าหมายที่เป็นทางการ เป็นเป้าหมายที่กำหนดตามพันธกิจขององค์กรบรรจุไว้ในแผนการดำเนินงาน 2) เป้าหมายการปฏิบัติ เป็นเป้าหมายที่แสดงให้เห็นถึงผลงานหรือกิจกรรมที่ดำเนินงานอย่างแท้จริงขององค์กร

2. การประเมินประสิทธิผลตามระบบทรัพยากรขององค์กร การที่องค์กรสามารถแลกเปลี่ยนทรัพยากรที่หายากและมีค่า มีการแข่งขันเปรียบเทียบกับองค์กรอื่น

ธร สุนทรายุทธ (2551, หน้า 497-468) ได้เสนอแนวทางวิธีการประเมินประสิทธิผลสถานศึกษาไว้ ดังนี้

1. การประเมินประสิทธิผลในแง่เป้าหมาย เป็นการพิจารณาว่าสถานศึกษามีประสิทธิผลหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานว่าบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาหรือไม่โดยใช้เป้าหมายของสถานศึกษาเป็นเกณฑ์ เช่น วัดความสำเร็จ และความสามารถในการผลิต วัดความสำเร็จจากผลลัพธ์เป็นต้น

2. การประเมินประสิทธิผลในแง่ระบบทรัพยากร เป็นการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยอาศัยแนวคิดที่สถานศึกษาเป็นระบบเปิดซึ่งมีความสัมพันธ์กันกับสภาพแวดล้อมในการแลกเปลี่ยน และแข่งขัน จึงจะประเมินโดยพิจารณาจากความสามารถของสถานศึกษาในการแสวงหาผลประโยชน์ จากสภาพแวดล้อม เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่ต้องการ

3. การประเมินประสิทธิผลโดยใช้หลายเกณฑ์ เพื่อพิจารณาวัตถุประสงค์สำเร็จขององค์กร ประสิทธิภาพขององค์กรภาคธุรกิจและหน่วยงานวิจัยพัฒนา ได้แก่ ความสามารถในการผลิต การสนับสนุน การใช้การวางแผน ความเชื่อถือได้และความคิดริเริ่ม

การดี อนันต์นารี (2553, หน้า 210-211) ได้เสนอแนวทางการประเมินประสิทธิผลขององค์กรจากการพัฒนารูปแบบต่าง ๆ สามารถสรุปแนวทางการประเมินประสิทธิผลได้ 4 แนวทาง ดังนี้

1. แนวทางการบรรลุเป้าหมาย เป็นไปตามความหมายขององค์กร หมายถึง การสร้างขึ้นมาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายเฉพาะระดับการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้เป็นการเน้นที่ผลมากกว่าวิธีการฐานคิดของแนวทางนี้ คือ 1) องค์กรต้องมีเป้าหมายแน่นอน 2) เป้าหมายต้องมีความชัดเจนเข้าใจตรงกัน 3) เป้าหมายต้องไม่มากเกินไป 4) เป็นเป้าหมายที่มีความเห็นสอดคล้องกัน 5) วัดความก้าวหน้าของเป้าหมายได้ ฐานคิดทั้งหมดนี้ควรรวมกันให้เป็นเป้าหมายเชิงปฏิบัติการที่เป็นเป้าหมายเฉพาะขององค์กรเพื่อให้เข้าใจตรงกันและสามารถวัดได้

2. แนวทางเชิงระบบ เป็นไปตามความหมายขององค์กร ที่มองว่าองค์กรเป็นระบบต้องมีปัจจัยนำเข้า (Input) มีกระบวนการเปลี่ยนปัจจัย (Process) และมีผลผลิต (Output) ต้องรักษาเสถียรภาพและสมดุล ดังนั้น แนวทางเชิงระบบ คือ ความสามารถขององค์กรในการจัดการทรัพยากร การรักษาเสถียรภาพและสมดุลของระบบภายในองค์กร และการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอก แนวทางเชิงระบบจึงเน้นที่วิธีการมากกว่าผลผลิต มีข้อดีคือ ทำให้ผู้บริหารตระหนักในความสำเร็จของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของระบบย่อย ๆ ภายในองค์กรจนทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้

3. แนวทางเชิงกลยุทธ์-กลุ่มที่เกี่ยวข้อง แนวทางนี้เป็นการศึกษาประสิทธิผลขององค์กรแนวใหม่ โดยมององค์กรในฐานะที่เป็นระบบภายใต้สภาพแวดล้อม ซึ่งต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับความต้องการ ความพอใจของกลุ่มที่เกี่ยวข้องที่ให้การสนับสนุนองค์กร ให้มีความอยู่รอด ประสิทธิภาพขององค์กรตามแนวทางนี้ก็คือ ระดับความสามารถขององค์กรในการตอบสนองความต้องการของกลุ่มที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมขององค์กร

4. แนวทางการแข่งขัน-คุณค่า เป็นการบูรณาการการศึกษาประสิทธิผลองค์กร กล่าวคือ การประเมินประสิทธิผลขององค์กรขึ้นอยู่กับค่านิยม ความชอบ และความสนใจของผู้ประเมิน จึงมีเกณฑ์ที่ดีที่สุด การประเมินประสิทธิผลตามแนวทางนี้คาดว่าจะทำให้การประเมินประสิทธิผลองค์กรมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2556, หน้า 146-156) ได้เสนอตัวแบบการประเมินประสิทธิผลองค์กร ดังนี้

1. ตัวแบบการบรรลุเป้าหมาย มองว่าองค์กรเป็นอิสระมุ่งการดำเนินงานเพื่อสนองเป้าหมายขององค์กร ซึ่งเป้าหมายต้องมีความชัดเจนมีจำนวนไม่มากจึงสามารถจัดการได้และสามารถวัดได้ มีการสื่อสารในองค์กรให้เข้าใจและเห็นชอบร่วมกันในเป้าหมายองค์กร

2. ตัวแบบระบบ มองว่าองค์กรประกอบด้วยระบบย่อย ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับทฤษฎีระบบ เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนพลังงานกับสภาพแวดล้อมภายนอก มีจุดมุ่งหมายเพื่อความอยู่รอดและอยู่ได้ด้วยการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การประเมิน ประสิทธิภาพหรือผลการดำเนินงานขององค์กรขึ้นอยู่กับความสอดคล้องระหว่างสิ่งแวดล้อม กับองค์กรและระหว่างระบบต่าง ๆ ภายในองค์กร

3. ตัวแบบการตอบสนองผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มองว่าองค์กรเป็นพื้นที่ทางการเมือง มีการแข่งขันกันเพื่อควบคุมทรัพยากร ดังนั้น ประสิทธิภาพขององค์กรจึง หมายถึง ความสามารถ ขององค์กรในการตอบสนองความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญที่ส่งผลต่อความอยู่รอด ขององค์กร

4. ตัวแบบกรอบค่านิยมต่างกัน มองว่าไม่มีเกณฑ์ใดที่ดีที่สุดที่ใช้ในการประเมิน ประสิทธิภาพขององค์กรได้ เกณฑ์การประเมินผลจึงขึ้นอยู่กับผู้ประเมินว่าจะมีความเห็นว่าเกณฑ์ใด ที่สำคัญที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด

5. ตัวแบบดุลยภาพ เป็นแนวคิดการวัดผลการปฏิบัติงานในองค์กรว่าสอดคล้อง กับวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ขององค์กรหรือไม่ เพียงไร โดยให้เห็นภาพรวมของการดำเนินงาน ขององค์กร ประกอบด้วย ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเรียนรู้ และการเติบโต

พิสนุ พองศรี (2551, หน้า 208-212) ได้กล่าวถึง รูปแบบการประเมินประสิทธิภาพองค์กร ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นหลายประเภทตามเกณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้

1. การประเมินประสิทธิภาพแบ่งตามการให้ความหมาย ได้ 3 รูปแบบ

1.1 รูปแบบการประเมินโดยยึดจุดมุ่งหมาย โดยเน้นการบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร มากกว่าวิธีการ โดยองค์กรต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและมีจำนวนไม่มาก แต่ถ้าองค์กรใด มีจุดมุ่งหมายไม่ชัดเจนหรือมีหลากหลายจะเกิดความขัดแย้งกัน ไม่สอดคล้องกันหรือระดับ จุดมุ่งหมายสูงหรือต่ำเกินไป ถ้ามาใช้รูปแบบจะไม่เหมาะสม

1.2 รูปแบบระบบทรัพยากร เป็นการพิจารณาความสำเร็จในการดำเนินงาน ขององค์กรจากระบบที่ได้มาซึ่งทรัพยากรเป็นสำคัญโดยไม่เน้นเรื่องจุดมุ่งหมายองค์กร กล่าวได้ว่า องค์กรใดได้ทรัพยากรมากเป็นปัจจัยนำเข้าและสามารถใช้กระบวนการแปรสภาพทรัพยากรออกมา เป็นผลผลิตมาก ถือว่ามีประสิทธิภาพมาก ซึ่งแนวทางนี้ไม่เหมาะสมกับองค์กรภาครัฐ

1.3 รูปแบบบูรณาการ เป็นการประเมินโดยใช้รูปแบบการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมาย และรูปแบบทรัพยากรร่วมกัน เพื่อเสริมซึ่งกันและกันให้การประเมินมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น คือ รูปแบบระบบทรัพยากรนำจุดมุ่งหมายขององค์กร

2. การประเมินประสิทธิผลแบ่งตามตัวแปรที่ใช้ประเมิน ได้ 2 รูปแบบ

2.1 รูปแบบตัวแปรเดี่ยว เหมือนกันกับรูปแบบการประเมิน โดยยึดจุดมุ่งหมาย ซึ่งจะพิจารณาประสิทธิผลขององค์กร โดยใช้ตัวแปรเพียงตัวเดียวเท่านั้น การประเมินตามรูปแบบนี้ จะมีข้อจำกัดเรื่องความครอบคลุม สำหรับตัวแปรเดี่ยวที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลขององค์กร เช่น ผลผลิต ประสิทธิภาพ ผลกำไร คุณภาพ อุบัติเหตุ การเติบโต การขาดงาน จำนวนเงินที่เก็บได้ ความพึงพอใจ การจูงใจ ขวัญกำลังใจ การควบคุม ความขัดแย้ง ความสามัคคี ความยืดหยุ่น การปรับตัว การมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน การยอมรับบทบาทหน้าที่ การติดต่อสื่อสาร ความพร้อม การใช้ประโยชน์ เป็นต้น

2.2 รูปแบบตัวแปรหลายตัว เป็นรูปแบบการประเมิน โดยใช้ตัวแปรหลายตัว ที่เห็น ว่ามีความสัมพันธ์กันและเป็นองค์ประกอบของประสิทธิผลขององค์กรหรือผลการดำเนินงาน

3. การประเมินประสิทธิผลแบ่งตามแนวทางการพัฒนารูปแบบ ได้ 2 รูปแบบ ดังนี้

3.1 รูปแบบพรรณนา ใช้แนวทางการศึกษาลักษณะหรือองค์ประกอบขององค์กร ที่ประสบความสำเร็จ โดยศึกษาสภาพจริงด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์และมักไม่มีการกำหนดกรอบ หรือบรรทัดฐานตัวแปรไว้ล่วงหน้า

3.2 รูปแบบปทัสถาน ใช้แนวทางการศึกษาองค์กรที่เห็นว่าจะประสบความสำเร็จ ในการดำเนินงานจากแนวคิดทฤษฎี หรือ เหตุผลของผลการศึกษาที่ผ่านมากำหนดตัวแปร ที่จะศึกษาแล้วมักจะทดลองในสภาพจริงด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อทดสอบว่าตัวแปรที่กำหนดขึ้น นั้นเป็นมาตรฐานที่ใช้ประเมินประสิทธิผลขององค์กรได้ถูกต้อง

4. การประเมินประสิทธิผลแบ่งตามประโยชน์การนำไปใช้ ได้ 2 รูปแบบ ดังนี้

4.1 รูปแบบสากล เป็นรูปแบบที่สามารถนำไปใช้หรือประยุกต์ในการประเมิน ประสิทธิภาพองค์กรได้ทุกประเภท

4.2 รูปแบบเฉพาะ เป็นรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ในการประเมินประสิทธิภาพองค์กร บางประเภทเท่านั้น

5. การประเมินประสิทธิผลแบ่งตามวิธีการประเมินในการพัฒนารูปแบบ ได้ 2 รูปแบบ ดังนี้

5.1 รูปแบบอนุमान เป็นการพิจารณาโดยหลักทั่วไป ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร ที่ได้จากการศึกษาทฤษฎี และนำมาศึกษาวิเคราะห์อีกครั้งหนึ่ง

5.2 รูปแบบอุปมาน เป็นการศึกษาเป็นกรณีเฉพาะ โดยกำหนดตัวแปรจาก ผลการศึกษาวิจัยของแหล่งต่าง ๆ หรือทำวิจัยเองก็ได้

6. การประเมินประสิทธิผลแบ่งตามเกณฑ์อื่น ๆ ดังนี้

6.1 รูปแบบเชิงระบบ มององค์กรเป็นระบบที่ต้องการปัจจัยนำเข้าสู่กระบวนการ และกลายเป็นผลผลิตออกมา และเน้นการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมเพื่อการอยู่รอดขององค์กร

6.2 รูปแบบเชิงกลยุทธ์และกลุ่มที่เกี่ยวข้อง มององค์กรมีฐานะเป็นระบบภายใต้สภาพแวดล้อมซึ่งต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มที่เกี่ยวข้อง หรือตอบสนองกลุ่มที่เกี่ยวข้องที่มีอิทธิพลต่อองค์กร

6.3 รูปแบบการแข่งขันและคุณค่า การประเมินประสิทธิผลขององค์กรขึ้นอยู่กับค่านิยม ความชอบ หรือความสนใจของผู้ประเมิน จึงไม่มีเกณฑ์ตายตัว

6.4 รูปแบบบูรณาการ เป็นรูปการประเมินที่นำเอาตั้งแต่ 2 รูปแบบมาใช้ร่วมกัน เน้นการประเมินองค์กรจากหลายส่วนที่จะประเมินจำนวน 3 ประการ คือ การใช้เกณฑ์หรือตัวแปรหลายตัว พิจารณามิติเวลา และกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง

แนวทางการประเมินประสิทธิผลองค์กรหรือสถานศึกษา พบว่า มีหลากหลายแนวทาง รูปแบบ หรือวิธีการประเมิน เช่น การประเมินตามเป้าหมายขององค์กร การประเมินเชิงทรัพยากร หรือการประเมินเชิงระบบ การประเมินเชิงกลยุทธ์ การประเมินเชิงบูรณาการหรือการประเมินโดยใช้หลายเกณฑ์ การประเมินเพื่อตอบสนองกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้การเลือกใช้รูปแบบการประเมินประสิทธิผลองค์กรขึ้นอยู่กับสภาพองค์กรและผู้ประเมินที่จะเลือกใช้แนวทางการประเมินให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพหรือเป้าหมายการประเมินประสิทธิผล

องค์ประกอบประสิทธิผลของสถานศึกษา

การประเมินประสิทธิผลสถานศึกษามักใช้แนวทางการประเมินที่ใช้เกณฑ์หลายเกณฑ์ หรือการประเมินโดยใช้แนวทางบูรณาการ เพราะเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง หากใช้แนวทางการประเมินแบบมุ่งเน้นไปที่เป้าหมายหรือทรัพยากรยังมีข้อจำกัด ซึ่งการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาได้มีผู้เสนอเกณฑ์การประเมินประสิทธิผลไว้หลากหลาย เช่น Mackenzie (1983 อ้างถึงใน ภาวรี ฉัตรกุล ณ อยุธยา, 2552, หน้า 46-48) ได้ศึกษา ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ดังนี้

- 1) มิติด้านภาวะผู้นำ เช่น การสร้างบรรยากาศทางบวก เน้นเป้าหมายที่ชัดเจน บริหารจัดการ ชั้นเรียนและการจัดสินใจ
- 2) มิติการทำให้เกิดผล เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางบวก รางวัลความเป็นเลิศทางวิชาการ การประสานงานและการปฏิสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมในสถานศึกษา ความมีอิสระและความยืดหยุ่น ความยากง่ายที่เหมาะสม ความเห็นอกเห็นใจและความอบอุ่น
- 3) มิติประสิทธิภาพ เช่น การใช้เวลากับการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ระเบียบวินัยของสถานศึกษา และสิ่งแวดลอม การสอนที่ชี้แนะโดยเนื้อหา การวินิจฉัย ประเมิน อย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้น การประเมินประสิทธิผลยังมีด้านอื่น ๆ อีก เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ความพึงพอใจ และการรับรู้

ในประสิทธิผลทั้งทั้งสถานศึกษา หรือการประเมินประสิทธิผลตามแนวคิดของ Hoy and Ferguson (1985 อ้างถึงใน ฐร สุนทรายุทธ, 2551, หน้า 465-468) ซึ่งการประเมินประสิทธิผลตามแนวคิดของ Hoy and Ferguson มีดังนี้

1. การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม
2. การบรรลุเป้าหมาย
3. การบูรณาการ
4. การคงไว้ซึ่งระบบค่านิยม

การประเมินประสิทธิผลตามแนวคิดของ Mott ได้ผสมผสานแนวคิดทั้งแง่เป้าหมาย และทรัพยากรมาเป็นเกณฑ์อย่างหลากหลาย โดยได้พัฒนาเครื่องมือการวัดประสิทธิผลเรียกว่า IPOE (Index of perceived organization effectiveness) มีดังนี้

1. ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
2. ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก
3. ความสามารถในการพัฒนาปรับเปลี่ยนโรงเรียนให้เข้ากับสภาพแวดล้อม
4. ความสามารถในการแก้ไขปัญหาโรงเรียน

Hoy and Miskel (2008 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2555, หน้า 169-170) ได้เสนอเกณฑ์การประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงหลักการสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. หลักการเรื่องเวลา การประเมินความเป็นองค์กรที่มีประสิทธิผลควรประเมินประสิทธิผลทั้งระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว
2. หลักการเรื่องความเป็นพหุขององค์ประกอบในการประเมิน การประเมินองค์กรที่มีประสิทธิผลนั้นให้ประเมินผลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลาย
3. หลักการเรื่องความเป็นพหุของเกณฑ์ โดยการประเมินองค์กรที่มีความเป็นประสิทธิผลนั้นต้องคำนึงถึงความเป็นระบบขององค์กร ดังนั้น การประเมินต้องประเมินทั้งปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต

สำหรับการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือผู้วิจัยได้เลือกใช้เกณฑ์การประเมินที่หลากหลายตามแนวคิดเกณฑ์การประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาของ Hoy and Miskel (2008, pp. 291-322) โดยใช้หลายเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษา ดังนี้

1. ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน หมายถึง สิ่งชี้ถึงผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา นอกจากจะเป็นเรื่องการพิจารณาจากระดับความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียนแล้วยังแสดงถึงคุณค่าของหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน สื่อการสอน การบริหารจัดการ

สถานศึกษา โดยสามารถดูได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ความสามารถในการศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพที่ดีขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

อุทุมพร จามรมาน (2535, หน้า 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ และทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ โดยสามารถวัดได้จากการทดสอบหรือวิธีการอื่น ให้ได้ผล ตรงตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ตรงตามเนื้อหาสาระและวิธีการที่ครูจัดประสบการณ์ การเรียนการสอน

Good (1973, p. 139) ผลสัมฤทธิ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้หรือทักษะ อันเกิดจากการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ ที่เรียนมาแล้วซึ่งได้ผลจากการสอบของครูหรือผู้รับผิดชอบ การสอนหรือทั้งสองรวมกัน

Hoy and Miskel (2008, pp, 291-322) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า เมื่อสภาพแวดล้อมของ สถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การวัดประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาจึงควร พิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ได้แก่ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างเป็นระบบ ของผู้เรียน ศีลธรรมของผู้เรียน คะแนนการทดสอบระดับชาติ ผู้เรียนเรียนสามารถสอบแข่งขัน เข้าเรียนต่อในสถานศึกษาอื่นได้ ผลงานเป็นที่ยอมรับหรือได้รับรางวัลและพัฒนาการของผู้เรียน การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ การที่ผู้เรียนในสถานศึกษามีผลการเรียนหรือ ผลการทดสอบปลายภาคเรียนและผลการทดสอบระดับชาติ (N-net) เป็นไปตามแผนพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษาที่กำหนดไว้ มีศีลธรรมตามการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ การคิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาเป็น และสามารถประกอบอาชีพที่ดี มีผลงาน เป็นยอมรับหรือได้รับรางวัลจากชุมชน สังคม ประเทศ และสามารถสอบเข้าเรียนต่อในสถานศึกษา ที่สูงขึ้นหรือประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพจากการเรียน

1. ด้านความสำเร็จการปฏิบัติงาน หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดจากการปฏิบัติงานของ สถานศึกษาด้านผลการดำเนินงาน (ประสิทธิผลการดำเนินงาน) และผลการประเมินตามตัวชี้วัด ของโครงการ (ประสิทธิภาพการดำเนินงาน) ที่เป็นไปตามเป้าหมายทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ของกิจกรรมหรือ โครงการตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี โดยพิจารณาจากรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา

สัมมา รัชชัย (2553, หน้า 241) กล่าวถึง ความสำเร็จของการปฏิบัติงานหรือ การบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นการบริหารงานที่มุ่งผลลัพธ์ โดยใช้ตัวชี้วัดเป็นตัวแสดงผล การดำเนินงานออกมาในเชิงรูปธรรมที่ชัดเจน เพื่อแสดงถึงความคุ้มค่าในการดำเนินงานและเพื่อ ปรับปรุงการดำเนินงานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยยึดหลักความประหยัด ความมีประสิทธิภาพ

และประสิทธิผล การวิเคราะห์วิสัยทัศน์และพันธกิจ การกำหนดปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ การกำหนดตัวชี้วัดผลงานหลัก การกำหนดแหล่งข้อมูล การตั้งเป้าหมาย การรวบรวมข้อมูล การบันทึกและอนุมัติข้อมูล การวิเคราะห์ผลและรายงานผลการดำเนินงาน

ตุลา มหาพสุธานนท์ (2547, หน้า 342) กล่าวถึง ความสำเร็จของการปฏิบัติงาน หมายถึง ตัวชี้วัดผลงานหลัก อาจจะเป็นผลงานหลักในระดับองค์กร ผลงานหลักในระดับหน่วยงาน หรือผลงานหลักในระดับตำแหน่งงานที่มีผลกระทบต่อภารกิจหลักของงานนั้น ๆ ภายในองค์กร

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2556, หน้า 169) กล่าวถึง ผลการดำเนินงานขององค์กร คือ ความสำเร็จของการดำเนินงานที่เป็นผลลัพธ์ของการดำเนินงาน ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ขององค์กร กล่าวคือ เป็นความสามารถขององค์กรในการบรรลุเป้าหมายโดยการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ช่วงโชติ พันธุเวช (2555, หน้า 248) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบผลลัพธ์ด้านประสิทธิผลขององค์กร ดังนี้

1. ตัวบ่งชี้และการวัดผลที่สำคัญของผลการดำเนินงานของกระบวนการที่เน้นการเรียนรู้ เป็นสำคัญขององค์กร รวมถึงขีดความสามารถขององค์กร ในการปรับปรุงผลการเรียนของผู้เรียน การพัฒนาผู้เรียน บรรยากาศการศึกษา การตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2. ตัวบ่งชี้และการวัดที่สำคัญของผลการดำเนินงานของกระบวนการสนับสนุนที่สำคัญ รวมทั้งการเพิ่มผลผลิต ระยะเวลาการดำเนินงาน เพื่อเพิ่มความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การดำเนินงาน

3. ตัวบ่งชี้และการวัดที่สำคัญ จากผลการดำเนินงานในความสำเร็จทางด้านยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติงานขององค์กร

สนธิรัก เทพเรณู, อรพินธ์ สอนสลับ และประสิทธิ์ สาหรัยสุวรรณ (2548, หน้า 55-56) ได้เสนอเทคนิคการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์หรือความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ดังนี้

1. การวัดผลการปฏิบัติงาน (Performance measurement) โดยใช้ตัวชี้วัด ผลการปฏิบัติงานเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. การเทียบงาน (Benchmarking) การแสวงหากระบวนการทำงานกับวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด เพื่อปรับปรุงและพัฒนาองค์กร

3. คุณภาพการให้บริการ (Service quality) การเข้าถึงการรับบริการ มีความสะดวก ในการรับบริการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีความปลอดภัย

1. การตรวจสอบผลการปฏิบัติ (Performance auditing)
2. การประเมินผลโครงการ (Project evaluation)
3. การมอบอำนาจและอิสระในการทำงาน (Devolution and autonomy)
4. การวางแผนองค์กรและแผนกลยุทธ์ (Corporate and strategic planning)
5. การทำสัญญาผลการปฏิบัติงาน (Performance contracting)

กล่าวได้ว่า การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นการบริหารงานที่มุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ หรือผลสำเร็จการปฏิบัติงาน โดยใช้ระบบการประเมินผลงานที่ใช้ตัวชี้วัดเป็นตัวสะท้อนผลงาน ให้ออกมาเป็นรูปธรรม ซึ่งการประเมินจะนำมาใช้ในการตอบคำถามถึงความคุ้มค่าในการทำงาน ใช้แสดงผลงานต่อสาธารณะ และเพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ดีขึ้น โดยสรุปการบริหาร แบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ การบริหารที่เน้นผลลัพธ์ที่มีตัวชี้การดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม การวัดผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานมี 2 แบบ ได้แก่ 1) การวัดผลผลิต (Output) คือ เป็นการวัดผล การดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง โดยเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานที่ต้องการให้เกิดขึ้น 2) การวัดผลลัพธ์ (Outcome) เป็นการวัดผลกระทบหรือประโยชน์ที่เกิดจากผลผลิตไปใช้ว่าเกิดผลอย่างไรบ้าง

ความสำเร็จการปฏิบัติงาน คือ ผลสำเร็จหรือผลผลิตและผลลัพธ์จากการดำเนินงาน ขององค์กรและพฤติกรรมการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดผลต่อองค์กรและผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีการพิจารณาผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริงโดยเปรียบเทียบกับผลที่ต้องการ ให้เกิดขึ้นหรือตัวชี้วัดผลผลิตหรือผลผลิตขององค์กรตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่มีการเขียนโครงการ/ กิจกรรม พร้อมกำหนด เป้าหมาย ตัวชี้วัดผลสำเร็จการดำเนินงาน โครงการ/ กิจกรรมอย่างชัดเจน และมีการประเมิน ผลสำเร็จการดำเนินงาน โครงการ/ กิจกรรมของสถานศึกษา

3. ด้านคุณภาพการบริหารสถานศึกษาการประเมินผลคุณภาพการบริหารงาน ของสถานศึกษาด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นไปตามเกณฑ์หรือมาตรฐาน ตัวชี้วัด การบริหารการศึกษาของสถานศึกษา โดยพิจารณาจากกระบวนการดำเนินงานตามมาตรฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และผลการประเมินตนเอง (SAR) ผลการประเมิน คุณภาพสถานศึกษาโดยต้นสังกัด และการประเมินคุณภาพสถานศึกษาภายนอก (สมศ.) โดยมุ่งเน้น ไปกระบวนการประกันคุณภาพของสถานศึกษา สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป., หน้า 7-11) ได้กล่าวถึง แนวคิดประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

แนวคิดเพื่อส่งเสริมและเสนอแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมีแนวคิด การดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ

1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษา และพัฒนาสถานศึกษาเข้าสู่มาตรฐาน

2. การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

3. การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาโดยหน่วยงานที่กำกับดูแล หน่วยงานต้นสังกัด เพื่อดำเนินการตรวจเยี่ยมและประเมินสถานศึกษาเป็นระยะ

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2556, หน้า 2) ได้กล่าวถึง คุณภาพการบริหารสถานศึกษา ว่าได้มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาที่นำไปสู่การปฏิบัติซึ่งกฎหมายได้กำกับควบคุมในเรื่องคุณภาพของการจัดการศึกษาซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 9(3) ให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับทุกประเภทการศึกษา ดังนั้น แม้สถานศึกษาทุกแห่งจะมีอำนาจเต็มในการจัดการศึกษา แต่การบริหารจัดการนั้นจะต้องได้คุณภาพและต้องมีหลักประกันให้กับผู้รับบริการว่า การจัดการศึกษาจะต้องได้คุณภาพตามที่กำหนดโดยเฉพาะในมาตรา 47 กำหนดไว้ว่าให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับที่ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประเมินคุณภาพภายนอก

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2544, หน้า 4) กล่าวถึง การบริหารเชิงคุณภาพ คือ ระบบการดำเนินงานขององค์กรเพื่อให้ได้ผลการดำเนินงานที่สร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งการบริหารเชิงคุณภาพสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. การบริหารคุณภาพ เป็นการบริหารงานของผู้บริหารระดับสูง ที่ทำหน้าที่ในการกำหนดทิศทาง แนวทางการดำเนินงานขององค์กร

2. การจัดการคุณภาพ เป็นการบริหารงานของผู้บริหารระดับรองลงมา ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย แผนการดำเนินงาน เป้าหมายเชิงคุณภาพขององค์กร

3. การดำเนินงานให้เกิดคุณภาพ เป็นการดำเนินงานในระดับปฏิบัติการให้เกิดผลงานเป็นไปตามแผนและเป้าหมายคุณภาพขององค์กร โดยมีการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน

ทร สุนทรายุทธ (2551, หน้า 470-479) กล่าวถึง แนวคิดการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาโดยรวม คือ ผลผลิตโดยรวมของสถานศึกษาที่ได้ผลงานเป็นผู้สำเร็จการศึกษา และผลการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการหรือผู้เกี่ยวข้องและเกิดผลกระทบต่อสังคมโดยรวม โดยมีแนวคิดการพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพสถานศึกษา ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและการกำหนดการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานตัวบ่งชี้
 2. การพัฒนาภาวะผู้นำและกลยุทธ์ เป็นปัจจัยหลักของคุณภาพ การจัดการคุณภาพภาวะผู้นำและกลยุทธ์ เป็นกลไกสำหรับการถ่ายทอดกระบวนการพัฒนาคุณสถานศึกษา มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) กำหนดพันธกิจที่ชัดเจน 2) กำหนดกลยุทธ์ที่นำไปสู่การปฏิบัติตามพันธกิจ 3) กำหนดปัจจัยสิ่งเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก 4) การวัดประเมินผลของสถานศึกษา
 3. ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ต้องสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นกับผู้รับบริการทั้งภายในและภายนอกองค์กร มีการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการอย่างหลากหลายวิธี เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงการทำงานให้มีคุณภาพ
 4. การสร้างทีมงาน ประสิทธิภาพของระบบทีมงาน การศึกษาทีมจะเป็นส่วนช่วยในการพัฒนางานอย่างมากและช่วยในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาขององค์กร
- สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2548, หน้า 34-37) กล่าวถึง การจัดระบบบริหารจัดการการศึกษาว่าเป็นการจัดระบบบริหารทรัพยากรและการปฏิบัติงานบนพื้นฐานของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาต้องเป็นการบริหารที่มุ่งให้ทุกคนมีความตระหนักรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่และภารกิจของตนเอง ให้บรรลุตามเป้าหมายตามแผนที่กำหนดไว้เพื่อให้บริหารจัดการศึกษาพัฒนาสู่มาตรฐานการศึกษา โดยมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้
1. ติดตาม ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ใน 2 ระดับ ดังนี้
 - 1.1 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ดำเนินการให้มีการตรวจสอบและทบทวนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดแผน กรอบแนวทางการตรวจสอบและทบทวน เน้นกิจกรรมการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อช่วยให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนา
 - 1.2 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาโดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัด และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา โดยคณะกรรมการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาจากภายนอก
 2. การประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยการประเมินผลตามมาตรฐานการศึกษาระดับชาติจะดำเนินการทุกปีโดยหน่วยงานส่วนกลาง
 3. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี การรายงานที่แสดงให้เห็นถึงผลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในรอบปี ตลอดจนข้อเสนอแนะจากการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในและภายนอก และความมุ่งหวังที่สถานศึกษาจะดำเนินการพัฒนาต่อไป

4. การกำกับ ติดตาม ประเมิน และผดุงระบบประกันคุณภาพ การประเมินประสิทธิภาพของระบบการดำเนินงานเพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาต่อเนื่อง

วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ (2555, หน้า 231-240) กล่าวถึง หลักการ ขั้นตอน และลักษณะพื้นฐานของการบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีหลักการดำเนินงาน ดังนี้

1. การให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้รับบริการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน
2. การปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องและดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและผลงานที่มีคุณภาพ
3. การมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในการวางแผนปฏิบัติงาน การดำเนินงานตามแผน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน มุ่งให้ผลการดำเนินงานมีคุณภาพ
4. การจัดการอย่างเป็นระบบ ทั้งระบบการบริหารจัดการ ระบบการจัดการเรียนการสอน และระบบการนิเทศติดตามประเมินผล เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพและได้มาตรฐาน

การบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กรมีขั้นตอนการดำเนินงานการบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั่วทั้งองค์กรของสถานศึกษา แบ่งได้เป็น 4 ระยะ ดังนี้

1. การเตรียมการดำเนินงาน มีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้
 - 1.1 การสร้างความรู้ความเข้าใจในระบบบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั่วทั้งองค์กรเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งทั้งองค์กรเกิดความตระหนักในการปรับปรุงพัฒนางาน
 - 1.2 การกำหนดนโยบายของสถานศึกษาและความรับผิดชอบร่วมกัน โดยร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ
 - 1.3 กำหนดจุดมุ่งหมายและการวางแผนการทำงาน
 - 1.4 การแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานรับผิดชอบและดำเนินงานตามระบบบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั่วทั้งองค์กร
 - 1.5 การกำหนดขั้นตอนและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน
2. การดำเนินงานตามแผน มีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้
 - 2.1 การออกแบบและระบบงานของสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงาน และการติดตามประเมินผลโดยจัดทำแนวทางวิธีการทำงาน เช่น คู่มือคุณภาพ คู่มือการทำงาน

2.2 การจัดฝึกอบรมและการสื่อสารความเข้าใจ เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่วัฒนธรรมแห่งคุณภาพภายในองค์กร

2.3 การปฏิบัติตามแผนงานการดำเนินงาน

3. การตรวจประเมินผลการดำเนินงาน แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

3.1 การตรวจประเมินครั้งที่ 1 ประเมินความก้าวหน้า ผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ และนำไปแก้ไขพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน

3.2 การตรวจประเมินครั้งที่ 2 เพื่อประเมินผลการดำเนินงานทั้งระบบและจัดเตรียมสรุปผลการดำเนินงานตามระบบการบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั่วทั้งองค์กร

4. สรุปผลการดำเนินงาน มีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

4.1 จัดทำเอกสารสรุปผลการดำเนินงานทั้งระบบ

4.2 ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงาน

4.3 การให้รางวัลเพื่อเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

4.4 การนำระบบบริหารจัดการแบบมุ่งคุณภาพทั่วทั้งองค์กรเข้าสู่ระบบงานปกติของสถานศึกษา

การบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั่วทั้งองค์กรมีลักษณะพื้นฐานการบริหารจัดการคุณภาพทั่วทั้งองค์กร ดังนี้

1. มีการกำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์ในการปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

2. ผู้บริหารรับผิดชอบในการดำเนินงานด้านคุณภาพสถานศึกษา เป็นผู้นำ

และให้การสนับสนุนการดำเนินงานโดยตรง

3. มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นและการตัดสินใจร่วมกัน

4. การดำเนินงานทุกเรื่องต้องจัดทำเป็นเอกสารเพื่อเป็นหลักฐานการดำเนินงาน

5. การปฏิบัติงานต้องมีการบันทึกผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

6. กำหนดหลักการการทำงานที่ทุกคนต้องยึดถือเป็นแนวทางการร่วมกัน

7. การปฏิบัติงานบนพื้นฐานความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการ

และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ

8. การฝึกอบรมบุคลากรให้มีความเข้าใจระบบการทำงานที่มีคุณภาพ

9. การสร้างภาวะผู้นำให้กับบุคลากรเพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

10. การสร้างความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นและความเป็นธรรมทุกฝ่าย

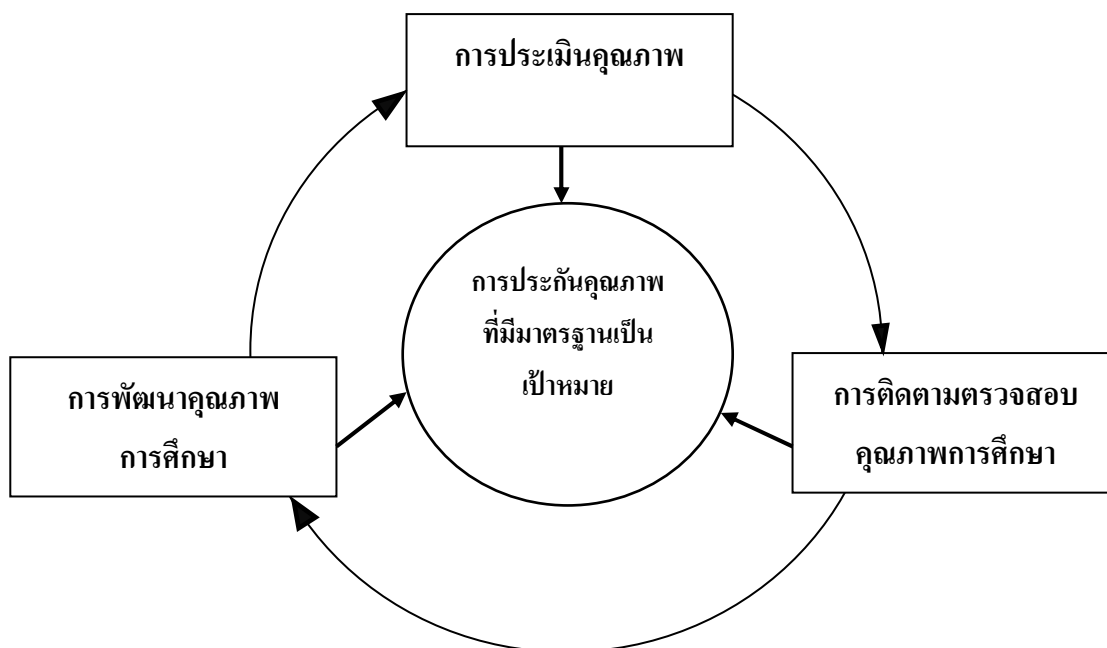
11. การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานเป็นทีม

12. มุ่งเน้นวิธีการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพงาน

13. มุ่งเน้นคุณภาพผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพมากกว่าด้านปริมาณ
 14. ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรมและปรับปรุงการดำเนินงานของตนเอง
 สำนักทดสอบทางการศึกษา (2554, หน้า 8-9) กล่าวถึง ระบบการประกันคุณภาพภายใน
 สถานศึกษา เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีคุณภาพ ได้กำหนดกระบวนการดำเนินงานการบริหาร
 คุณภาพ 3 ส่วน ดังนี้

1. การประเมินคุณภาพภายใน การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
 โดยสถานศึกษาดำเนินการเอง
2. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การติดตามตรวจสอบความก้าวหน้า
 ในการดำเนินงานเป็นระยะ เพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ และผลการดำเนินงานมาใช้
 ในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
3. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยมีมาตรฐานการศึกษา
 เป็นเป้าหมายในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา
 ขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาชาติ

ตลอดจนการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อการบริหารสถานศึกษา
 มีคุณภาพเป็นวงจรการพัฒนาที่ไม่หยุดนิ่ง โดยมีมาตรฐานการศึกษาเป็นหลักหรือเป้าหมาย
 ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวม แสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 5 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554, หน้า 9)

คุณภาพการบริหารสถานศึกษา คือ การดำเนินงานของสถานศึกษาที่เป็นตาม กระบวนการประกันคุณภาพในสถานศึกษาด้านบริการสถานศึกษาตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ การบริหาร วิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการควบคุมคุณภาพ ตรวจสอบคุณภาพ และกาประเมินคุณภาพ การบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐาน เกณฑ์หรือตัวชี้วัดการบริหารการศึกษา ของสถานศึกษา โดยพิจารณาจากรายงานการจัดการศึกษาหรือรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) รายงานผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาโดยต้นสังกัด และรายงานการประเมินคุณภาพ สถานศึกษาภายนอก (สมศ.) โดยมุ่งเน้นไปกระบวนการประกันคุณภาพตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และผลการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาจากการประเมินทุกระดับ

4. ด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง การที่บุคลากรของสถานศึกษา มีความรู้สึกพึงพอใจต่อระบบบริหารงานของสถานศึกษา มีความภาคภูมิใจกับผลการปฏิบัติงาน หรือภาระงานที่ตนเองรับผิดชอบ เป็นปรากฏและเป็นที่ยอมรับของทุกคนในหน่วยงาน ชุมชน สังคม ประเทศชาติ มีระบบการส่งเสริมสนับสนุน มีบรรยากาศองค์การที่ดีมีการส่งเสริมสนับสนุน ให้บุคลากรมีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานทุกคน ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน ผู้นำ หรือผู้บริหารองค์กร ผู้มารับบริการ มีค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับตำแหน่งงานมีขวัญและกำลังใจ ในการทำงานมีนักวิชาการได้ให้แนวคิดและความหมายความพึงพอใจไว้ ดังนี้

Strauss and Sayles (1960, pp. 119-127) ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกในงานที่ทำ และเต็มใจที่จะปฏิบัติงานเหล่านั้นให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และรู้สึกพึงพอใจในงานที่ทำ เมื่องานนั้นให้ผลประโยชน์ตอบแทนทั้งทางด้านวัตถุและทางด้านจิตใจ ซึ่งสนองต่อความต้องการ ขั้นพื้นฐานของผู้ปฏิบัติงานได้

Blum and Naylor (1968, p. 364) ความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึง ผลรวมของ เจตคติต่าง ๆ แสดงออกโดยผู้ปฏิบัติงาน เจตคติเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับงานที่ปฏิบัติและเกี่ยวข้องกับ ปัจจัยต่าง ๆ เช่น ค่าจ้าง ความมั่นคง สภาพการทำงาน โอกาสความก้าวหน้า การได้รับการ ยอมรับนับถือ ความยุติธรรม ความสัมพันธ์ทางสังคม สภาพการทำงาน การได้รับการดูแล เอาใจใส่ ซึ่งเป็นที่ยอมรับการทั่วไปว่าผลของการปฏิบัติงานของทุกคนในหน่วยงาน คือ ทำให้ บุคลากรมีเจตคติที่ดี เกิดความพึงพอใจในการทำงาน มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน ซึ่งหมายถึง เจตคติ ของบุคคล สามารถแสดงออกได้ทางลักษณะนิสัย ลักษณะกิจกรรมในชีวิตประจำวันทีบุคคลปฏิบัติ อยู่ ซึ่งแต่ละบุคคลทำในสิ่งที่ตนเองสนใจหรือชอบกระทำ ส่วนความหมายในด้านของสถานศึกษา หมายถึง การบุคคลทุ่มเทและอุทิศเวลาในการทำงานทั้งงานประจำ งานคิดสร้างสรรค์

และการแก้ไขปัญหาด้วยความมุ่งมั่นความรับผิดชอบในหน้าที่ให้สัมพันธ์กับกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

Hoy and Miskel (2008, pp. 291-322) ความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจในการทำงาน ได้แก่ ความรู้สึกพึงพอใจต่องาน/ ภาระงาน ผลตอบแทนของงาน ค่าจ้างแรงงาน สวัสดิการ ตัวงาน เนื้องาน ความรู้สึกพึงพอใจต่อสถานที่ทำงาน เพื่อร่วมงาน เจ้านาย/ ผู้บังคับบัญชา ลูกน้อง นโยบาย แผนงาน มาตรการ กระบวนการ ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ การพัฒนาวิชาชีพ การลาออก การอุทิศตน ความอิสระในการปฏิบัติงาน โอกาสได้รับข้อมูล ข่าวสาร การใช้ทักษะที่หลากหลาย มีมุมมองว่างานมีความสำคัญ ความพึงพอใจต่อโอกาส ความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่งงาน

ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน คือ การที่บุคลากรของสถานศึกษามีความรู้สึกพึงพอใจต่อการปฏิบัติงาน/ ภาระงาน ผลการปฏิบัติงาน ทักษะการปฏิบัติใหม่ การเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานผู้บริหาร เพื่อร่วมงาน ผู้รับบริการ ชุมชน บรรยากาศการทำงาน ค่าตอบแทน การได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาวิชาชีพหรือความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานและการเลื่อนตำแหน่งงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สรุปได้ว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นผลความสำเร็จที่เกิดจากการดำเนินงานของสถานศึกษา ประสิทธิผลเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงานทั้งในระดับบุคคล ระดับแผนงาน ระดับองค์กร โดยมีแนวทางวิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การประเมินตามเป้าหมาย การประเมินเชิงทรัพยากร การประเมินเชิงระบบ การประเมินเชิงกลยุทธ์ การประเมินเชิงบูรณาการ เป็นต้น ซึ่งตัวชี้วัดประสิทธิผลของสถานศึกษาประกอบด้วย 1) ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน คือ ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา วัดได้จากผลการทดสอบของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ การคิดเป็นแก้ปัญหาเป็น สามารถเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือประกอบอาชีพที่ดีขึ้น 2) ความสำเร็จของการปฏิบัติงาน คือ ผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดจากการดำเนินงานของสถานศึกษาและพฤติกรรมการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดผลต่อองค์กรและผู้รับบริการ โดยวัดจากการรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา โดยการเทียบเป้าหมายกับผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดที่กำหนดในแผนโครงการว่าบรรลุตามเป้าหมายตัวชี้วัดหรือไม่ 3) คุณภาพการบริหารสถานศึกษา คือ การดำเนินงานของสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการ เช่น การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล การบริหารทั่วไป และงานอื่น ๆ ให้เป็นไปตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดการศึกษา ของสถานศึกษาที่ได้กำหนดไว้ โดยวัดจากการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา ประกอบกับผลการประเมินตนเอง

ผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาจากต้นสังกัด ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา
4) ความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกของบุคลากรที่มีต่อการปฏิบัติงาน ภาระงาน ผลการปฏิบัติงาน
คำตอบแทน ความก้าวหน้าในอาชีพ ทักษะการปฏิบัติงานใหม่ ๆ การเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน
ขององค์กร ผู้บริหาร เพื่อร่วมงาน ผู้รับบริการ ชุมชน ของสถานศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ
เกี่ยวกับการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารการศึกษา ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

มังกร หริรัถย์ (2554) ได้ศึกษา การพัฒนางานด้านการวางแผนเพื่อการบริหารจัดการ
คุณภาพของสถานศึกษา: การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า ปัญหา
ในการจัดทำแผนที่พบส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการบริหารจัดการของผู้บริหารและการปฏิบัติงาน
ของบุคลากรของสถานศึกษาซึ่งจะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขประกอบกับการพัฒนางาน
ด้านการวางแผนและด้านคุณภาพต้องสอดคล้องกัน ดังนั้น แผนพัฒนาการจัดการศึกษา
ของสถานศึกษาต้องเป็นแผนที่จัดทำอย่างเป็นระบบบนพื้นฐานของข้อมูลของสถานศึกษาเป็นที่
ยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นจุดเริ่มต้นของคุณภาพทั้งหมดที่จะเกิดขึ้นเป็นแผนแม่บท
ในการจัดการศึกษาที่สามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พิภพ เสวกวรรณ (2557) ได้ทำการศึกษา กลยุทธ์การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2
พบว่า สภาพและปัญหาการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ด้านการติดตาม ประเมินผล
และการทบทวนแผนพัฒนาเป็นด้านที่มีปัญหามากกว่าด้านอื่น ทั้งนี้จะเป็นเพราะการติดตาม
ประเมินผลเป็นการดำเนินงานที่ต้องใช้เวลาอย่างต่อเนื่อง ทั้งก่อนและเริ่มดำเนินงาน ระหว่าง
ดำเนินงานและหลังดำเนินงาน อย่างเป็นกระบวนการ

พรสุณี หงส์ลอย (2550) ได้ศึกษาการบริหารงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบ
ราชการไทยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในจังหวัดนครปฐม พบว่า บริหารงานตามแผน
ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในจังหวัดนครปฐม
ในภาพรวมส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในจังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับมาก
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 แสดงให้เห็นว่าแม้โครงสร้างการบริหารงานใหม่ซึ่งสถานศึกษา
แบ่งเป็น 4 งาน คือ งานวิชาการ งบประมาณ บริหารบุคคล และบริหารทั่วไป มีนโยบายใหม่ ๆ

ซึ่งผู้บริหาร ครูและบุคลากร ต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ วัฒนธรรม ค่านิยม กระบวนการ และวิธีการทำงาน ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป แต่ผู้ปฏิบัติยังสามารถปรับตัวให้ทันตามได้

เกียรติพงศ์ อุ่นใจ (2549) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานขนาดเล็ก เขตพื้นที่การศึกษาลำพูนเขต 1 พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขนาดเล็กวิเคราะห์ตามกรอบควบคุมคุณภาพและปรับปรุงคุณภาพ กำหนดตาม วงจรคุณภาพ PDCA การบริหารจัดการขาดการวางแผนในการดำเนินงาน ขาดแผนการรองรับ บุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะครูผู้สอน ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและชุมชน ได้เข้าใจถึงนโยบายและแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาโดยมุ่งเน้นเพื่อประโยชน์ต่อบุตร หลานของตน ดังนั้น การบริหารจัดการ โรงเรียนขนาดเล็กต้องประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรที่มีส่วนรับผิดชอบ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจที่ดีในการพัฒนา การศึกษา ตลอดจนสถานศึกษาต้องกำหนดนโยบายเชิงคุณภาพของสถานศึกษาให้สอดคล้อง กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นโยบายเชิงคุณภาพของรัฐบาล นโยบาย ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา จัดทำแผนภูมิโครงการการบริหารงาน ของสถานศึกษา จัดทำแผนของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับการดำเนินงานตามขั้นตอนการบริหาร เชิงคุณภาพ PDCA การจัดหาทรัพยากรในการบริหารงานของสถานศึกษาด้วย

ประวิทย์ สุขจินดา (2550) ได้ศึกษา การวางแผนการศึกษาที่สัมพันธ์กับความพร้อม ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครปฐม พบว่า ความพร้อม ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย พิจารณา เป็นรายชื่อ พบว่า ความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 6 ด้าน ดังนี้ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความเห็น ของประชาชนและผู้เกี่ยวข้องต่อความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาหรือแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การจัดสรรรายได้ เพื่อการศึกษา ระดับและประเภทการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ ของชุมชน วิถีบริหารและการจัดการศึกษา และประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ลัดดาวัลย์ บุญเลิศ (2554) ได้ศึกษา การวางแผนกลยุทธ์กับประสิทธิผลของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 การวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน พบว่า มี 3 ชั้นมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดปรัชญาขององค์กร การกำหนด วิสัยทัศน์ขององค์กร และการกำหนดพันธกิจขององค์กร ส่วนด้านประสิทธิผลของ โรงเรียน พบว่า มี 2 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การขาดงานและคุณภาพโดยรวม ด้านความสัมพันธ์

ระหว่างการวางแผนกลยุทธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า การวางแผนกลยุทธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาซึ่งส่งผลซึ่งกันและกันกับตัวแปรของความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การบริหารโรงเรียนโดยยึดระบบงานมากกว่ายึดตัวบุคคล กำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานในโรงเรียนอย่างชัดเจน กำหนดแผนงาน โดยการระดมความรู้ความคิดและทรัพยากร จากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีความคิดริเริ่มใหม่ ๆ รูปแบบวิธีการใหม่ ๆ เพื่อพัฒนางานของโรงเรียน ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานได้ทำงานเต็มความรู้ความสามารถจนประสบผลสำเร็จ

ดำรง รอดสิน (2553) ได้ศึกษา ทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนศึกษาสังเคราะห์กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ระดับทักษะบริหารงานของผู้บริหารและระดับประสิทธิผลของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังเคราะห์กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้แก่ ทักษะด้านกาเรียนการสอน และทักษะด้านความคิดรวบยอด

สุภัทรา วีระวุฒิ (2554) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คุณลักษณะของความเป็นครู และภาวะผู้นำของผู้บริหาร

กษมาพร ทองเอื้อ (2555) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า ปัจจัยของโรงเรียนมาตรฐานสากลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกปัจจัย เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัจจัยลักษณะบุคคล ลักษณะสภาพแวดล้อม ลักษณะองค์กร ลักษณะนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล มี 3 ปัจจัย เรียงจากมากไป ได้แก่ ปัจจัยลักษณะสภาพแวดล้อม ลักษณะองค์กร ลักษณะนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ยุกตนันท์ หวานจำ (2555) ได้ศึกษา การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 พบว่า

การบริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียน อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน และความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 พบว่า โดยรวม มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โสภณ ม่วงทอง (2556) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ พฤติกรรมการบริหาร ของผู้นำ บรรยากาศของโรงเรียน วัฒนธรรมของโรงเรียน คุณภาพชีวิตในการทำงาน การสื่อสาร ความผูกพันของครู

สุชาติ เอกปัทมา, สุทนต์ ศรีไสย์ และจินต์ วิภาตะกลัศ (2557) ได้ศึกษา ประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ โรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย พบว่า องค์ประกอบและปัจจัยที่ใช้ ในการศึกษาทุกตัวมีประสิทธิผลอยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก และสามารถอธิบายความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุได้ คือ การบริหารจัดการ โรงเรียนประจำตำบลมีประสิทธิผลสูง จะได้อิทธิพลทางตรง เชิงบวกจาก 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านบริหารจัดการ ด้านนโยบายและโครงสร้าง และด้านภาวะผู้นำ ของผู้บริหาร และรับอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกจากปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และ พบว่า ปัจจัย ทั้งหมดส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการ โรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทยทั้งทางตรง และทางอ้อม ได้ร้อยละ 89.90

กรรณา ภู่มะลิ (2557) ได้ศึกษา ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วม การเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ ภาวะผู้นำทางการศึกษา และการปฏิบัติตามนโยบาย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

วิรัตน์ พงษ์มิตร (2558) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านหลักสูตร ด้านบรรยากาศ ด้านทรัพยากร และด้านนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพการบริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ปัจจัยด้านบรรยากาศ

ด้านทรัพยากร ด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านนักเรียน และด้านหลักสูตร มีความสัมพันธ์กันทางบวก กับประสิทธิผลของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ

Frederickson (1966) ได้ศึกษา การวิเคราะห์ประสิทธิผลขององค์กร พบว่า บรรยากาศแบบมุ่งงาน ซึ่งมีการติดต่อสื่อสารแบบเปิด มีการสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีการกระจายอำนาจ การตัดสินใจ มักนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลเพิ่มขึ้นของบุคลากร ดังนั้น การสร้างบรรยากาศให้มีปฏิสัมพันธ์กัน เน้นความสำคัญของการบรรลุเป้าหมายและในขณะเดียวกัน ก็สนับสนุนซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมจะนำไปสู่ประสิทธิผลขององค์กร

McCurtain (1989) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถของผู้บริหาร โรงเรียนประถม และประสิทธิผลของงานตามการรับรู้ของครูใน โรงเรียนในอลาแบมา รัฐแคลิฟอร์เนีย การวิจัยได้ ให้ความสำคัญของความสามารถในวิชาชีพของผู้บริหาร โรงเรียนโดยศึกษาความสัมพันธ์ของโรงเรียน ที่มีประสิทธิผลกับความสามารถ ในวิชาชีพของผู้บริหาร โรงเรียน 8 รายการ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถเท่าไร ก็จะส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมากขึ้นเท่านั้น แลผู้บริหาร นักเรียน ชุมชน รู้ถึงระดับ ความสามารถของตนเอง

Person (1993) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการรับรู้ ประสิทธิผลของสถาบันวิทยาลัยชุมชนในรัฐนอร์ทแคโรไลนา โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้บริหาร คณะครู และเจ้าหน้าที่ในวิทยาลัย พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญกับประสิทธิผล และ พบว่า ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหาร ไม่มีผลต่อ การรับรู้ในประสิทธิผลของวิทยาลัย

Soder (1987) ได้ศึกษา การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญการวางแผน ชุมชนในวิทยาลัยชุมชนแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา พบว่า การวางแผนจะได้ผลเมื่อมีการวางแผน กลยุทธ์ด้วยการวิเคราะห์ระบบจัดเป็น โครงการพัฒนาระหว่างแผนต่อแผน และการวางแผนนั้น ไม่ควรจำกัดในด้านเวลา ข้อตกลงในการวางแผนกลยุทธ์ควร ได้รับการพิจารณาอย่างเคร่งครัด และถูกต้อง

Woods and Orlik (1994) ได้ศึกษา องค์ประกอบของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลและสรุป ได้ว่าเนื่องจาก โรงเรียนเป็นสถาบันที่มีพลวัตมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ไม่สามารถกำหนด องค์ประกอบที่ชัดเจน แต่มีเกณฑ์การประเมินความมีประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างกว้างขวาง โดยพิจารณาจากด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) คุณภาพของ โรงเรียนในทุกด้าน 2) คุณภาพของ โรงเรียน

ที่ปรากฏผลต่อนักเรียนทุกคน 3) การเรียนการสอนของครูมีคุณภาพดีกว่าที่อื่น ๆ 4) โรงเรียนได้มีการปรับปรุงความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียน

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา จะ พบว่า การบริหารมีความสำคัญและจำเป็นต่อการขับเคลื่อนงานภายในองค์กรให้ไปสู่เป้าหมายตามที่กำหนด ซึ่งกระบวนการบริหารมีวิธีการที่หลากหลายแตกต่างกัน แต่กระบวนการบริหารที่เป็นที่ยอมรับและถูกนำมาใช้ในการบริหารงานในองค์กร โดยเฉพาะองค์กรภาครัฐและหน่วยงานสถานศึกษาเป็นส่วนใหญ่จะ พบว่า ได้นำแนวคิดการบริหารเชิงคุณภาพหรือวงจรคุณภาพตามแนวคิดของ Deming คือ วงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA ซึ่งได้นำมาเป็นแนวคิดในการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Plan) เป็นหัวใจสำคัญขององค์กรเพราะแผนเป็นตัวกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงาน รวมทั้งรายละเอียดกิจกรรม/ โครงการที่ต้องดำเนินงานขององค์กร 2) การปฏิบัติตามแผน (Do) ขับเคลื่อนแผนงาน ไปสู่การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ 3) การตรวจสอบ (Check) เป็นการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติอย่างไร 4) การพัฒนาปรับปรุงแผนงาน (Act) เป็นกระบวนการนำเอาข้อมูลการติดตามตรวจสอบไปพัฒนาปรับปรุงแผนการดำเนินงานขององค์กร และนำไปสู่การวางแผนใหม่ที่ดีกว่าเดิม ซึ่งกระบวนการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA เป็นเครื่องมือในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ การบริหารงานขององค์กรย่อมมุ่งหวังให้เกิดประสิทธิผลขององค์กร โดยเฉพาะการบริหารงานเชิงคุณภาพของสถานศึกษาย่อมมุ่งหวังประสิทธิผลของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ตามแนวคิดของ Hoy and Miskel ดังนี้ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน 2) ด้านความสำเร็จการปฏิบัติงาน 3) ด้านคุณภาพการบริหารสถานศึกษา 4) ด้านความพึงพอใจ ดังนั้น การบริหารย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรเพื่อ การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามวงจรเชิงคุณภาพ PDCA ย่อมส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายตามที่กำหนด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1,139 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 73 คน ครู จำนวน 1,066 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยจัดแบ่งกลุ่มประชากรตามตำแหน่ง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 59 คน ครู จำนวน 278 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 337 คน

ตารางที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยการแบ่งชั้นภูมิตามตำแหน่ง

สำนักงาน กศน. จังหวัด	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครู	
	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
จันทบุรี	10	8	118	35
ชลบุรี	11	8	196	41
ฉะเชิงเทรา	11	8	162	41
นครนายก	4	4	65	16
ตราด	7	6	69	16
ปราจีนบุรี	7	6	104	30
ระยอง	8	6	131	34
สมุทรปราการ	6	6	106	30
สระแก้ว	9	7	115	35
รวม	73	59	1,066	278

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามการวิจัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามวงจรการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวคิดของ Deming (1986, p. 88) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับมี 4 ตอน ดังนี้

1. การวางแผน
2. การปฏิบัติตามแผน
3. การประเมินแผน
4. การปรับปรุงแผน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวคิดของ Hoy and Miskel (2008, pp. 291-322) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ มี 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน
2. ด้านความสำเร็จการปฏิบัติงาน
3. ด้านคุณภาพการบริหารสถานศึกษา
4. ด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษาจากเอกสารและตำราทั้งในและต่างประเทศ และกำหนดรูปแบบและโครงสร้างของแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบ เสนอแนะ และนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อความถูกต้อง
3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้อง และรับข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา สำนวนภาษาและหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (Index of item objective congruence: IOC) มี ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน ดังนี้
 - 3.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก หัวหน้าภาควิชา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
 - 3.2 ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ อาจารย์พิเศษ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
 - 3.3 ดร.สมพงษ์ ปั้นหุ่น อาจารย์ประจำ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
 - 3.4 นางกุลธิดา รัตนโกศล ครูวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ ส่วนจัดและส่งเสริมการศึกษา สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ภาคตะวันออก

3.5 นางสาวพนิตดา กิจจนศิริ คุรุวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 ส่วนวิจัย และพัฒนาสถาบันพัฒนาการศึกษา
 นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอประธาน และคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจพิจารณา แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู กศน. ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน

5. นำข้อมูลจากการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation) พบว่า แบบสอบถามตอนที่ 1 ด้านการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .39-.86 เป็นค่าที่ยอมรับได้และสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้ สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 2 ด้านประสิทธิผลของสถานศึกษา มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .58-.85 เป็นค่าที่ยอมรับได้และสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

6. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และความสอดคล้องภายในของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของ Cronbach (1990, pp. 202-204) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตอนที่ 1 มีค่าความเชื่อมั่น $\alpha = .96$ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 มีค่าความเชื่อมั่น $\alpha = .96$ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ $\alpha = .97$

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพแล้วนำเสนอกรรมการที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาเป็นขั้นตอนสุดท้าย เพื่อจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลไปยังสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กลับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 337 ฉบับ พร้อมได้กำหนดวันรับแบบสอบถามคืน และในกรณีที่ไม่ได้แบบสอบถามคืนตามที่กำหนด ผู้วิจัยจะดำเนินการติดตามสอบถามโดยตรงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ดำเนินการส่งแบบสอบถามกลับมาโดยเร็ว และได้แบบสอบถามกลับมา จำนวน 337 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
3. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัสให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อ และบันทึกข้อมูลลงคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
2. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและนำผลการคำนวณมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ และทดสอบสมมติฐานของการวิจัยต่อไป

2.1 วิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามและการแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนแบบสอบถามระดับการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีลักษณะ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามที่กำหนดไว้ ดังนี้ (สมุทร ชำนาญ, 2557, หน้า 159) ดังนี้

- 5 หมายถึง การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนนแบบสอบถามระดับการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาเพื่อทราบว่าการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับ โดยมีเกณฑ์การให้ คะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้ (สมุทร ชำนาญ, 2557, หน้า 159) ดังนี้

- 4.51-5.00 หมายถึง มีการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง มีการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง มีการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง มีการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง มีการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับน้อยที่สุด

คะแนนแบบสอบถามระดับประสิทธิผลของสถานศึกษามีลักษณะเป็นมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามที่กำหนดไว้ ดังนี้

- 5 หมายถึง ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนนแบบสอบถามระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา เพื่อทราบว่าประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับใด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

- 4.51-5.00 หมายถึง มีประสิทธิผลของสถานศึกษาระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง มีประสิทธิผลของสถานศึกษาระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง มีประสิทธิผลของสถานศึกษาระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง มีประสิทธิผลของสถานศึกษาระดับน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง มีประสิทธิผลของสถานศึกษาระดับน้อยที่สุด

2.2 การทดสอบสมมติฐานการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตภาคตะวันออก

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออก โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ใช้การแปลผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามระดับความสัมพันธ์ (Runyon, 1996, p.238 cited in Cohen, 1988) ดังนี้

- 3.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .10-.29 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับต่ำ
- 3.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .30-.49 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง
- 3.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .50-1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง

4. วิเคราะห์การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตภาคตะวันออก โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบนำเข้าตัวแปร (Stepwise multiple regression analysis) ในรูปคะแนนดิบและรูปคะแนนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมทางคณิตศาสตร์สำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและทดสอบสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์สถิติพื้นฐานการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2. ทดสอบสมมติฐาน

2.1 ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

2.2 สร้างสมการทำนายตัวแปรตามโดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบนำเข้าตัวแปร (Stepwise multiple regression analysis) ในรูปคะแนนดิบและรูปคะแนนมาตรฐาน โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตภาคตะวันออก ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเริ่มจากการกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
t	แทน	การทดสอบโดยใช้ค่า t -test
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F -distribution)
SS	แทน	ผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนแต่ละตัวยกกำลังสอง
MS	แทน	ค่าความแปรปรวน
df	แทน	องศาแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of freedom)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นในการทดสอบสมมติฐาน (Probability)
*	แทน	การมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
r	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
R^2	แทน	สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ
a	แทน	ค่าคงที่ของการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ
b	แทน	สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ซึ่งพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ
β	แทน	สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ซึ่งพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน
p	แทน	ความน่าจะเป็นของค่าสถิติ
$S.E.b$	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์
$S.E.est$	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์
$Toleranc$	แทน	ค่าความคงที่ในการยอมรับ

VIF	แทน	ค่าปัจจัยการขยายตัวของความแปรปรวน
X	แทน	การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวม
X_1	แทน	ด้านการวางแผน
X_2	แทน	ด้านการปฏิบัติตามแผน
X_3	แทน	ด้านการประเมินแผน
X_4	แทน	ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน
Y	แทน	ประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยรวม
Y_1	แทน	ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน
Y_2	แทน	ด้านความสำเร็จของการปฏิบัติงาน
Y_3	แทน	ด้านคุณภาพการบริหารสถานศึกษา
Y_4	แทน	ด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน
\hat{Y}	แทน	สมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบ
\hat{Z}	แทน	สมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนมาตรฐาน

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

ตอนที่ 4 ผลการสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออก โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบนำเข้าตัวแปร (Stepwise multiple regression analysis) ในรูปคะแนนดิบและรูปคะแนนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออก โดยรวมและรายด้าน

การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	<i>n</i> = 337		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ด้านการวางแผน	4.08	0.46	มาก	1
2. ด้านการปฏิบัติตามแผน	4.05	0.54	มาก	2
3. ด้านการประเมินแผน	3.98	0.56	มาก	4
4. ด้านพัฒนาปรับปรุงแผน	4.01	0.52	มาก	3
รวม	4.04	0.45	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออก พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน และลำดับสุดท้ายด้านการประเมินแผน

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการวางแผนโดยรวมและรายข้อ

ด้านการวางแผน	<i>n</i> = 337		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. การวิเคราะห์นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานเพื่อกำหนดทิศทางในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.16	0.62	มาก	2
2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (SWOT) เพื่อนำผลไปวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.11	0.61	มาก	3
3. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และเป้าประสงค์ ที่มุ่งเน้นการสร้างประสิทธิผลของสถานศึกษา	4.26	0.62	มาก	1
4. การแต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างชัดเจน	4.06	0.68	มาก	7
5. การเตรียมข้อมูลสารสนเทศด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.01	0.64	มาก	9
6. มีการให้ความรู้กับครูเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.03	0.58	มาก	8
7. การนำบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา นักศึกษา และเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.00	0.62	มาก	10
8. กำหนดรายละเอียดของแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน	4.08	0.61	มาก	6
9. กำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน โครงการ/ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน	4.09	0.69	มาก	5
10. กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จของ การดำเนินงาน โครงการ/ กิจกรรม พัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างชัดเจน	4.09	0.62	มาก	4
รวม	4.08	0.46	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์และ เป้าประสงค์ ที่มุ่งเน้นการสร้างประสิทธิผลของสถานศึกษาการวิเคราะห์ นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานเพื่อกำหนดทิศทางในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (SWOT) เพื่อนำผลไปวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการปฏิบัติตามแผน โดยรวมและรายข้อ

ด้านการปฏิบัติตามแผน	<i>n</i> = 337		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับครูก่อน การนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่ การปฏิบัติ	4.16	0.68	มาก	2
2. การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับครู ในการนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่ การปฏิบัติ	4.24	0.66	มาก	1
3. แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการนำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ อย่างชัดเจน	4.12	0.68	มาก	3
4. แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้รับการอนุมัติ จากผู้มีอำนาจหรือผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ทันเวลา	4.05	0.65	มาก	4
5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึง	3.93	0.68	มาก	6

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ด้านการปฏิบัติตามแผน	<i>n</i> = 337		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
6. การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ในการนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไปสู่การปฏิบัติอย่างเพียงพอ	3.83	0.72	มาก	7
7. การกำกับ ติดตาม แก้ไขปัญหาอุปสรรคการนำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ อย่างเป็นระบบ	3.97	0.66	มาก	5
รวม	4.05	0.54	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่า การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการปฏิบัติตามแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับครูในการนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับครูก่อนการนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ และการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการประเมินแผน โดยรวมและรายข้อ

ด้านการประเมินแผน	<i>n</i> = 337		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. กำหนดแผนนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการ ดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน	4.03	0.68	มาก	2
2. แต่งตั้งคณะกรรมการและกำหนดหน้าที่ ในการนิเทศประเมินผลไว้อย่างชัดเจน	4.11	0.67	มาก	1
3. จัดทำเครื่องมือที่มีคุณภาพสำหรับใช้ในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษา	3.93	0.72	มาก	5
4. กำหนดตารางหรือปฏิทินการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างชัดเจน	3.96	0.68	มาก	4
5. มีการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเปรียบเทียบกับ เป้าหมายและตัวชี้วัดการดำเนินงานตาม แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.88	0.68	มาก	6
6. จัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง	4.00	0.72	มาก	3
รวม	3.98	0.56	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการประเมินแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการและ กำหนดหน้าที่ในการนิเทศประเมินผลไว้อย่างชัดเจนกำหนดแผนนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการ ดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจนและจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผนโดยรวมและรายชื่อ

ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน	<i>n</i> = 337		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาเพื่อหาจุดอ่อนจุดแข็งของการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	4.02	0.62	มาก	3
2. การนำข้อมูลสารสนเทศจากการวิเคราะห์มาใช้ ในการพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ครั้งต่อไป	3.99	0.61	มาก	5
3. นำบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน และเครือข่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุง แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.00	0.64	มาก	4
4. จัดประชุมระหว่างผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหาร และ ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเพื่อรับรองผลและให้ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	3.94	0.64	มาก	7
5. กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคของการพัฒนา ปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน	3.97	0.73	มาก	6
6. จัดประชุมชี้แจงแนวทางการพัฒนาปรับปรุง แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ให้กับครูอย่างชัดเจน	4.07	0.71	มาก	2
7. การพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่องทุก 3-5 ปี	4.11	0.73	มาก	1
รวม	4.01	0.52	มาก	

จากตารางที่ 7 พบว่า การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องทุก 3-5 ปี จัดประชุมชี้แจงแนวทางการพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้กับครูอย่างชัดเจนและการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อหาจุดอ่อนจุดแข็งของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมและรายด้าน

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	<i>n</i> = 337		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน	3.86	0.49	มาก	4
2. ด้านความสำเร็จการปฏิบัติงาน	4.02	0.49	มาก	3
3. ด้านคุณภาพการบริหารสถานศึกษา	4.09	0.53	มาก	1
4. ด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน	4.09	0.53	มาก	1
รวม	4.03	0.44	มาก	

จากตารางที่ 8 พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน ด้านคุณภาพการบริหารสถานศึกษา ด้านความสำเร็จการปฏิบัติงาน และลำดับสุดท้ายด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยรวมและรายข้อ

ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน	<i>n</i> = 337		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ปลายภาคเรียนเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด	3.83	0.70	มาก	4
2. ผู้เรียนมีผลการทดสอบระดับชาติ (N-net) เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด	3.65	0.73	มาก	6
3. ผู้เรียนมีผลงานที่แสดงให้เห็นถึงการคิดเป็นแก้ปัญหาเป็น อย่างชัดเจน	3.77	0.66	มาก	5
4. ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น	3.85	0.65	มาก	3
5. ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาสามารถประกอบอาชีพที่ดีขึ้น	3.98	0.57	มาก	2
6. ผู้เรียนผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.13	0.67	มาก	1
รวม	3.86	0.49	มาก	

จากตารางที่ 9 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้เรียนผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาสามารถประกอบอาชีพที่ดีขึ้นและผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านความสำเร็จการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายข้อ

ด้านความสำเร็จการปฏิบัติงาน	<i>n</i> = 337		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. การดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานเป็นหลัก	4.15	0.62	มาก	1
2. การดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามแผนที่กำหนด	4.10	0.59	มาก	2
3. ผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่กำหนดในโครงการ/ กิจกรรม	4.05	0.66	มาก	4
4. ผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามตัวชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์ที่กำหนดในโครงการ/ กิจกรรม	4.05	0.59	มาก	3
5. เปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมายเพื่อประเมินความสำเร็จโครงการ/ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างชัดเจน	3.94	0.60	มาก	7
6. การทบทวน ตรวจสอบ ประเมินผลความสำเร็จการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	3.94	0.59	มาก	6
7. การแก้ไขปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย	3.95	0.64	มาก	5
รวม	4.02	0.49	มาก	

จากตารางที่ 10 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านความสำเร็จการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ย

จากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานเป็นหลักการดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพ การศึกษาเป็นไปตามแผนที่กำหนดและผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปตาม ตัวชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์ที่กำหนดในโครงการ/ กิจกรรม ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านคุณภาพการบริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายข้อ

ด้านคุณภาพการบริหารสถานศึกษา	<i>n</i> = 337		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. การสร้างความรู้ความเข้าใจกับครูเกี่ยวกับการบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร	4.10	0.67	มาก	5
2. การจัดทำคำสั่งมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ การปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	4.18	0.68	มาก	1
3. การจัดทำประกาศมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.10	0.70	มาก	6
4. การจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.11	0.65	มาก	4
5. การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายความสำเร็จการดำเนินงานของสถานศึกษา	4.11	0.57	มาก	3
6. การจัดระบบบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไปอย่างชัดเจน	4.12	0.67	มาก	2
7. การจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการบริหารสถานศึกษาที่ทันสมัย สะดวกต่อการใช้งาน	3.93	0.58	มาก	10
8. การสร้างและพัฒนาทีมงานที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง	4.04	0.67	มาก	9

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ด้านคุณภาพการบริหารสถานศึกษา	<i>n</i> = 337		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
9. การมีส่วนร่วมของบุคลากร คณะกรรมการ สถานศึกษา นักศึกษา และเครือข่าย มีส่วนร่วม ในการบริหารสถานศึกษา	4.04	0.63	มาก	8
10. การควบคุม ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล คุณภาพการบริหารสถานศึกษา	4.07	0.65	มาก	7
รวม	4.09	0.53	มาก	

จากตารางที่ 11 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านคุณภาพการบริหารสถานศึกษา
โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงอันดับ
ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดทำคำสั่งมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ
การปฏิบัติงานอย่างชัดเจน การจัดระบบบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล
และงานบริหารทั่วไปอย่างชัดเจนและการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายความสำเร็จ
การดำเนินงานของสถานศึกษา ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน โดยรวมและรายข้อ

ด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน	<i>n</i> = 337		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ครูและบุคลากรของสถานศึกษาพึงพอใจต่องานที่ได้รับมอบหมาย	4.08	0.63	มาก	4
2. ครูและบุคลากรของสถานศึกษาพึงพอใจต่อระบบการบริหารงานของสถานศึกษา	4.06	0.66	มาก	5
3. ครูและบุคลากรของสถานศึกษาพึงพอใจต่อบรรยากาศการปฏิบัติงานของสถานศึกษา	4.05	0.66	มาก	6
4. ครูและบุคลากรของสถานศึกษาพึงพอใจต่อค่าตอบแทนที่ได้รับ	4.03	0.67	มาก	7
5. ครูและบุคลากรของสถานศึกษาพึงพอใจต่อการได้รับการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานใหม่ ๆ ที่หลากหลายในการปฏิบัติงาน	4.14	0.63	มาก	2
6. ครูและบุคลากรของสถานศึกษาพึงพอใจต่อผลงานที่ปฏิบัติ	4.09	0.61	มาก	3
7. ครูและบุคลากรของสถานศึกษาพึงพอใจต่อโอกาสที่ได้รับการพัฒนาความรู้ในวิชาชีพ	4.20	0.64	มาก	1
รวม	4.09	0.53	มาก	

จากตารางที่ 12 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูและบุคลากรของสถานศึกษาพึงพอใจต่อโอกาสที่ได้รับการพัฒนาความรู้ในวิชาชีพครูและบุคลากรของสถานศึกษาพึงพอใจต่อการได้รับการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานใหม่ ๆ ที่หลากหลายในการปฏิบัติงานและครูและบุคลากรของสถานศึกษาพึงพอใจต่อผลงานที่ปฏิบัติ ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

ตารางที่ 13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตัวแปร	X	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	Y	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄
X	1	.88*	.90*	.89*	.84*	.80*	.57*	.75*	.72*	.66*
X ₁		1	.73*	.70*	.60*	.66*	.45*	.64*	.59*	.55*
X ₂			1	.75*	.69*	.71*	.49*	.64*	.66*	.61*
X ₃				1	.73*	.73*	.55*	.67*	.66*	.59*
X ₄					1	.73*	.56*	.71*	.65*	.57*
Y						1	.75*	.87*	.90*	.86*
Y ₁							1	.65*	.53*	.50*
Y ₂								1	.70*	.68*
Y ₃									1	.72*
Y ₄										1

* $p < .05$

จากตารางที่ 13 พบว่า การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับมาก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .45-.90 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละตัวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า ตัวแปรทำนายทั้ง 4 ตัว มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรง (Multicollinearity) ตามวิธีของ Hare et al. ที่มี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 พิจารณาค่าดัชนีเงื่อนไข (Conditional index) ต้องไม่มีตัวแปรที่มีค่า

มากกว่า 30 และขั้นตอนที่ 2 พิจารณาค่าความสัมพันธ์ของความแปรปรวนไม่เกิน .90 และจากผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีค่า VIF ไม่เกิน 4 และมีค่า Tolerance มากกว่า .2 แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษานั้น ไม่มีปัญหาเรื่องภาวะเส้นตรงพหุ จึงทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณต่อไปได้

นอกจากนั้นผลการตรวจสอบลักษณะการกระจายของข้อมูลของตัวแปรทั้งหมด พบว่า ตัวแปรที่ศึกษา มีความเบ้และความโด่งของข้อมูลมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ (ระหว่าง +1, -1) แสดงว่าตัวแปรทุกตัวลักษณะการกระจายเข้าใกล้โค้งปกติ ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขของการเป็น โค้งปกติกับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ในการวิเคราะห์หาปัจจัยที่เหมาะสมที่ใช้ในการทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา ด้วยการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายกับประสิทธิผลของสถานศึกษา และความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรทำนายนั้น ได้ตัวแปรทั้ง 4 ตัว คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การประเมินแผน การพัฒนาปรับปรุงแผน ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรทั้ง 4 ตัว มาทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณต่อไป

ตอนที่ 5 ผลการสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบนำเข้าตัวแปร (Stepwise multiple regression analysis)

ตารางที่ 14 ค่า Tolerance และ VIF ของตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปรพยากรณ์	Tolerance	VIF
ด้านการวางแผน (X_1)	.402	2.488
ด้านการปฏิบัติตามแผน (X_2)	.322	3.106
ด้านการประเมินแผน (X_3)	.315	3.178
ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน (X_4)	.415	2.410

จากตารางที่ 14 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์มีความสัมพันธ์กันน้อยเนื่องจากค่า Tolerance มีไม่น้อยกว่า .10 และค่า VIF น้อยกว่า 10 จึงเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอย

ตารางที่ 15 อำนาจพยากรณ์ของตัวพยากรณ์ และคัดเลือกตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดจากตัวแปรทั้ง 4 ตัวที่ใช้พยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบนำเข้าตัวแปร (Stepwise multiple regression analysis)

ขั้นตอน	ตัวพยากรณ์	R	R ²	ร้อยละ
1	X_4	.735	.540	54.00
2	$X_4 X_2$.789	.623	62.30
3	$X_4 X_2 X_3$.805	.648	64.80
4	$X_4 X_2 X_3 X_1$.811	.657	65.70

จากตารางที่ 15 พบว่า ตัวแปรด้านการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรียงอันดับจากตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน (X_4) ด้านการปฏิบัติตามแผน (X_2) ด้านการประเมินแผน (X_3) และด้านการวางแผน (X_1) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมทั้ง 4 ตัว เท่ากับ .811 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยทั้ง 4 ตัว รวมกันสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 65.70

ตารางที่ 16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนในการพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แหล่งข้อมูล	df	SS	MS	F	p
การถดถอย	4	44.097	11.024	159.142	.000
ความคลาดเคลื่อน	332	22.998	0.069		
รวม	336	67.095			

* $p < .05$

จากตารางที่ 16 พบว่า การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน (X_4) ด้านการปฏิบัติตามแผน (X_2) ด้านการประเมินแผน (X_3) และด้านการวางแผน (X_1)

สามารถอธิบายความแปรผันของประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ตารางที่ 17 ค่าสถิติของตัวพยากรณ์ที่ใช้พยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง

ตัวพยากรณ์	<i>b</i>	<i>S.E.b</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>
การพัฒนาปรับปรุงแผน (X_4)	.288	.042	.340	6.819	.000
ด้านการปฏิบัติตามแผน (X_2)	.165	.046	.202	3.569	.000
ด้านการประเมินแผน (X_3)	.174	.045	.222	3.874	.000
ด้านการวางแผน (X_1)	.144	.048	.151	2.973	.000
ค่าคงที่ (<i>a</i>)	.925	.133		6.953	.000

$R = .811$ $R^2 = .657$ $S.E.est = .263$

* $p < .05$

จากตารางที่ 17 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมของตัวพยากรณ์ ทั้ง 4 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยมีค่า R^2 เท่ากับ .657 ค่าความคลาดเคลื่อน เนื่องจากการพยากรณ์เท่ากับ .263 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ รวมทั้งค่าคงที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อนำค่าสถิติมาสร้างสมการพยากรณ์ ได้สมการพยากรณ์ด้านการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง ที่ดีที่สุดในรูปสมการ ดังนี้

รูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .925 + (X_4) .288 + (X_2) .165 + (X_3) .174 + (X_1) .144$$

รูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = (X_4) .340 + (X_2) .202 + (X_3) .222 + (X_1) .151$$

จากสมการดังกล่าว สามารถอธิบายได้ว่าการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน (X_4) ด้านการปฏิบัติตามแผน (X_2) ด้านการประเมินแผน (X_3) และด้านการวางแผน (X_1) ทั้ง 4 ตัวแปร สามารถพยากรณ์และส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้วิธีการแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ตามตำแหน่ง คือ ตำแหน่งผู้บริหารและครู และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Stratified random sampling) ด้วยตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 59 คน ครู จำนวน 278 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 337 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามการวิจัย จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4 ด้าน คือ 1) การวางแผน 2) การปฏิบัติตามแผน 3) การประเมินแผน 4) การพัฒนาปรับปรุงแผน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา 4 ด้าน คือ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน 2) ด้านความสำเร็จของการปฏิบัติงาน 3) ด้านคุณภาพการบริหารสถานศึกษา 4) ด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .39-.86 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และการสร้างสมการทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบนำเข้าตัวแปร (Stepwise multiple regression analysis) ในรูปคะแนนดิบและรูปคะแนนมาตรฐาน โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

การศึกษการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปผลการศึกษิตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

1. ระดับการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมและรายด้าน

อยู่ในระดับมาก เรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติ ตามแผน ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน และลำดับสุดท้ายด้านการประเมินแผน

1.1 ด้านการวางแผน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามอันดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และเป้าประสงค์ที่มุ่งเน้นการสร้างประสิทธิผลของสถานศึกษา การวิเคราะห์นโยบายและจุดเน้น การดำเนินงานเพื่อกำหนดทิศทางในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและ การวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (SWOT) เพื่อนำผลไปวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ

1.2 ด้านการปฏิบัติตามแผน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้กับครูในการนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ กับครูก่อนการนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ และการแต่งตั้งคณะกรรมการ รับผิดชอบในการนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจนตามลำดับ

1.3 ด้านการประเมินแผน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการและกำหนดหน้าที่ ในการนิเทศประเมินผลไว้อย่างชัดเจนกำหนดแผนนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจนและจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นระยะอย่างต่อเนื่องตามลำดับ

1.4 ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่องทุก 3-5 ปี จัดประชุมชี้แจงแนวทางการพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาให้กับครูอย่างชัดเจนและการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาเพื่อหาจุดอ่อนจุดแข็งของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ

2. ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามอันดับ

คะแนนเฉลี่ยจากมากไป ได้แก่ ด้านความพึงพอใจ ด้านคุณภาพการบริหารสถานศึกษา
ด้านความสำเร็จของการปฏิบัติงานและลำดับสุดท้ายด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

2.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก
เรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้เรียนผ่านการประเมินคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาสามารถประกอบอาชีพที่ดีขึ้นและผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษา
สามารถเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นตามลำดับ

2.2 ด้านความสำเร็จการปฏิบัติงาน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมและรายข้ออยู่ใน ระดับ
มาก เรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินงาน โครงการ/ กิจกรรม
พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานเป็นหลักการดำเนินงาน โครงการ/
กิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามแผนที่กำหนด และผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาเป็นไปตามตัวชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์ที่กำหนดใน โครงการ/ กิจกรรมตามลำดับ

2.3 ด้านคุณภาพการบริหารสถานศึกษา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับ
มากโดยเรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดทำคำสั่งมอบหมาย
หน้าที่ความรับผิดชอบการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนการจัดระบบบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ
งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไปอย่างชัดเจนและการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
ความสำเร็จการดำเนินงานของสถานศึกษา ตามลำดับ

2.4 ด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับ
มาก เรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูและบุคลากรของสถานศึกษา
พึงพอใจต่อโอกาสที่ได้รับการพัฒนาความรู้ในวิชาชีพครูและบุคลากรของสถานศึกษาพึงพอใจ
ต่อการได้รับการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานใหม่ ๆ ที่หลากหลายในการปฏิบัติงานและครู
และบุคลากรของสถานศึกษาพึงพอใจต่อผลงานที่ปฏิบัติตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษากับประสิทธิผล
ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับมาก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .45-.90
และโดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4. การพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ ทั้ง 4 ด้าน เรียงอันดับ ได้แก่ ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน (X_4) ด้านการปฏิบัติตามแผน (X_2) ด้านการประเมินแผน (X_3) และด้านการวางแผน (X_1) ทั้ง 4 ตัวแปร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมของตัวพยากรณ์ ทั้ง 4 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยมีค่า R^2 เท่ากับ .657 ค่าความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการพยากรณ์เท่ากับ .263 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ ทั้ง 4 ตัวแปร รวมกันสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ ร้อยละ 65.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำค่าสถิติ มาสร้างสมการพยากรณ์ ได้สมการพยากรณ์ด้านการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ที่ดีที่สุดในรูปแบบสมการ ดังนี้

รูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .925 + (X_4) .288 + (X_2) .165 + (X_3) .174 + (X_1) .144$$

รูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = (X_4) .340 + (X_2) .202 + (X_3) .222 + (X_1) .151$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย การศึกษาการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน และลำดับสุดท้ายด้านการประเมินแผน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ปัจจุบันหลักการบริหารเชิงคุณภาพ ตามวงจร PDCA ถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายภายในองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะสถานศึกษาจะ พบว่า ทุกแห่งได้นำหลักการบริหารเชิงคุณภาพ ตามวงจร PDCA มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษา อย่างหลากหลาย (สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2544, หน้า 180) อาทิ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การบริหารงานโครงการ/ กิจกรรม เป็นต้น และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา

ตามอัยยาศัย ได้มีการกำหนดหลักการบริหารเชิงคุณภาพ ตามวงจร PDCA ไว้ในยุทธศาสตร์และจุดเน้น การดำเนินงานขององค์กรทุกปีงบประมาณ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2558, หน้า 32-35) โดยนำหลักการบริหารเชิงคุณภาพ ตามวงจร PDCA มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน และกำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดทุกระดับทั้งระดับสำนักงาน กศน.จังหวัด กศน.อำเภอ และ กศน.ตำบล ใช้หลักการบริหารเชิงคุณภาพ ตามวงจร PDCA เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการบริหารงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ถือเป็นแผนแม่บทในการกำหนดทิศทางหรือแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ตัวชี้วัด ตามที่กำหนดไว้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จึงจำเป็นต้องใช้หลักการบริหารเชิงคุณภาพ ตามวงจร PDCA เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิภพ เสวการธรรม (2557) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมกำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการวางแผนสถานศึกษา มีการให้ความรู้ความเข้าใจการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษากับผู้ปฏิบัติที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยการประชุมชี้แจงเชิงปฏิบัติการ และการแจกเอกสารให้ศึกษาด้านการนำไปปฏิบัติ สถานศึกษามีการชี้แจงทำความเข้าใจให้แก่บุคลากรที่รับผิดชอบปฏิบัติตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยแบ่งงานและมอบหมายตามกิจกรรม/ โครงการ ที่รับผิดชอบแก่บุคลากร ด้านการติดตามประเมินผล สถานศึกษามีการนำผลการประเมินแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปใช้จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในครั้งต่อไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสุณี หงส์ลอย (2550) ได้ศึกษาการบริหารงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทยในจังหวัดนครปฐม พบว่าบริหารงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทยในจังหวัดนครปฐมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการวางแผน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์และเป้าประสงค์ที่มุ่งเน้นการสร้างประสิทธิผลของสถานศึกษา การวิเคราะห์นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานเพื่อกำหนดทิศทางในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (SWOT) เพื่อนำผลไปวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาต้องดำเนินการวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ระยะ 3-5 ปี ทุกแห่ง เป็นแผนที่กำหนดกรอบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ข้อ 14(2) สถานศึกษาต้องจัดทำพัฒนา

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา, 2553, หน้า 26) และกฎกระทรวง กำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ ข้อ 4(2) สถานศึกษาต้องจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี (ราชกิจจานุเบกษา, 2555, หน้า 34) ซึ่งเป็นข้อกำหนดที่บังคับให้สถานศึกษาต้องดำเนินการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของหน่วยงานต้นสังกัดและสภาพบริบทของพื้นที่ของสถานศึกษา สอดคล้องกับ สกนยั ชุมทัฬ (ม.ป.ป., หน้า 24) กล่าวถึง การวางแผนพัฒนาการศึกษา ต้องมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อหาขององค์กรทั้งภายในและภายนอกเพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ขององค์กร การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ การกำหนดภารกิจหลัก การกำหนดกลยุทธ์ กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ สมพิศ โห้งาม (2552, หน้า 109-113) กล่าวถึงการวางแผนตามนโยบายการศึกษา คือ การกำหนดวัตถุประสงค์จุดมุ่งหมายที่ต้องการไปให้ถึงเป้าหมายที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาการวิเคราะห์สถานการณ์ คำนึงถึงสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่มีผลกระทบต่อองค์กร อาทิ การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) เพื่อทราบถึงสถานภาพองค์กร การพิจารณาและกำหนดสมมติฐาน การกำหนดทางเลือก การประเมินทางเลือกการเลือกทางเลือกการลงมือปฏิบัติและสร้างแผนสนับสนุน การทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ บุญเลิศ (2554) ได้ศึกษา การวางแผนกลยุทธ์กับประสิทธิผลของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 ด้านการปฏิบัติตามแผน โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับครู ในการนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับครู ก่อนการนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ และการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ ในการนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจนทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษามีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับครู การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับครู และการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน และกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ข้อ 14(4) กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา, 2553, หน้า 26) และกฎกระทรวง กำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ ข้อ 4(3) กำหนดให้สถานศึกษาต้องดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี (ราชกิจจานุเบกษา, 2555,

หน้า 34) สอดคล้องกับ อัญชลี โพธิ์ทอง (2549, หน้า 97) กล่าวถึง ขั้นตอนของการนำแผนไปปฏิบัติ คือ การนำแผนพัฒนาการศึกษาไปปฏิบัติและ จะมีการกำหนดทรัพยากร คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ ให้แต่ละโครงการตามแผนเพื่อดำเนินการตามแผน สอดคล้องกับ สนธิรัก เทพรณู, อรพินธ์ สอนสลับ, และประสิทธิ์ สาหรัยสุวรรณ (2548, หน้า 77) กล่าวถึง การปฏิบัติตามแผน คือ การดำเนินการต่อเนื่อง จากการวางแผน กล่าวคือ ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้รับผิดชอบจะต้องดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ให้เป็นไปตามกำหนดการของแผนงาน/โครงการ ช่วงเวลาและความรับผิดชอบของแต่ละส่วนโดยผู้บริหาร จะต้องนิเทศ แนะนำ กำกับ ติดตาม หากพบปัญหาอุปสรรคต้องให้คำแนะนำช่วยเหลือให้งานทั้งปวง เป็นไปตามที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิภพ เสวสุวรรณ (2557) ได้ศึกษา กลยุทธ์ การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ด้านการนำแผนไปปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ สถานศึกษามีการชี้แจงทำความเข้าใจให้แก่บุคลากรที่รับผิดชอบ ปฏิบัติตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยแบ่งงานและมอบหมายตามกิจกรรม/โครงการ ที่รับผิดชอบแก่บุคลากร

1.3 ด้านการประเมินแผน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามอันดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการและกำหนดหน้าที่ ในการนิเทศประเมินผลไว้อย่างชัดเจนกำหนดแผนนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจนและจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นระยะอย่างต่อเนื่องทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธี ประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ข้อ 14(5) กำหนดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐาน การศึกษา จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน (ราชกิจจานุเบกษา, 2553, หน้า 26) และกฎกระทรวง กำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ ข้อ 4(4) กำหนดให้มีการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพ การศึกษา ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษา จัดทำรายงานการประเมินตนเองประจำปี (ราชกิจจานุเบกษา, 2555, หน้า 34) นอกจากนี้สถานศึกษายังมีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ทุกแห่งอย่างชัดเจน โดยการจัดทำเป็นคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานของสถานศึกษา และการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานจากศึกษานิเทศก์ ของสำนักงาน กศน.จังหวัด เพื่อติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งก่อนการดำเนินงาน ระหว่างการดำเนินงาน และหลังการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

และแผนปฏิบัติการประจำปี รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานและการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับ เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2545, หน้า 86-88)

กล่าวถึงลักษณะการติดตามประเมินแผนงาน/ โครงการ จำแนกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1) การประเมินก่อนดำเนินงานโครงการ (Pre-evaluation) เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ก่อนการทำโครงการ ได้แก่ การประเมินปัจจัยแวดล้อม กำลังคน การเงินงบประมาณ การจัดการและเทคโนโลยี ที่จะต้องใช้ในการดำเนินงานโครงการตามแผน 2) การประเมินผลขณะดำเนินงาน (On-going-evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการหรือการประเมินเพื่อปรับปรุง 3) การประเมินหลังการดำเนินงาน (Post-evaluation) เป็นการประเมินสรุปผลหลังการดำเนินงานหรือโครงการสิ้นสุดลงแล้วเพื่อดูว่าโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิภพ เสวสุวรรณ (2557) ได้ศึกษา กลยุทธ์การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ด้านการนำแผนไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษามีการชี้แจงทำความเข้าใจให้แก่บุคลากรที่รับผิดชอบปฏิบัติตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยแบ่งงานและมอบหมายตามกิจกรรม/ โครงการ ที่รับผิดชอบแก่บุคลากร

1.4 ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องทุก 3-5 ปี จัดประชุมชี้แจงแนวทางการพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้กับครูอย่างชัดเจนและการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อหาจุดอ่อนจุดแข็งของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กฎกระทรวง กำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ ข้อ 4(8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากรในสถานศึกษา ผู้รับบริการ และภาคีเครือข่าย (ราชกิจจานุเบกษา, 2555, หน้า 34) โดยการจัดประชุมชี้แจงแนวทางการพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อหาจุดอ่อนจุดแข็ง ของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ สนธิรัก เทพเรณู, อรพินธ์ สอนสลับ และประสิทธิ์ สาหรัยสุวรรณ (2548, หน้า 77) กล่าวถึง การพัฒนาปรับปรุง ทบทวนคุณภาพการดำเนินงานตามแผน คือ กระบวนการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดดำเนินการร่วมกัน เพื่อปรับปรุงแผนงานที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาสอดคล้องกับ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2540, หน้า 97) กล่าวว่า หลังจากที่ได้นำแผน

ไปสู่ขั้นตอนการปฏิบัติ ผู้บริหารควรกำหนดระบบการติดตามและประเมินผล เป็น 3 ระบบ คือ ระบบติดตาม ระบบรายงาน ระบบประเมินผล แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ การประเมินผลระยะครึ่งแผน และการประเมินผลระยะสิ้นสุด และนำผลการติดตาม ประเมินผล มาพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องทุก 3-5 ปี จึงทำให้การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเกิดการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสุณี หงส์ลอย (2550) ได้ศึกษา การบริหารงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทยในจังหวัดนครปฐม พบว่า บริหารงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทยในจังหวัดนครปฐม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านคุณภาพการบริหารสถานศึกษา ด้านความพึงพอใจ ด้านความสำเร็จของการปฏิบัติงาน ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ปัจจุบันสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานให้เป็นองค์กรการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นหลัก จะเห็นได้จากการกำหนดยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของยุทธศาสตร์การดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน โดยแยกตามภารกิจ คือ การจัดการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย ตลอดจนด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาทุกระดับสถานศึกษา (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2558, หน้า 32-35) นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ยังกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด จัดทำคำรับรองปฏิบัติราชการตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา โดยมีการกำหนดแผนงาน โครงการ/ กิจกรรม เป้าหมาย งบประมาณ ระยะเวลาดำเนินงาน ตัวชี้วัดความสำเร็จ เพื่อเป็นการยืนยันหรือเป็นคำรับรองปฏิบัติราชการทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษาว่า สถานศึกษาทุกแห่งจะดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามคำรับรองปฏิบัติราชการดังกล่าวให้บรรลุผลลัพธ์ตามเป้าหมาย ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่กำหนดไว้อย่างแน่นอน สอดคล้องกับ ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2549, หน้า 38) กล่าวว่า ประสิทธิภาพเป็นเป้าหมายที่สำคัญสูงสุดของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์หรือเป็นการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ ดังนั้น ประสิทธิภาพจึงเป็นความสามารถของการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยที่ประสิทธิผลรวมไปถึงประสิทธิผลของหัวหน้าหรือผู้บริหารและประสิทธิผลของหน่วยงานหรือองค์กรด้วยสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ พงษ์มิตร, สมชาย แก้ววังชัย และรัชชัย จิตรนันท์ (2558) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อ

การบริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามอันดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้เรียนผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาสามารถประกอบอาชีพที่ดีขึ้น ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก หลักสูตรการศึกษานอกระบบและการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรแกนกลางสำหรับการจัดการศึกษานอกระบบ ได้กำหนดสาระ การเรียนรู้วิชาบังคับ วิชาเลือก มาตรฐานและตัวชี้วัด ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สื่อการเรียนรู้ วิธีการ วัดประเมินผลผู้เรียนอย่างเป็นระบบ มีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร สื่อการเรียนรู้ การวัด ประเมินผลผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญการจัดทำแผนการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับมาตรฐาน หลักสูตร และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ทุกรายวิชา มีการวิเคราะห์ผู้เรียน รายบุคคลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน บันทึกหลังการสอนเพื่อรายงาน ผลการสอนเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษาและนำปัญหาที่พบจากกบันทึกหลังการสอนมาทำวิจัย ในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้สำนักงาน กศน. ยังมีการจัดอบรมเสริมสร้างความรู้พัฒนา ครู เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบและการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 วิธีการ จัดการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดทำสื่อการเรียนรู้ การวัดประเมินผลผู้เรียน อย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับครูเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น และมีการทดสอบความรู้ระดับชาติ (N-NET) เพื่อทดสอบความรู้ของผู้เรียนการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนจบการศึกษา ตลอดจนการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียน รวมทั้งมีการแนะแนวเพื่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและช่องทางการพัฒนาอาชีพ สำหรับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ อุทุมพร จามรมาน (2535, หน้า 2) กล่าวถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ความรู้ความเข้าใจและทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ โดยสามารถวัดได้จากการทดสอบหรือ วิธีการอื่น ให้ได้ผลตรงตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ตรงตามเนื้อหาสาระและวิธีการที่ครู จัดประสบการณ์การเรียนการสอน สอดคล้องกับ Hoy and Miskel (2008, pp. 291-322) ได้ให้ แนวคิดว่าเมื่อสภาพแวดล้อมของสถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การวัดประเมิน ประสิทธิภาพ ของสถานศึกษาจึงควรพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ได้แก่ การพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ การคิดอย่างเป็นระบบของผู้เรียน ศีลธรรมของผู้เรียน คะแนนการทดสอบระดับชาติ ผู้เรียนเรียนสามารถเข้าเรียนต่อในสถานศึกษาอื่นได้ ผลงานเป็นที่ยอมรับหรือได้รับรางวัลและ พัฒนาการของผู้เรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรุณา ภู่มะลิ (2557) ได้ศึกษา ปัจจัยการบริหาร

ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงาน ทักษิณ สิทธิศักดิ์, วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรารักษ์ และพร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2556) ได้ศึกษา ปัจจัยเชิงระบบและแนวทางการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ระดับประสิทธิผลการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านความสำเร็จการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินงาน โครงการ/ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานเป็นหลัก การดำเนินงาน โครงการ/ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามแผนที่กำหนดผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามตัวชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์ที่กำหนดในโครงการ/ กิจกรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งเป็นองค์กรการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นหลัก จะเห็นได้จากการกำหนดยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ จะมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละยุทธศาสตร์การดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน โดยแยกตามภารกิจ คือ การจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย ตลอดจนด้านการบริหารสถานศึกษาทุกระดับสถานศึกษา (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2558, หน้า 32-35) นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ยังกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดจัดทำคำรับรองปฏิบัติราชการตามแผนปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา โดยมีการกำหนดแผนงาน โครงการ/ กิจกรรม เป้าหมาย งบประมาณ ระยะเวลาดำเนินงาน ตัวชี้วัดความสำเร็จ การดำเนินงานอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ สัมมา รชนิษฐ์ (2553, หน้า 241) กล่าวถึง ความสำเร็จของการปฏิบัติงานหรือการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นการบริหารงานที่มุ่งผลลัพธ์ โดยใช้ตัวชี้วัดเป็นตัวแสดงผลการดำเนินงานออกมาในเชิงรูปธรรมที่ชัดเจน สอดคล้องกับ ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2556, หน้า 169) กล่าวถึง ผลการดำเนินงานขององค์กร คือ ความสำเร็จของการดำเนินงานที่เป็นผลลัพธ์ของการดำเนินงาน ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ขององค์กร กล่าวคือ เป็นความสามารถขององค์กรในการบรรลุเป้าหมายโดยการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุคดันทน์ หวานน้ำ (2555) ได้ศึกษา การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณิศา โมราบุญ (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 4 พบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านคุณภาพการบริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดทำคำสั่งมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ การปฏิบัติงานอย่างชัดเจน การจัดระบบบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไปอย่างชัดเจนการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายความสำเร็จการดำเนินงานของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป ให้กับสถานศึกษาเพื่อความสะดวก รวดเร็ว ในการบริหารจัดการของสถานศึกษา และตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ข้อ 3 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนามาตรฐานการศึกษาทุกระดับ (ราชกิจจานุเบกษา, 2553, หน้า 26) และกฎกระทรวง กำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษา ที่จัดการศึกษานอกระบบ ข้อ 4(4) กำหนดให้กำหนดมีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา จัดทำรายงานการประเมินตนเองประจำปี (ราชกิจจานุเบกษา, 2555, หน้า 34) และการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) อย่างต่อเนื่องเพื่อแสดงให้เห็นถึงการมีคุณภาพในการจัดการศึกษาและการบริหารสถานศึกษาต่อผู้รับบริการ ชุมชน สังคม นอกจากนั้นสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้กำหนดให้มี กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หนังสือสั่งการ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน กำกับ ควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปด้วยความถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ รวมทั้งสถานศึกษามีการจัดทำคำสั่งมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบการปฏิบัติงาน มีการจัดระบบบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไปโดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ความสำเร็จการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ สมศกคค คง.ที่ขง (2544, หน้า 4) กล่าวถึง การบริหารเชิงคุณภาพ คือ ระบบการดำเนินงานขององค์กรเพื่อให้ได้ผลการดำเนินงานที่สร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการทั้งภายในและภายนอกองค์กร ทร สุนทรายุทธ (2551, หน้า 470-479) กล่าวถึง การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาโดยรวม คือ ผลผลิตรวมของสถานศึกษาที่ได้ผลงานเป็นผู้สำเร็จการศึกษา ผลและผลการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อ

ความต้องการของผู้รับบริการหรือผู้เกี่ยวข้องและเกิดผลกระทบต่อสังคมโดยรวม สอดคล้องกับ สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2548, หน้า 34-37) กล่าวถึง การจัดระบบบริหารจัดการศึกษาว่าเป็นการจัดระบบบริหารทรัพยากรและการปฏิบัติงานบนพื้นฐานของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาต้องเป็นการบริหารที่มุ่งให้ทุกคนมีความตระหนักรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่และภารกิจของตนเองให้บรรลุตามเป้าหมายตามแผนที่กำหนดไว้เพื่อให้บริหารจัดการศึกษาพัฒนาสู่มาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับ วีระยุทธ ชาติกาญจน์ (2555, หน้า 231-240) กล่าวถึง การบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้รับบริการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานการปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องและดำเนินงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและผลงานที่มีคุณภาพการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาการจัดการอย่างเป็นระบบ ทั้งระบบการบริหารจัดการเรียนการสอน และระบบการนิเทศติดตามประเมินผล เพื่อให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทรา วีระวุฒิ (2554) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี มีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดำรง รอดสิน (2553) ได้ศึกษา ทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครู และบุคลากรของสถานศึกษาพึงพอใจต่อโอกาสที่ได้รับการพัฒนาความรู้ในวิชาชีพครูและบุคลากรของสถานศึกษาพึงพอใจต่อการได้รับการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานใหม่ ๆ ที่หลากหลายในการปฏิบัติงานครูและบุคลากรของสถานศึกษาพึงพอใจต่อผลงานที่ปฏิบัติทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีการส่งเสริมสนับสนุนครูและบุคลากรของสถานศึกษาให้มีโอกาสได้รับการพัฒนาความรู้ในวิชาชีพ การพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานใหม่ ๆ ที่หลากหลาย กระตุ้นให้เกิดความสนใจ ใฝ่รู้ ส่งเสริมความรู้ ความสามารถของตนในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ด้วยการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เชิงวิชาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ากับการปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ มีความภาคภูมิใจกับผลงานที่ปฏิบัติรวมทั้งได้รับการปรับขึ้นค่าตอบแทนตามผลการปฏิบัติงาน การสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่

ผู้มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น โดยการมอบโล่ รางวัล เพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนมีระบบการส่งเสริมสนับสนุนให้มีบรรยากาศองค์การที่ดี มีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่ราชการทุกคนเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษา และผู้รับบริการ สอดคล้องกับ Strauss and Sayles (1960, pp. 119-127) กล่าวว่า ความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกในงานที่ทำ และเต็มใจที่จะปฏิบัติงานเหล่านั้นให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และรู้สึกพึงพอใจในงานที่ทำ เมื่องานนั้นให้ผลประโยชน์ตอบแทนทั้งทางด้านวัตถุและทางด้านจิตใจ สอดคล้องกับ Hoy and Miskel (2008, pp. 291-322) กล่าวว่า ความพึงพอใจ คือ ความพึงพอใจในการทำงาน ได้แก่ ความรู้สึกพึงพอใจต่องาน/ภาระงาน ผลตอบแทนของงาน ค่าจ้างแรงงาน สวัสดิการ ผลงาน/ชิ้นงาน ความรู้สึกพึงพอใจต่อสถานที่ทำงาน เพื่อร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา นโยบาย แผนงาน มาตรการ กระบวนการ ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ การพัฒนาวิชาชีพ การลาออก การอุทิศตน ความอิสระในการปฏิบัติงาน โอกาสได้รับข้อมูลข่าวสาร การใช้ทักษะที่หลากหลาย มีมุมมองว่างานมีความสำคัญ ความพึงพอใจต่อโอกาสความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่งงานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ พงษ์มิตร (2558) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทักษิณ สิทธิศักดิ์, วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์, และพร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2556) ได้ศึกษา ปัจจัยเชิงระบบและแนวทางการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ระดับประสิทธิผลการจัดการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับมาก โดยทุกด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความสัมพันธ์เกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งเป็นสิ่งที่สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่องโดยสถานศึกษามีระบบการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามหลักการบริหารเชิงคุณภาพตามวงจร PDCA ได้ครบทุกกระบวนการ คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การประเมินแผน และการพัฒนาปรับปรุงแผน จะส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในทุก ๆ ด้าน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้นด้วย ดังนั้นสถานศึกษาต้องดำเนินการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา/แผนปฏิบัติการประจำปี/โครงการ/

กิจกรรม ตามหลักการบริหารเชิงคุณภาพ ตามวงจร PDCA อย่างจริงจัง ต่อเนื่องทุกขั้นตอนครบทุกโครงการ/ กิจกรรม เพื่อให้โครงการ/ กิจกรรมตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามารถดำเนินการได้ตามกำหนดและนำไปสู่ความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย และตัวชี้วัด ซึ่งสอดคล้องกับ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553, หน้า 246) กล่าวว่า ประสิทธิผล คือ การดำเนินงานที่ได้ผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนด สอดคล้องกับ มงคลชัย สมอุคร (2552, หน้า 103) กล่าวว่า ประสิทธิผล คือ ตัวชี้วัดระดับความสำเร็จของการปฏิบัติงานเมื่อเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ พงษ์มิตร, สมชาย แก้ววังชัย และรัชชัย จิตรนันท์ (2558) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิระวัฒน์ วังกะ (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้บริหารพฤติกรรมของครู และการบริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตจังหวัดภาคเหนืออยู่ในระดับสูงมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรวัฒน์ บุญทวี และพัชรวิพรรณ กิจมี (2557) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนพร้าววิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนพร้าววิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิสาคร เกิดทอง (2557) ได้ศึกษา ปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุคตนันท์ หวานฉ่ำ (2555) ได้ศึกษา การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 อยู่ในระดับมาก

4. สมการพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบนำเข้าตัวแปร พบว่า ตัวแปรด้านการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยเรียงอันดับจากตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน (X_4) ด้านการปฏิบัติตามแผน (X_2) ด้านการประเมินแผน (X_3) และด้านการวางแผน (X_1) ปัจจัย

ทั้ง 4 ตัว รวมกันสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
 นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 65.70 เป็นไปตาม สมมติฐานการ
 วิจัย ทั้งนี้เพราะ การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามหลักการบริหารเชิงคุณภาพตามวงจร
 PDCA ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นเวลานาน อาทิ
 เช่น นำมาใช้ในการจัดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี ระบบการประกัน
 คุณภาพภายในสถานศึกษา และระบบการนิเทศติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานเป็นต้น
 จึงส่งผลให้ผู้บริหารและครูของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
 และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารแผนพัฒนา
 คุณภาพการศึกษาตามหลักการบริหารเชิงคุณภาพตามวงจร PDCA เป็นอย่างดี นอกจากนี้ในระดับ
 นโยบายหน่วยงานต้นสังกัดยังได้กำหนดยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินงานขององค์กรได้นำ
 หลักการบริหารเชิงคุณภาพตามวงจร PDCA มาเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน
 ขององค์กรในทุกยุทธศาสตร์และให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งได้ดำเนินงาน โดยยึดหลักหลักการ
 บริหารเชิงคุณภาพตามวงจร PDCA จัดให้มีการอบรมผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบงานด้านแผนงาน
 ของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยได้สอดแทรกแนวคิด หลักการบริหารเชิงคุณภาพตามวงจร
 PDCA และการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานของสถานศึกษาให้กับผู้บริหารและครู
 อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความตระหนักและเอาใจใส่การดำเนินงานตามหลักการบริหารเชิงคุณภาพ
 ตามวงจร PDCA นอกจากนี้ยังมีหน่วยศึกษานิเทศก์ของสำนักงาน กศน. เป็นหน่วยกำกับติดตาม
 ประเมินผล การดำเนินงานให้เป็นไปตามภารกิจโดยใช้หลักการการบริหารเชิงคุณภาพ ตามวงจร
 PDCA เป็นเครื่องมือควบคุมการดำเนินงานผ่านแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการ
 ประจำปี โครงการ/ กิจกรรม ต้องดำเนินงานตามวงจร PDCA และต้องมีความสอดคล้อง
 ไปในทิศทางเดียวกัน ตลอดจนมีการส่งเสริม สอดแทรกความรู้กระบวนการดำเนินงานตามหลักการ
 บริหารเชิงคุณภาพ ตามวงจร PDCA ให้กับผู้บริหารและครูอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลต่อประสิทธิผล
 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรณิศา โมรานุญ (2558) ได้ศึกษา ปัจจัย
 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 พบว่า พบว่า ปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผล
 ในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กได้ร้อยละ 66.70 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ พงษ์มิตร,
 สมชาย แก้ววังชัย และรัชชัย จิตรนันท์ (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน
 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ปัจจัยสามารถพยากรณ์ประสิทธิผล
 ของของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ได้ร้อยละ 77.80

สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ เอกปัชชา, สุทนต์ ศรีไธย์ และจันทน์ วิภาตะกัลป์ (2557) ได้ศึกษา ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยสามารถพยากรณ์ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย ได้ร้อยละ 89.90 สอดคล้อง กับงานวิจัยของ กรุณา ภู่มะลิ (2557) ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยการบริหารสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ร้อยละ 70.60 สอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภณ ม่วงทอง, ภาณี อนันต์นารี และ สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2556) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณี อนันต์นารี (2546) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ร้อยละ 79

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากผลการวิจัย พบว่า สถานศึกษามีการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนั้น สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นกรอบแนวทาง ในการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี โครงการ/ กิจกรรม และการดำเนินงานอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นได้

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นฐานข้อมูล สารสนเทศในการทำงานหรือพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาให้มีคุณภาพได้

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถนำวิจัยสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นฐานข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารงานในเรื่องอื่น ๆ ของสถานศึกษา โดยใช้หลักการบริหารเชิงคุณภาพตามวงจร PDCA ต่อไปได้

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนั้น สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นฐานข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษาด้านที่มีคะแนนต่ำ และประสิทธิผลในด้านอื่น ๆ ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษาได้

2.3 จากผลการวิจัยประสิทธิผลของสถานศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผู้บริหารและครูพัฒนาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำหลักการบริหารเชิงคุณภาพตามวงจร PDCA ไปศึกษาวิจัยระดับการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปี โครงการ/ กิจกรรมของสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA เช่น ภาวะผู้นำประเภทต่าง ๆ สมรรถนะของผู้นำ แรงจูงใจ การเสริมแรง เป็นต้น

3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาด้านอื่น ๆ เช่น การแก้ไขปัญหาของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของเครือข่าย การบริหารการศึกษา 4 ด้าน งานวิชาการ งานบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวง กำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษา ที่จัดการศึกษานอกระบบ (2555, 14 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 33-36
- กฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 (2553, 2 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 22-35.
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2540). *เอกสารประกอบการอบรมการวางแผนการศึกษานอกโรงเรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2558). *คู่มือประเมินแผนพัฒนาการศึกษาสำหรับสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ส.ส.พ.).
- กรุณา ภู่มะลิ. (2557). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 8(1) , 158-172
- กล้า ทองขาว (ม.ป.ป.). *รายงานการวิจัยเรื่องระบบงานแผนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กษมาพร ทองเอื้อ. (2555). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กิริติ ยศยิ่งยง. (2549). *การวางแผนการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาองค์กรเชิงกลยุทธ์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ ก๊อปปี้ (ประเทศไทย).
- เกียรติพงษ์ อุ่นใจ. (2549). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*.
- จรัส อติวิทยากรณ์ และภารดี อนันตนาวิ. (2556). *การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- จรัส อติวิทยากรณ์. (2554). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: เทมการพิมพ์.

- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยร่มเกล้า
- จิระวัฒน์ วังกะ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตจังหวัดภาคเหนือในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 12 (22), 100-109.
- ช่วงโชติ พันธุเวช. (2555). *การจัดการศึกษาเชิงคุณภาพ: SIPPO*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ดำรง รอดสอน. (2553). ทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. *วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย*, 2(2), 58-68.
- ตุลา มหาพสุชานนท์. (2547). *หลักการจัดการ-หลักการบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เพิ่มทรัพย์.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2556). *ทฤษฎีองค์การ: มุมมองต่างกระบวนทัศน์*. กรุงเทพฯ: ดี.เค.ปรินติ้งเวิลด์.
- ทักษิณ สิทธิศักดิ์, วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรารักษ์ และพร้อมพิไล บัวสุวรรณ. (2556). ปัจจัยเชิงระบบและแนวทางการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิทยาศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์*, 34(2), 283-295.
- ชร สุนทรายุทธ. (2551). *การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป: ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติการทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ธีรวัฒน์ บุญทวี และพัชรีวรรณ กิจมี (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนพร้าวิทยาคมจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์*, 3(1), 167-184.
- ธีระ รุญเจริญ. (2554). *ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล อบจ. อบต. กทม. เมืองพัทยา*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). *รายงานการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- นฤมล สุ่นสวัสดิ์. (2549). *การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน*. กรุงเทพฯ: สยามมิตรการพิมพ์.

- นิตยา เงินประเสริฐศรี. (2541). *ทฤษฎีองค์การ: แนวการศึกษาเชิงบูรณาการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ. เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พลับลีเคชั่น.
- นิตาคร เกิดทอง. (2557). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 จังหวัดกำแพงเพชร*. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- บรรจบ บุญจันทร์. (2556). *นโยบายและการวางแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น*. นครราชสีมา: เก่งการพิมพ์.
- เบญจมาภรณ์ อิศรเดช. (2549). *หลักการจัดการ*. กรุงเทพฯ: แมคกรอ-ฮิล.
- ปกรณ์ ปรียากร. (2546). *การวางแผนกลยุทธ์: แนวคิดและแนวทางเชิงประยุกต์* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: เสมอธรรม.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของสถานศึกษา พ.ศ. 2551. (2551, 25 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 2-3.
- ประวิทย์ สุขจินดา. (2550). *การวางแผนการศึกษาที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรสุณี หงส์ลอย. (2550). *การบริหารงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พวงรัตน์ เกษรแพทย์. (2543). *การวางแผนกลยุทธ์สำหรับนักการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา.
- พสุ เตชะรินทร์. (2551). *การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์*. กรุงเทพฯ: วิชั่นพริ้นท์แอนด์ มีเดีย.
- พิภพ เสวกรวรรณ์. (2557). *การพัฒนากลยุทธ์การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 และเขต 2*. คุษฎิินพนธ์ปรัชญาคุษฎิินบัณฑิต, สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- พิสนุ ฟองศรี. (2551). *การประเมินทางการศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.

- ภารดี อนันต์นาวิ. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 15 (1), 95-110.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2553). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). ชลบุรี: มนตรี.
- ภาวรี นัทรกุล ณ อยู่ชยา. (2552). *สู่ทิศทางใหม่ของการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: K & P BOOKS.
- มงคลชัย สมอุดร. (2552). *รายงานการวิจัย: แบบจำลองระบบคุณภาพเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษา*. สงขลา. นาคิลป์โฆษณา.
- มังกร หิริรักษ์. (2554). *รายงานการวิจัยการพัฒนางานด้านการวางแผนเพื่อการบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา: การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ*. กรุงเทพฯ: ไทยร่มเกล้า.
- ยุกตนันท์ หวานจำ. (2555). *การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รังสรรค์ มณีเล็ก. (2544). *การวางแผนกลยุทธ์ในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทิพย์พับบลิเคชั่น.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2550). *การจัดการคุณภาพ: จากTQC, ISO 9000 และการประกันคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ลัดดาวัลย์ บุญเลิศ. (2554). *การวางแผนกลยุทธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรภัทร ภูเจริญ และ โสภณา หิรัญบุรณะ. (2543). *คู่มือ ISO 9000 สำหรับผู้บริหารการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

- วรรณิศา โมราบุญ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 10(1), 146-155.
- วรรัตน์ เขียวไพรี. (2542). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก. *คุษฎีนิพนธ์ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต*, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิทยา ดำนธำรงกุล. (2546). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ: เชิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.
- วิทยา สุหฤตดำรง, ไรย์วินท์ บุญสวัสดิ์ และอัฒพ์ สุนทรโรหิต. (2554). *PDCA แบบ Toyota ด้วยการคิดแบบ A3*. กรุงเทพฯ: อี.ไอ สแควร์.
- วิรัตน์ พงษ์มิตร สมชาย แก้ววังชัย และรัชชัย จิตรนนท์. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. *วารสารบริหารและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, (ฉบับพิเศษ), 359-371.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2542). *การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธ์.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2555). *การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธ์.
- วิระยุทธ ชาตะกาญจน์. (2555). *เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วี พรินท์ (1999).
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2549). *การแสวงหาและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารมืออาชีพ กรณีผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- สกนธ์ ชุมทัพ. (ม.ป.ป.). *การวางแผนพัฒนาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร.
- สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. (2548). *หลักการจัดการศึกษายุคใหม่*. ม.ป.ท.
- สถาบันส่งเสริมการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

- สนธิรัก เทพเรณู, อรพินธ์ สอนสลับ และประสิทธิ์ สาหรัยสุวรรณ. (2548). *การบริหารจัดการศึกษาตามยุทธศาสตร์ใหม่ของการพัฒนาระบบราชการ*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมใจ ลักษณะ. (2549). *การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: เพิ่มทรัพย์.
- สมพิศ โห้งาม. (2552). *นโยบายและการวางแผนการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2544). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมาน อัสวภูมิ. (2551). *การบริหารการศึกษาสมัยใหม่: แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมิต สัจฉกร. (2548). *การวางแผนปฏิบัติงาน*. กรุงเทพฯ: เดือนตุลา.
- สมุทร ชำนาญ. (2557). *การวิจัยทางการบริหารการศึกษา*. ชลบุรี: บี.อาร์.การพิมพ์.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บুদ্ধโพยท์.
- สัมมา ธรนิษฐ์. (2553). *เอกสารคำสอนหลัก ทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แอล.ที.เพรส.
- สัมมา ธรนิษฐ์. (2556). *หลัก ทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สัมฤทธิ์ ชศสมศักดิ์. (2545). *เอกสารประกอบการสอนกระบวนการกำหนดนโยบายและแผน*. ชลบุรี: ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. (2543). *ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษาหน่วยที่ 13-15* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานงบประมาณ. (2552). *คู่มือแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ (พ.ศ.2552-2554) เพื่อการจัดทำงบประมาณ*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (ม.ป.ป.). *คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2546). *คู่มือคำอธิบายและแนวทางปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546*. กรุงเทพฯ: สิริบุตรการพิมพ์.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2553). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11*. ม.ป.ท.
- สำนักงานพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น. (ม.ป.ป.). *คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). *กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2556 ก). *รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามแนวพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551*. กรุงเทพฯ: รัชนีการพิมพ์.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2558). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (ม.ป.ป.). *เอกสารการบรรยายพิเศษ “การประกันคุณภาพการศึกษา”*. กรุงเทพฯ: รัชนีการพิมพ์.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (ม.ป.ป.). *เอกสารสาระหลักการและแนวคิดประกอบการดำเนินงาน กศน.: คัมภีร์ กศน.*. กรุงเทพฯ: เอ็น.เอ. รัตนะเทรตติ้ง.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2549). *พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2554 ก). *คู่มือการขับเคลื่อนกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2554ข). *คู่มือการวางแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้เทคนิค School Mapping*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์. (2546). *หลักบริหารการศึกษา*. ชลบุรี: ภาควิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุชาติ เอกปัชชา สุทธนู ศรีไสย์ และจินต์ วิภาตะกัลป์. (2557). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนดีประจำตำบลในประเทศไทย. *วารสารสมาคมวิจัย*, 19(1), 47-58.
- สุภัทรา วีระวุฒิ. (2554). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารการบริหารและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 3(3), 111-126.
- สุรัฐ ศิลปะอนันต์. (2545). *กระบวนการปฏิรูปโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: ที.เจ.เจ.
- สุรัสวดี ราชกุลชัย. (2546). *การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ ศิรินิรันดร์ และภาวนา สายชู. (2553). *นโยบายองค์กร: ที่มาและวิธีนำสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ออฟเซท.
- เสนาะ ดิยาวี. (2546). *หลักการบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสาวนิตย์ ชัยมุสิก. (2545). *การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตยภัณฑ์.
- โสภณ ม่วงทอง ภารดี อนันต์นาวิ และสิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญในภาคตะวันออก. *วารสารบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา*, 7(1), 18-29.
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2541). *หลักและเทคนิคการวางแผน* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัญชลี โพธิ์ทอง. (2549). *การวางแผนการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อุทุมพร จามรมาน. (2535). *หลักการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- Best, J. W., & Kahn, J. V. (1993). *Research in education*. Boston: Allyn and Bacon.
- Blum, M. L. & Jame, C. N. (1968). *Industrial psychology*. Englewood Cliffs, NJ: Harper & Row.

- Cohen, J. (1988). *Multiple regression and correlation analysis*. In *Statistical power analysis for the behavioral science* (2nd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. New York: Harper Collins.
- Deming, W. E. (1986). *Out of crisis*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Frederickson, N. (1966). *Some effect of organization climate on administration performance*. Princeton, NJ: Education testing Service.
- Glickman, C. D. (1990). *Supervision of instruction: A development approach* (2nd ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education* (2nd ed). New York: McGraw Hill.
- Gordon, J. R., Mondy, R.W., Sharplin, A., & Preruaux, S. R. (1990). *Management and organization*. Boston: Prentice Hall.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2008). *Administration: Theory, research , and practice* (8th ed.). Singapore: McGraw-Hill.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activites. *Educaion and Phychology Measurement*, 30(3), 597-610.
- McCurtain, E. L. (1989). Elementary school principle competencies and School effectiveness instructional staff perception. *Dissertation, Abstract International*, 18(1), 41-A.
- Mott, P. E. (1972). *The characteristic of effective organization*. New York: Haper & Row.
- Neil, E. S. (1987). *Strategic Planning and Factor that Influence is Implementation and Development: Comparative case studies in Selected California Community Colleges*. Dissertation Illinois University.
- Person, J. L. (1993). An examination of the relationship between participative management and perceived intuitional effectiveness in north Carolina community College. *Dissertation, Abstract International*, 53(15), 1351-A.
- Reid, K., David, H., & Peter, H. (1988). *Towards the effective school*. Oxford: Basic Blackwell.
- Runyon, R. P. (1996). *Fundamentals of behavioral statistics*. New York: McGraw-Hill.
- Soder, N. E. (1987). Strategic planning and factors that influence its implementation and development: Comparative case studies in selected California community colleges. *Dissertation Abstracts International*, 62(5), 2410-A.

Strauss, G., & Sayles, L. R. (1960). *Personal the human problems of management*. New Jersey: Prentice-Hall.

Woods, D. & Orlik, S. (1994). *School review and inspection*. London: Biddle Ltd, Guildford and King's Lynn.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย
- หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย
- หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ศร ๖๖๒๑/ว. ๕๐๓

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๓ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงย่อวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายรัชชัย สุนทรสวัสดิ์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในความควบคุมดูแลของ ดร.สมุท ชำนาญ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ ๐-๓๘๓๕-๓๔๘๖

โทรสาร ๐-๓๘๓๔-๕๕๑๑

ผู้วิจัยโทร. ๐๘๔-๓๕๕-๓๓๐๘

(สำเนา)

ที่ ศร ๖๖๒๑/ว. ๗๒๕

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๓๑ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายรัชชัย สุนทรสวัสดิ์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในความควบคุมดูแลของ ดร.สมุท ชำนาญ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ในการนี้ ผู้วิจัยจะขอความร่วมมือจากท่านในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพาเรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ ๐-๓๘๓๕-๓๔๘๖

โทรสาร ๐-๓๘๓๕-๕๘๑๑

ผู้วิจัยโทร. ๐๘๔-๓๕๕-๓๓๐๘

(สำเนา)

ที่ ศร ๖๖๒๑/ว. ๗๓๐

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๓๑ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายรัชชัย สุนทรสวัสดิ์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การบริหาร แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในความควบคุมดูแลของ ดร.สมุท ชำนาญ เป็นประธานกรรมการ ควบคุมวิทยานิพนธ์ มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออำนวยความสะดวก ในการเก็บรวบรวมข้อมูล อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของ มหาวิทยาลัยบูรพา เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ ๐-๓๘๓๕-๓๔๘๖

โทรสาร ๐-๓๘๓๕-๕๕๑๑

ผู้วิจัยโทร. ๐๘๔-๓๕๕-๓๓๐๘

ภาคผนวก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามวงจร PDCA
ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา
 3. ขอความอนุเคราะห์ท่านผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบงานหรือเกี่ยวข้องกับงานแผนงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ได้โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริงโดยผู้วิจัยจะสงวนคำตอบของท่านไว้เป็นความลับ
 4. ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ที่รับผิดชอบงานหรือเกี่ยวข้องกับด้านแผนงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
 5. คำตอบที่ได้จะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของท่านผู้บริหารสถานศึกษาและครู แต่ประการใด ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์เป็นผลการวิจัย เพื่อเป็นข้อมูลการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต่อไป
 6. เมื่อท่านตอบแบบสอบถามครบทุกท่านแล้ว ขอความกรุณารวบรวมและส่งกลับมาที่ผู้วิจัยโดยตรง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แนบซองคิดแถมมาให้เพื่อส่งกลับมาพร้อมแล้ว
- ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

นายรัชชัย สุนทรสวัสดิ์
 นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 แบบสอบถามการบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามวงจร PDCA

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

- 5 หมายถึง การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
การวางแผน (P)						
1	การวิเคราะห์นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานเพื่อกำหนดทิศทางในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
2	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (SWOT) เพื่อนำผลไปวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
3	การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และเป้าประสงค์ ที่มุ่งเน้นการสร้างประสิทธิผลของสถานศึกษา					
4	แต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน					
5	การเตรียมข้อมูลสารสนเทศด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
6	มีการให้ความรู้กับครูเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
7	การนำบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา นักศึกษา และเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
8	กำหนดรายละเอียดของแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน					

ข้อ	การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
9	กำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน โครงการ/ กิจกรรม พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน					
10	กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน โครงการ/ กิจกรรม พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน					
การปฏิบัติตามแผน (D)						
11	การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับครูก่อนการนำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ					
12	การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับครูในการนำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ					
13	แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการนำแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน					
14	แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้รับการอนุมัติจากผู้มี อำนาจหรือผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาได้ทันเวลา					
15	การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างทั่วถึง					
16	การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ในการนำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างเพียงพอ					
17	การกำกับ ติดตาม แก้ไขปัญหาอุปสรรคการนำแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ					
การประเมินผลตามแผน (C)						
18	กำหนดแผนนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน					
19	แต่งตั้งคณะกรรมการและกำหนดหน้าที่ในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลไว้อย่างชัดเจน					
20	จัดทำเครื่องมือที่มีคุณภาพสำหรับใช้ในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา					

ข้อ	การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
21	กำหนดตารางหรือปฏิทินการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างชัดเจน					
22	การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเปรียบเทียบกับเป้าหมาย และตัวชี้วัดการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา					
23	จัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง					
ด้านการพัฒนาปรับปรุงแผน						
24	การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาเพื่อหาจุดอ่อนจุดแข็งของการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา					
25	การนำข้อมูลสารสนเทศจากการวิเคราะห์มาใช้ ในการพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ครั้งต่อไป					
26	นำบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน และเครือข่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุง แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
27	จัดประชุมระหว่างผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญ จากภายนอกเพื่อรับรองผลและให้ข้อเสนอแนะที่เป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
28	กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาคอขวดของการพัฒนา ปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน					
29	จัดประชุมชี้แจงแนวทางการพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้กับครูอย่างชัดเจน					
30	มีการพัฒนาปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่องทุก 3-5 ปี					

ตอนที่ 2 แบบสอบถามประสิทธิผลของสถานศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับประสิทธิผลที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

5 หมายถึง ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ประสิทธิผลของสถานศึกษา	ระดับประสิทธิผล				
		5	4	3	2	1
ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน						
1	ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ปลายภาคเรียนเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด					
2	ผู้เรียนมีผลการทดสอบระดับชาติ (N-net) เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด					
3	ผู้เรียนมีผลงานที่แสดงให้เห็นถึงการคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น อย่างชัดเจน					
4	ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น					
5	ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาสามารถประกอบอาชีพที่ดีขึ้น					
6	ผู้เรียนผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
ความสำเร็จของการปฏิบัติงาน						
7	การดำเนินงาน โครงการ/ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานเป็นหลัก					
8	การดำเนินงาน โครงการ/ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นไปตามแผนที่กำหนด					
9	ผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่กำหนด ในโครงการ/ กิจกรรม					

ข้อ	ประสิทธิผลของสถานศึกษา	ระดับประสิทธิผล				
		5	4	3	2	1
10	ผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามตัวชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์ที่กำหนดในโครงการ/กิจกรรม					
11	เปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมายเพื่อประเมินความสำเร็จ โครงการ/ กิจกรรม พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน					
12	การทบทวน ตรวจสอบ ประเมินผลความสำเร็จ การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง					
13	การแก้ไขปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน โครงการ/ กิจกรรม พัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย					
คุณภาพการบริหารสถานศึกษา						
14	การสร้างความรู้ความเข้าใจกับครูเกี่ยวกับการบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร					
15	การจัดทำคำสั่งมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ การปฏิบัติงานอย่างชัดเจน					
16	การจัดทำประกาศมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา					
17	การจัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					
18	การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายความสำเร็จ การดำเนินงานของสถานศึกษา					
19	การจัดระบบบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไปอย่างชัดเจน					
20	การจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหาร สถานศึกษาที่ทันสมัย สะดวกต่อการใช้งาน					
21	การสร้างและพัฒนาทีมงานที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง					
22	การมีส่วนร่วมของบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน และเครือข่าย มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา					

ข้อ	ประสิทธิผลของสถานศึกษา	ระดับประสิทธิผล				
		5	4	3	2	1
23	การควบคุม ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลคุณภาพ การบริหารสถานศึกษา					
ความพึงใจของผู้ปฏิบัติงาน						
24	ครูและบุคลากรของสถานศึกษาพึงพอใจต่องาน ที่ได้รับมอบหมาย					
25	ครูและบุคลากรของสถานศึกษาพึงพอใจต่อระบบ การบริหารงานของสถานศึกษา					
26	ครูและบุคลากรของสถานศึกษาพึงพอใจต่อบรรยากาศ การปฏิบัติงานของสถานศึกษา					
27	ครูและบุคลากรของสถานศึกษาพึงพอใจต่อค่าตอบแทน ที่ได้รับ					
28	ครูและบุคลากรของสถานศึกษาพึงพอใจต่อการได้รับ การพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานใหม่ๆ ที่หลากหลาย ในการปฏิบัติงาน					
29	ครูและบุคลากรของสถานศึกษาพึงพอใจต่อผลงาน ที่ปฏิบัติ					
30	ครูและบุคลากรของสถานศึกษาพึงพอใจต่อโอกาสที่ได้รับ การพัฒนาความรู้ในวิชาชีพ					

ภาคผนวก ค

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและความเชื่อมั่นของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ตารางที่ 18 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัย

ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก
ตอนที่ 1 การบริหารแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา				ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา			
1	0.39	16	0.58	1	0.58	16	0.60
2	0.50	17	0.69	2	0.75	17	0.59
3	0.41	18	0.72	3	0.75	18	0.65
4	0.71	19	0.79	4	0.67	19	0.71
5	0.43	20	0.81	5	0.63	20	0.85
6	0.86	21	0.81	6	0.57	21	0.62
7	0.73	22	0.81	7	0.60	22	0.76
8	0.61	23	0.82	8	0.68	23	0.51
9	0.66	24	0.61	9	0.63	24	0.55
10	0.56	25	0.69	10	0.71	25	0.74
11	0.58	26	0.72	11	0.66	26	0.57
12	0.57	27	0.68	12	0.53	27	0.66
13	0.82	28	0.74	13	0.76	28	0.70
14	0.62	29	0.64	14	0.77	29	0.57
15	0.66	30	0.56	15	0.75	30	0.65

หมายเหตุ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 1 $\alpha = .96$

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 $\alpha = .96$

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ $\alpha = .97$